

Begroting 2023
Meerjarenraming
2024-2026

voerendaal
/ gemeente
voerendaal

Samen bouwen aan een sterk Voerendaal

Inhoudsopgave

Aanbieding begroting 2023	3
Deel 1: \ Begroting in één oogopslag	8
Deel 2: \ De programma's	12
Programma Bestuur en ondersteuning	14
Programma Veiligheid	20
Programma Verkeer, vervoer en waterstaat	24
Programma Economie	28
Programma Onderwijs	32
Programma Sport, cultuur en recreatie	36
Programma Sociaal domein	42
Programma Volksgezondheid en milieu	50
Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	56
Financiële recapitulatie	62
Deel 3: \ Paragrafen	64
Paragraaf Bedrijfsvoering	66
Paragraaf Grondbeleid	70
Paragraaf Lokale heffingen	72
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	81
Paragraaf Financiering	86
Paragraaf Verbonden Partijen	93
Paragraaf Weerstandsvermogen & Risicobeheersing	115
Paragraaf Open Club Klimmen	124
Deel 4: \ Financiële begroting	127
Overzicht baten en lasten	128
Begrotingsresultaat vóór en na bestemming	138
Overige financiële gegevens	143
Deel 5: \ Bijlagen	150
Budgettaire kaders	151
Overzicht geraamde lasten en baten per taakveld	152
Meerjarig overzicht resultaat voor- en na bestemming	156
Overzicht incidentele lasten en baten	159
Recapitulatie begrotingsevenwicht	161
Verplichte beleidsindicatoren	162
Berekening Algemene Uitkering	168
Overzicht reserves en voorzieningen	170
Investeringsprogramma 2023 – 2027	170
Lijst van afkortingen	172
Raadsbesluit	174
Colofon	

Samen bouwen aan een sterk Voerendaal

Aanbieding begroting 2023

Geachte raadsleden en inwoners
van de gemeente Voerendaal,

Graag bieden wij u de begroting 2023 aan.

Deze begroting kent een positief saldo van € 2.000. Meerjarig laten wij u voor 2024 en 2025 eveneens een positief saldo zien van respectievelijk € 89.000, € 140.000 en voor 2026 € -1.424.000. Het negatieve financiële resultaat van 2026 heeft als hoofdoorzaak dat de algemene uitkering (van het rijk aan ons) in dat jaar daalt met bijna € 1,8 miljoen. Dit issue speelt in het overgrote deel van de gemeenten, getuige de resolutie die op 29 juni 2022 is aangenomen op het VNG Congres. Vooralsnog gaan we er van uit dat in de komende periode meer middelen door het Rijk ter beschikking worden gesteld voor de periode ná 2025. In afwachting daarvan zullen wij ons in de tussenliggende periode beraden over eventuele ombuigingen en besparingen, die mogelijk gaan ontstaan. Daarnaast zien wij dat de loon- en prijsstijgingen groot, en tegelijkertijd, onzeker zijn. Dit leidt er mogelijk toe dat we gedurende 2023 grotere bijstellingen moeten doen, dan dat u van ons gewend bent.

Wij wensen u veel leesplezier en inspiratie toe.

Het college van Burgemeester en Wethouders van Voerendaal

Gemeentesecretaris Chris Janssen, Wethouder Guillaume Delsing, Wethouder Ruud Braun

Burgemeester Wil Houben, Wethouder Pierre Verbraak en Wethouder Harry Coenen

Deel 1

\ Begroting in één oogopslag

\ Begroting in één oogopslag

Inkomsten

Rijksinkomsten € 23.216.000

Gemeentefonds 21.350.000

Doeluitkeringen 1.866.000

Lokale belastingen & heffingen € 6.894.000

OZB 2.960.000

Rioolrecht 2.001.000

Afvalstoffenheffing 1.563.000

Toeristenbelasting 61.000

Hondenbelasting -

Leges 276.000

Overige belastingen 33.000

Diversen € 2.436.000

Reserves 1.700.000

Dividend 166.000

Rente 30.000

Verhuur 396.000

Overige inkomsten 144.000

€ 32.546.000

Hoeveel betaal ik in 2023?

OZB 428
(bij gem. WOZ-waarde € 282.000)

Rioolrecht 345

Afvalstoffenheffing 279
(bij gemiddeld ledigingsaanbod)

Gemiddelde woonlasten 1.052
per huishouden

Uitgaven

Bestuur en ondersteuning € 7.303.000

Bestuur	1.288.000
Burgerzaken	361.000
Overhead	4.334.000
Overig	1.320.000

Sport, cultuur en recreatie € 3.028.000

Subsidies	202.000
Sportaccommodaties	763.000
Bibliotheek	301.000
Openbaar groen	1.485.000
Overig	277.000

Veiligheid € 1.490.000

Crisisbeheersing en brandweer	1.037.000
Openbare orde en veiligheid	453.000

Verkeer, vervoer & waterstaat € 2.289.000

Verkeer en vervoer	2.289.000
--------------------	-----------

Economie € 272.000

Economische ontwikkeling en toerisme	272.000
--------------------------------------	---------

Sociaal domein € 11.282.000

Inkomensregelingen	2.822.000
Sociale werkvoorziening	1.195.000
Gemeenschapsaccommodaties	565.000
Jeugd	2.860.000
Maatschappelijke ondersteuning	3.331.000
Overig	€ 509.000

Volksgesondheid & milieu € 3.635.000

Volksgesondheid	622.000
Riolering	1.535.000
Inzameling huishoudelijk afval	1.206.000
Milieubeheer	253.000
Overig	19.000

Onderwijs € 1.456.000

Onderwijshuisvesting	648.000
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	808.000

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing € 1.789.000

Wonen en bouwen	869.000
Ruimtelijke ordening	845.000
Overig	75.000

€ 32.544.000

Samen bouwen aan een sterk Voerendaal

Voerendaal staat voor duurzaam en sociaal investeren samen met burgers, bedrijven, verenigingen en in kernen. Investeren in een Voerendaal waar het goed wonen en leven is, waar je kunt rekenen op elkaar, waar initiatief gewaardeerd wordt, waar zorg en ondersteuning voor handen zijn en waar criminaliteit een halt wordt toegevoerd. Specifiek geven we invulling aan het “na-corona-herstelplan” en handelen we, waar mogelijk en waar van ons gevraagd, actief in de crises, die momenteel plaatsvinden in Nederland. Met deze begroting geven we voor een groot deel invulling aan de prioriteiten en ambities uit het coalitieakkoord 2022-2026, waarmee we voortbouwen op de vorige coalitieperiode.

We willen meer dan ooit tevoren in verbinding zijn met onze gemeenschappen, ondernemers, maatschappelijke partners en inwoners: telkens vanuit een passende rol en verantwoordelijkheid zijn we in contact met hen om gezamenlijk vorm te geven aan de ambities en uitdagingen van vandaag en morgen. Daarom kiezen we ervoor om uitgebreid aan de slag te gaan met burgerparticipatie in al zijn verschijningsvormen.

Vitale en toekomstbestendige kernen staan centraal als fysiek en sociaal ankerpunt voor onze burgers, bedrijven, verenigingen. Duurzaamheid speelt een nog belangrijkere rol dan voorheen om de gevolgen van klimaatverandering en energietransitie de baas te zijn: hier nemen we ook de ambities op het gebied van circulariteit mee. Groen is essentieel voor klimaatbestendige en duurzame kernen. Waar mogelijk wordt groen aangebracht in de straten en op de pleinen om te werken aan klimaatbestendige kernen; dit wordt in deze begroting onder andere vormgegeven via het STRIP 2.0 met nadere verankering in het watertakenplan en programmering natuur, landschap, water. Goede “groene” verbindingen tussen de kernen en het buitengebied zijn belangrijke pijlers binnen mobiliteit én landschap; De energietransitie fungeert als vliegwiel voor een aantrekkelijke kern; daarvoor ondersteunen we de lokale initiatieven en ondersteunen we initiatieven en projecten met RES, RAK (met nadere uitwerking) en PALET als leidraden. En natuurlijk geven we invulling aan de opgaven uit de transitiewarmte. Als gemeente nemen we, waar mogelijk, een voorbeeldfunctie/rol. Goede, bereikbare zorg-, welzijns- en onderwijsvoorzieningen houden we in stand met inspanningen en draagvlak van burgers, bedrijven en verenigingen: met de Open Club Klimmen gaan we richting realisatie en in Ransdaal en Ubachsberg geven we een passende invulling aan de behoefte in de kern. We investeren hiervoor gericht in voorzieningen en in krachtige sociale structuren als onderlegger hiervoor. Collectieve en coöperatieve inspanningen erkennen en waarderen we: dat deden we en dat blijven we doen.

Voerendaal is een woon- en forensengemeente in de groene long van een stedelijke (eu-)regio. We geven daarom invulling aan de woonbehoefte in de kernen en maken ons sterk voor betaalbaar wonen voor onze inwoners: maatwerk in kwaliteit via levensloopbestendig en duurzaam bouwen is leidend. Onze inspanningen op het gebied van wonen passen bij de (krapte op de) woningmarkt en we kiezen voor kwalitatief hoogwaardige ontwikkelingen, passend bij de doelgroep: het doel is om onze woningmarkt opnieuw in balans te brengen in 2032, als onderdeel van ons masterplan wonen. Onze eer als woonaantrekkelijkste gemeente van Limburg 2022 geven we daarmee opvolging.

Toeristisch-recreatief willen we een meer prominente rol spelen, onder meer via de initiatieven in het Land van Kalk, Route des Vins en ons rijk (Romeins) verleden met veel kastelen, hoeves, holle wegen en landschapsstructuren. We kiezen voor kwaliteit boven kwantiteit en faciliteren initiatieven als deze passen binnen de kaders die we gaan ontwikkelen.

Uitgangspunt is een buitengebied dat uitnodigt om te gebruiken voor recreatie met goed onderhouden wandel- en fietspaden in samenwerking met bijvoorbeeld agrariërs en andere belanghebbenden. We blijven alert op kansen om het wandel- en fietsnetwerk tussen Voerendaal en de omliggende gemeenten te verbeteren, met als voorbeeld de fietsverbinding Parkstad-Heuvelland en de transferia. Riolerings- en een goed waterbeheer zijn van cruciaal belang om zo min mogelijk wateroverlast te hebben. Bij onderhoud en wegconstructies zetten we voortdurend accenten op de bescherming van de kwetsbare verkeersdeelnemers (fietsers, voetgangers en mindervaliden) en de reductie van geluidsbelasting. Daarnaast investeren we in ons wegennet in een evenwicht tussen betaalbaarheid, bereikbaarheid en leefbaarheid.

Overlastbestrijding vindt risico- en seizoensgericht plaats. De resultaten van de bestuurlijke/integrale aanpak laten een niet-aflatende noodzaak zien tot criminaliteitsbestrijding en handhaving. De investering in de aanpak en het netwerk ervaren we als permanent. Nieuwe accenten blijven we zetten in samenwerking met omliggende gemeenten, onder meer in SVBBL-verband en met onze (groene) netwerkpartners.

Voerendaal heeft baat bij een stevige regionale en intergemeentelijke samenwerking. De primaire oriëntatie van Voerendaal ligt op de samenwerking binnen Parkstad Limburg: op basis van de strategische agenda wordt aan deze samenwerking en aan de samenwerking met andere overheden vorm gegeven. Waar mogelijk liften we mee op de (meekoppel-)kansen die samenwerking financieel of inhoudelijk biedt. Zorgen voor een stevige uitvoeringskracht met focus op kwaliteit en op samenwerking met ondernemers, onderwijs en onderzoek staan daarbij centraal: hier spannen we ons om ook onze eigen uitvoeringskracht op peil te houden.

Gezien het (landelijke) profiel van Voerendaal, de oriëntatie van inwoners en de (toeristische) ontwikkelkansen in het Heuvelland, heeft ook de samenwerking met het “Heuvelland” de aandacht. Voerendaal vervult hiermee de scharnierfunctie tussen stedelijk en landelijk gebied. Zo wordt invulling gegeven aan de gebiedseigen opgave van Voerendaal onder meer op het gebied van toerisme en landbouw/landschap.

In 2023 geven we uitvoering aan de omgevingswet en aan alle andere wettelijke taken, die bij ons zijn neergelegd: hierbij valt te denken aan de implementatie van de Wet open overheid en de voorbereiding van de decentralisatie beschermd wonen per 1 januari 2024.

Financieel perspectief

Voerendaal is financieel gezond en dat houden we zo. Inzet is om te blijven behoren tot de gemeenten in Zuid-Limburg waar de woonlasten en de belastingdruk in relatie zijn met het voorzieningenniveau. We realiseren ons dat aan deze voorzieningen een prijskaartje hangt. In kwaliteit zien we dat bijvoorbeeld terug in de uitverkiezing als woonaantrekkelijkste gemeente van Limburg en dat willen we zo houden.

Deze beleidsrijke programmabegroting kent een fors investeringsprogramma en tegelijkertijd zijn veel ambities verwerkt.

De risicopositie van Voerendaal is relatief overzichtelijk. Deze overzichtelijkheid heeft ermee te maken dat enerzijds de risico's redelijk tot goed kwantificeerbaar zijn en beperkt zijn in aantal. Anderzijds zijn de risico's dusdanig dat de kans zeer klein is dat zij tegelijkertijd met een zware impact zullen optreden. De algemene reserve is in de afgelopen jaren in omvang gestegen. Daarmee kunnen we enerzijds investeringen mogelijk maken en anderzijds is Voerendaal met de huidige omvang van de reserves en voorzieningen goed in staat om tegenvallers op te vangen. Wel constateren we dat de onzekerheid rondom het gemeentefonds maakt dat we onze middelen behoedzaam (moeten) inzetten, met name voor de periode ná 2025.

**We willen meer dan ooit tevoren
in verbinding zijn met
onze gemeenschappen,
ondernemers, maatschappelijke
partners en inwoners.**

Deel 2

\ De programma's

In dit deel van de begroting komen de programma's nadrukkelijk inhoudelijk aan de orde.

Een programma moet binnen deze begroting gezien worden als een geheel van activiteiten om beoogde maatschappelijke effecten te bereiken. Binnen het programma is sprake van opgaven, die heel nauw met elkaar verweven zijn. Daarnaast wordt in de programma's ingegaan op de maatschappelijke effecten, die worden beoogd, alsmede op de wijze waarop getracht zal worden deze effecten te verwezenlijken.

In zijn kaderstellende rol bepaalt de gemeenteraad welke beleidsdoelstellingen per programma nagestreefd dienen te worden en welke maatschappelijke effecten daarbij bereikt moeten worden. Deze effecten moeten zoveel als mogelijk meetbare zaken zijn, zodanig dat op enig moment middels resultaatmeting geconstateerd kan worden of het uitgevoerde beleid het gewenste effect oplevert.

Op grond van de door de raad geformuleerde beleidsdoelstellingen en gewenste maatschappelijke effecten heeft het college in de programma's concrete activiteiten aangegeven, welke invulling moeten geven aan het bereiken van de doelstellingen en de effecten. Het college heeft daarbij ook het kosten-/baten-aspect in beeld gebracht.

Met het vaststellen van de programma's, de daarin beoogde effecten, de uit te voeren activiteiten en de benodigde financiële middelen stelt de raad de kaders waarbinnen het college als uitvoerder aan de slag zal gaan. Het college zal vervolgens middels de voor- en najaarsrapportage verantwoording aan de raad afleggen over de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de kaders van de raad.

De begroting bevat achtereenvolgens de volgende programma's:

- Bestuur en ondersteuning
- Veiligheid
- Verkeer, vervoer en waterstaat
- Economie
- Onderwijs
- Sport, cultuur en recreatie
- Sociaal domein
- Volksgezondheid en milieu
- Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Verantwoordelijke portefeuillehouder(s): Burgemeester W. Houben

Regionale en intergemeentelijke samenwerking

Wat willen we bereiken?

- Krachtenbundeling in regionale opgaven met behoud van betrokkenheid.
- Sterke overheidsorganisatie(s).

Wat gaan we daarvoor doen?

Structureel:

- Inzetten op het versterken van de samenwerking op regionale schaal, primair gericht op de regio Parkstad (GR Stadsregio en in andere samenwerkingen in deze regio).
- Onderhouden en versterken van contacten met de buurgemeenten (in Parkstad én het Heuvelland).
- Werken aan de robuustheid van de eigen en regionale mogelijkheden om grote en complexe (regionale en lokale) opgaven te kunnen oppakken.
- Deelnemen aan het netwerk K80 om onderling kennis en ervaring uit te wisselen op basis van de eigen en gemeenschappelijke kernkwaliteiten van de aangesloten gemeenten.

Specifiek in 2023:

- Verdere verankering van de Strategische Agenda Parkstad 2021-2030 in de programmatische aanpak van Parkstad via Bestuurscommissies en regionale/landelijke agenda's als Regio Deal (2.0) en Nationaal programma Landelijk Gebied.
- Waar nodig en mogelijk op andere schaalniveaus middels inzet van GR Parkstad programmatische inhoud en voortgang waarborgen en koppelen.
- Verder uitwerken van/vormgeven aan het realiseren van (regionale) uitvoeringskracht.

Risico's

-

Meerjarenperspectief voor Voerendaal

Wat willen we bereiken?

- Heldere stip op de horizon ten aanzien van ambities en uitdagingen morgen.
- In verbinding staat met onze gemeenschappen, ondernemers, maatschappelijke partners en inwoners vanuit passende rollen en verantwoordelijkheden (Burgerparticipatie).

Wat gaan we daarvoor doen?

Structureel:

- Ambities en uitdagingen uitwerken als kader voor aanpakken/ontwikkelingen van vandaag en morgen.
- Verder vormgeven aan burgerparticipatie, niet enkel als onderdeel van projecten maar als een manier van werken.

Specifiek in 2023:

- Een langetermijnvisie (10 jaar) opstellen waarin ambities en uitdagingen zijn uitgewerkt/opgenomen en in tijd en ruimte gepositioneerd.
- Een raamwerk ontwikkelen om meer gestructureerd vorm te geven aan burgerparticipatie in alle verschijningsvormen.

Risico's

We erkennen dat het meerjarenperspectief een interactief proces met onze stakeholders is. Daarmee, en samen met de actualiteit en de externe ontwikkelingen, geven we dit meerjarenperspectief vorm.

Samenwerking tussen raad en college

Wat willen we bereiken?

- Goede verbinding tussen raad en college.
- Passende raadscyclus om betrokkenheid en draagvlak te creëren en faciliteren.
- P&C-cyclus die een bijdrage levert aan de formele en informele informatievoorziening van de raad.

Wat gaan we daarvoor doen?

Structureel:

- Samen met de Raad inzichtelijk maken van onze doelstellingen en de gewenste maatschappelijke effecten inclusief bijbehorende indicatoren op basis waarvan we kunnen (bij)sturen.
- Uitvoering geven aan de P&C-cyclus.

Specifiek in 2023:

- Een eerste aanzet maken om te komen tot heldere doelen en bundeling van data die beschikbaar is, waarmee de sturing wordt verbeterd.
- Actualiseren van de P&C-cyclus en de samenhangende producten, waaronder het opstellen van een kadernota.

Risico's

-

Verbonden Partijen

Wat willen we bereiken?

- Uitvoering geven aan gemeentelijke taken samen met andere overheden op een effectieve en efficiënte manier.
- Langjarige afspraken over prestaties, bekostiging en democratische controle.

Wat gaan we daarvoor doen?

Structureel:

- Deelname (initieënd en stimulerend) aan verbonden partijen en Samen Grip op Verbonden Partijen (SGOVP).
- Accounthouderschap van de GR-en goed verankeren in de reguliere werkzaamheden.

Specifiek in 2023:

- Nota Verbonden Partijen afronden/opleveren, waarbij zo veel als mogelijk regionale afstemming/gezamenlijkheid is meegenomen.
- Harmoniseren input over Verbonden Partijen in de P&C-producten.
- Implementatie uitgangspunten uit nieuwe Wet gemeenschappelijke regelingen en daarmee actualisatie van de GR-teksten.

Risico's

-

Dienstverlening

Wat willen we bereiken?

Verbetering interne en externe (digitale) dienstverlening.

Wat gaan we daarvoor doen?

Structureel

- Blijvend werken aan verbetering (digitale) dienstverlening en bereikbaarheid.
- Monitoring klanttevredenheid op dit vlak.
- Uitwerken dienstverleningsconcept passend bij de organisatievisie Vitaal en Verbonden.

Specifiek in 2023:

- Verder vormgeven van onze digitale dienstverlening.
- Opvolgen van uitkomsten klanttevredenheidsonderzoek 2022.

Risico's

-

Wat mag het kosten?

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van de onderdelen van dit programma.

Op grond van de financiële verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet is bepaald dat indien de financiële afwijking ten opzichte van de geraamde lasten van dit programma (hoofdtakveld) groter dreigt te worden dan 10% of € 50.000, het college vooraf toestemming (autorisatie) van de raad nodig heeft om bepaalde uitgaven te verrichten.

Programma Bestuur en ondersteuning				Bedragen x € 1.000			
	Realisatie 2021	Raming 2022	Raming 2022 na wijziging	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten:							
Bestuur	1.274	1.405	1.513	1.288	1.179	1.176	1.184
Burgerzaken	326	272	279	361	328	286	289
Beheer overige gebouwen en gronden	30	-77	-64	112	112	112	112
Overhead	3.427	3.370	3.575	4.334	4.307	4.262	4.256
Treasury	95	17	149	225	215	359	424
OZB woningen	68	68	68	83	77	79	81
OZB niet-woningen	14	15	15	17	16	16	17
Belastingen overig	7	14	14	11	11	11	11
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	20	0	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten	0	426	364	866	1.445	2.119	2.137
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	529	104	479	6	3	0	0
Resultaat van de rekening van baten en lasten	1.572	50	181				
Totaal lasten:	7.362	5.664	6.573	7.303	7.693	8.420	8.511
Baten:							
Bestuur	17	14	14	14	14	14	14
Burgerzaken	139	121	121	129	125	119	119
Beheer overige gebouwen en gronden	48	20	30	20	20	20	20
Overhead	28	2	2	2	2	2	2
Treasury	213	191	234	195	194	193	192
OZB woningen	2.343	2.383	2.336	2.435	2.513	2.593	2.666
OZB niet-woningen	529	520	520	525	535	537	537
Belastingen overig	70	1	1	1	1	1	1
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	19.046	18.871	19.503	21.350	22.310	23.132	21.686
Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	631	432	1.508	1.700	793	519	428
Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten:	23.064	22.555	24.269	26.371	26.507	27.130	25.665
Saldo programma	15.702	16.891	17.696	19.068	18.814	18.710	17.154

Voor een toelichting op de voornaamste mutaties t.o.v. de bijgestelde begroting 2022 wordt verwezen naar deel 4 (financiële begroting).

Overige informatie

Algemene dekkingsmiddelen

Tot de algemene dekkingsmiddelen worden gerekend de algemene uitkering en overige uitkeringen uit het gemeentefonds, de onroerende zaakbelasting, de hondenbelasting, rente en dividenduitkeringen.

Deze algemene dekkingsmiddelen worden, conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) niet toegerekend aan de afzonderlijke programma's.

Overhead

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is voorgeschreven welke kosten tot de "overhead" gerekend worden.

Dit zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

In elk geval betreft dit:

- ▢ leidinggevenden primair proces
- ▢ financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie
- ▢ personeelszaken en organisatie
- ▢ inkoop
- ▢ interne en externe communicatie
- ▢ juridische zaken
- ▢ bestuurszaken en bestuursondersteuning
- ▢ informatievoorziening en automatisering van PIOFACH-systemen
- ▢ facilitaire zaken en huisvesting
- ▢ documentaire informatievoorziening
- ▢ managementondersteuning primair proces

Voor de berekening van kostendekkendheid van leges en heffingen mogen deze kosten overigens wel meegenomen worden.

Kosten welke direct toe te rekenen zijn aan de taakvelden dienen rechtstreeks op deze taakvelden verantwoord te worden.

Onvoorzien

Het is verplicht om een bedrag voor onvoorzien op te nemen in de begroting, wel of niet per programma. Conform bestaand beleid is één bedrag voor onvoorzien opgenomen ter dekking van incidentele lasten welke niet zijn opgenomen in de begroting. Er zijn een aantal criteria (de 3 o's) welke aanwending van de post onvoorzien rechtvaardigen. Als een gebeurtenis met financiële consequenties onvoorzienbaar, onvermijdbaar en onuitstelbaar is kan een beroep gedaan worden op de post onvoorzien.

Heffing vennootschapsbelasting

Overheidslichamen zijn met ingang van 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting voor zover sprake is van een materiële onderneming in fiscale zin. Op basis van de gemaakte afspraken met de belastingdienst heeft na afloop van het kalenderjaar 2017 (als onderdeel van de reguliere accountantscontrole) monitoring van de vennootschapsbelastingplicht plaatsgevonden. Hieruit bleek dat gemeente Voerendaal niet vennootschapsbelastingplichtig zou zijn. Om deze reden is dan ook geen aangifte vennootschapsbelasting meer ingediend. Ten tijde van het samenstellen van de jaarrekening 2021 is er door een extern bureau geconcludeerd dat er zich geen wijzigingen hebben voorgedaan in de activiteiten en er voor 2021 geen sprake is van vennootschapsbelastingplicht. Indien de activiteiten van de gemeente zodanig zouden wijzigen dat sprake is van vennootschapsbelastingplicht, dan dient de gemeente zelf te verzoeken om uitreiking van een aangiftebiljet. Als dit laatste het geval zou zijn, zullen de budgettaire effecten, gelet op het lage netto resultaat, echter minimaal zijn.

Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken?

De veiligheid en leefbaarheid staan in de 'alledaagse woon- en leefomgeving', in het dorp, de buurt en de straat centraal. Hoofdthema's zijn samenwerking, data-gedreven werken, objectieve veiligheid en subjectieve veiligheid.

Wat gaan we daarvoor doen?

Structureel:

- Deelnemen aan samenwerkingsverbanden als het RIEC en Veiligheidshuis Parkstad.
- Uitvoeren van de bestuurlijke en integrale aanpak van ondermijning, binnen de samenwerking van SVBBL en Parkstad.
- Handhaven van wet- en regelgeving.
- Wij blijven in samenwerking met veiligheidspartners aandacht hebben voor het thema drugsdumpingen, onder andere door communicatie en extra toezicht in het buitengebied.
- Wij blijven inzetten op doorontwikkeling van het boa-team, met specifieke aandacht voor toezicht en handhaving in het Domein II, Natuur, Landschap en Milieu. De professionalisering van de boa's ziet enerzijds op facilitering maar anderzijds ook op een intensieve samenwerking met handhavingsorganisaties in het buitengebied.

Specifiek in 2023:

- Simpelveld, Voerendaal, Beekdaelen, Brunssum en Landgraaf werken in gezamenlijkheid met partners zoals politie en Openbaar Ministerie aan en prioritering van veiligheidsvraagstukken. In 2022 is deze samenwerking geïntensiveerd en uitgebreid naar samenwerking met Kerkrade en Heerlen, in (Driehoek-) Parkstad- verband. In 2023 wordt hier vervolg aan gegeven.
- Een kwartiermaker levert voor de zeven Parkstad-gemeenten een advies op over mogelijke samenwerkingsvormen op het gebied van ondermijning, mogelijk in de vorm van een regionaal interventieteam.
- Deze kwartiermaker onderzoekt ook de mogelijkheden van een gezamenlijk Informatieknooppunt voor het delen en analyseren van veiligheid-gerelateerde informatie.
- Wij blijven adequaat reageren op overlastmeldingen, in samenwerking met interne partners, maar ook externe partners zoals jeugd- en jongerenwerk, politie, Openbaar Ministerie en Bureau Halt. De aanpak is een combinatie tussen preventie en repressie.
- In 2023 wordt binnen de structuur van het SVBBL-verband en Parkstad weer ingezet op een samenwerking tussen de beleidsvelden Zorg en Veiligheid.
- Wij blijven participeren in de regionale aanpak van cybercrime, onder andere door het uitvoeren van voorlichtings- en communicatiecampagnes met als doel bewustwording van de problematiek te creëren en burgers en bedrijven in Limburg weerbaarder te maken.
- Wij zullen ons toezicht op onder andere bouwvergunningen, illegale bouw en gebruik van percelen strijdig met het bestemmingsplan intensiveren. In beginsel voor een periode van twee jaar is hiervoor een extra toezichthouder Wabo aangesteld.

Risico's

- Samenwerking tussen justitie/politie, belastingdienst en gemeente is niet vanzelfsprekend en eigen prioriteiten/middelen zijn richtinggevend voor de inspanningen. Ook de samenwerking tussen gemeenten gaat niet vanzelf, terwijl ondermijning zich aan geen enkele inhoudelijke, fysieke of bestuurlijke grens houdt.
- Een nieuwe uitbraak van Covid-19, maar ook de taakstellingen rondom de opvang van Oekraïense vluchtelingen, asielzoekers en statushouders, kunnen leiden tot extra inzet van personeel en middelen. Deze extra inzet gaat ten koste van reguliere taken.
- Kosten voor de bestuurlijke aanpak zijn onvoorspelbaar en afhankelijk van de resultaten van handhavingsacties en normalisatiemaatregelen.

Crisisbeheersing en brandweer

Wat willen we bereiken?

Voorkomen en bestrijden van rampen en crises.

Wat gaan we daarvoor doen?

Structureel:

- Deelnemen aan de gemeenschappelijke Veiligheidsregio Zuid-Limburg (brandweezorg, geneeskundige hulpverlening, bevolkingszorg en rampenbestrijding/crisisbeheersing).
- Rampen- en crisisbeheersorganisatie op orde houden.

Specifiek in 2023:

- Professionele crisisorganisatie.
In 2023 gaan wij verder investeren op de doorontwikkeling van de professionele crisisorganisatie. Het gemeentelijk handboek voor crises is een dynamisch, aan verandering onderhevig document en zal regelmatig worden aangepast.
- Bestuurlijke dialoog verantwoorde brandweezorg 2024-2030.
In 2023 zijn wij actief betrokken bij de ontwikkelingen rondom de bestuurlijke dialoog verantwoorde brandweezorg 2024-2030.

Risico's

- Inzet van (piket)functionarissen voor de crisisorganisatie vraagt capaciteit en middelen.
- De invloed die Voerendaal kan uitoefenen op de bestuurlijke dialoog verantwoorde brandweezorg is beperkt.

Wat mag het kosten?

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van de onderdelen van dit programma.

Op grond van de financiële verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet is bepaald dat indien de financiële afwijking ten opzichte van de geraamde lasten van dit programma (hoofdtakveld) groter dreigt te worden dan 10% of € 50.000, het college vooraf toestemming (autorisatie) van de raad nodig heeft om bepaalde uitgaven te verrichten.

Programma Veiligheid				Bedragen x € 1.000			
	Realisatie 2021	Raming 2022	Raming 2022 na wijziging	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten:							
Crisisbeheersing en brandweer	959	933	935	1.037	1.069	1.085	1.103
Openbare orde en veiligheid	414	411	473	453	453	453	453
Totaal lasten:	1.373	1.344	1.408	1.490	1.522	1.538	1.556
Baten:							
Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid	118	5	53	5	5	5	5
Totaal baten:	118	5	53	5	5	5	5
Saldo programma	-1.255	-1.339	-1.355	-1.485	-1.517	-1.533	-1.551

Voor een toelichting op de voornaamste mutaties t.o.v. de bijgestelde begroting 2022 wordt verwezen naar deel 4 (financiële begroting).

Wegen, verkeer en mobiliteit

Wat willen we bereiken?

- Een openbare ruimte met een goede kwaliteitsbeleving, passend bij het karakter van Voerendaal.
- Een integrale (her)inrichting passend bij de diverse actuele opgaves.
- Een goede balans tussen bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid.
- Een gezonde en veilige leefomgeving met ruimte voor bedrijfsmatige ontwikkelingen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Structureel:

- Uitvoering aan het Meerjarenuitvoeringsplan van het Mobiliteitsplan.
- Participeren in het programma Mobiliteit van de stadsregio Parkstad.
- In samenwerking met de stadsregio Parkstad participeren in de Mobiliteitsagenda Zuid-Limburg.
- Uitvoeren onderhouds- en vervangingsplannen volgend uit het wegbeheerplan.
- Uitvoering geven aan de planmatige vervanging van de Openbare Verlichting.

Specifiek in 2023:

- Het opstellen van een IVOR visie (Integrale Visie Openbare Ruimte): integrale aanpak van de uitdagingen in de openbare ruimte.
- Gecombineerde voorbereiding van STRIP-projecten Reconstructie Hogeweg/Hoolstraat en Voerendaal-Oost. Start uitvoering onderdeel reconstructie Hogeweg/Hoolstraat.
- Voorbereiding herinrichting kruispunt Putterweg/Retersbekerweg (cf. Mobiliteitsplan).
- Uitvoering aanpassingen Kerkstraat Ubachsberg.
- Afsluiten van diverse buitenwegen voor niet-bestemmingsverkeer (o.a. i.v.m. het tegengaan van afvaldumpingen).

Risico's

- De in het STRIP en het Meerjarenuitvoeringsprogramma van het Mobiliteitsplan opgenomen budgetten zijn gebaseerd op globale kengetallen en op prijspeil 2019 resp. 2020; voor een groot deel zullen deze niet binnen de bestaande budgetten kunnen worden gerealiseerd.
- De prijsstijgingen en de krapte op de arbeidsmarkt kunnen mogelijk leiden tot een nadere prioritering.

Wat mag het kosten?

Op de pagina hiernaast wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van de onderdelen van dit programma. Op grond van de financiële verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet is bepaald dat indien de financiële afwijking ten opzichte van de geraamde lasten van dit programma (hoofdtakveld) groter dreigt te worden dan 10% of € 50.000, het college vooraf toestemming (autorisatie) van de raad nodig heeft om bepaalde uitgaven te verrichten.

Programma Verkeer, vervoer en waterstaat						Bedragen x € 1.000	
	Realisatie 2021	Raming 2022	Raming 2022 na wijziging	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten:							
Verkeer en vervoer	2.188	2.132	2.439	2.282	2.383	2.389	2.390
Parkeren	4	6	6	7	7	7	7
Totaal lasten:	2.192	2.138	2.445	2.289	2.390	2.396	2.397
Baten:							
Verkeer en vervoer	142	44	44	52	52	52	45
Parkeren	2	3	3	3	3	3	3
Totaal baten:	144	47	47	55	55	55	48
Saldo programma	-2.048	-2.091	-2.398	-2.234	-2.335	-2.341	-2.349

Voor een toelichting op de voornaamste mutaties t.o.v. de bijgestelde begroting 2022 wordt verwezen naar deel 4 (financiële begroting).

Economie & toerisme

Wat willen we bereiken?

- Een goed vestigingsklimaat waar bedrijven optimaal gefaciliteerd worden.
- Een aantrekkelijke recreatieve infrastructuur en programmering gekoppeld aan de gebiedskenmerken 'Land van Kalk'.

Wat gaan we daarvoor doen?

Structureel:

- Deelnemen aan het programma economie-toerisme van de stadsregio Parkstad. De beleidsontwikkeling economie-toerisme is belegd bij de stadsregio Parkstad omdat de aanpak op regionaal schaalniveau het meest effectief is. De speerpunten van het programma zijn:
 1. De Retailagenda en het Retail Uitvoeringsprogramma.
 2. Het uitvoeringsprogramma bedrijventerreinen. Dit programma heeft tot doel vraag & aanbod beter te matchen zodat de uitbreiding en vestiging van bedrijven gefaciliteerd en afgestemd kan worden. Dit is van belang voor de regionale werkgelegenheid.
 3. Circulaire economie. In dit proces wordt gekeken hoe hergebruik van materialen kan leiden tot een duurzamere economie.
 4. Ontwikkelprogramma Vrijetijdseconomie. Binnen de Visie Vrijetijdseconomie Zuid-Limburg is voor Parkstad een ontwikkelprogramma opgesteld.
- Deelname aan het Starterscentrum Limburg, Bedrijventerrein-management Parkstad, het Vestigingenregister en Visit Zuid-Limburg.
- Gebiedsontwikkeling en gebiedspromotie Land van Kalk.
- Accountmanagement ondernemersverenigingen Voerendaal.
- Faciliteren van startende en gevestigde ondernemers.

Specifiek in 2023:

- Op Zuid-Limburgse schaal wordt het nieuwe wandelknooppuntennetwerk 'knopen lopen' geopend.
- Opening en promotie van twee nieuwe natuurtransferia:
 1. Het realiseren van een toeristische poort op het transferium Kunradersteengroeve,
 2. Het openen en promoten van een groen transferium in Mingersborg, als nieuw startpunt voor wandel- en fietsroutes.
- Plan van aanpak toerisme en recreatie met als doel het toeristisch profiel te versterken.
- Evaluatie toeristenbelasting.
- Deelname aan het uitvoeringsprogramma Middengebied.
- Deelname aan de promotiecampagne 'Land van Krijt, Mergel en Kalk' van Visit Zuid-Limburg.

Risico's

Voor de toeristische gebiedsontwikkeling die in het kader van Land van Kalk plaatsvindt is het van belang dat er voldoende draagvlak en financiering beschikbaar is. Het draagvlak bij ondernemers is groot gebleken en er zijn voldoende vrijwilligers om activiteiten op te zetten. Qua financiering moet de stap worden gemaakt om minder afhankelijk te zijn van publieke middelen en steeds meer van eigen inkomsten.

Wat mag het kosten?

Op de pagina hiernaast wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van de onderdelen van dit programma. Op grond van de financiële verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet is bepaald dat indien de financiële afwijking ten opzichte van de geraamde lasten van dit programma (hoofdtakveld) groter dreigt te worden dan 10% of € 50.000, het college vooraf toestemming (autorisatie) van de raad nodig heeft om bepaalde uitgaven te verrichten.

Programma Economie				Bedragen x € 1.000			
	Realisatie 2021	Raming 2022	Raming 2022 na wijziging	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten:							
Economische ontwikkeling	126	62	64	79	69	69	69
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	48	50	50	50	50	50	50
Economische promotie	119	161	162	143	144	144	144
Totaal lasten:	293	273	276	272	263	263	263
Baten:							
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0	0
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	2	1	1	1	1	1	1
Economische promotie	94	61	51	61	61	61	61
Totaal baten:	96	62	52	62	62	62	62
Saldo programma	- 197	- 211	- 224	- 210	- 201	- 201	- 201

Voor een toelichting op de voornaamste mutaties t.o.v. de bijgestelde begroting 2022 wordt verwezen naar deel 4 (financiële begroting).

Onderwijshuisvesting

Wat willen we bereiken?

Kwalitatief goede onderwijshuisvesting in de kernen van Voerendaal waar eigentijds onderwijs kan plaatsvinden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Structureel:

- Ontwikkeling multifunctioneel bijgebouw ten behoeve van het onderwijs, verenigingsleven en bibliotheekwerk in Ransdaal.
- Ontwikkeling van eigentijds kindcentrum en schoolomgeving Ubachsberg met daarbij een nieuw schoolgebouw/kindcentrum, verbinding met het MFC, oplossing voor parkeerproblematiek en toevoegen van woningen.

Specifiek in 2023:

Ransdaal:

- Opstellen en afronden definitief ontwerp van het multifunctioneel bijgebouw.
- Opstellen definitief beheer en exploitatieplan in samenwerking met Innovo en stichting 't Wouves.

Ubachsberg:

- Inventarisatie wensen en behoeften bij stakeholders dan wel toekomstige gebruikers, direct betrokkenen, huidige en toekomstige gebruikers en omwonenden.
- Studie naar mogelijkheden, inhoudelijke, juridische en financiële haalbaarheid in relatie tot reeds verwerkte investering in meerjarenbegroting.

Risico's

Ransdaal:

- Voortbestaan van basisonderwijs is niet alleen afhankelijk van de functionaliteiten van een gebouw. Als het leerlingenaantal beneden de opheffingsnorm daalt, financiering voor basisonderwijs wijzigt of de kwaliteit van het basisonderwijs een aantal jaren onder de maat is, stopt Innovo met het onderwijs in Ransdaal.
- De exploitatie opzet is een risico gezien de bezetting en huurkosten van het huidige bijgebouw.
- Gezien de explosief gestegen bouwkosten vormt de financiële haalbaarheid een risico in relatie tot reeds verwerkte investering in meerjarenbegroting.

Ubachsberg:

- Verwachtingen bij stakeholders op het gebied van de planning van dit project lopen niet gelijk met de mogelijkheden om dit project te ontwikkelen.
- Gezien de explosief gestegen bouwkosten vormt de financiële haalbaarheid een risico in relatie tot reeds verwerkte investering in meerjarenbegroting.

Algemeen:

- Nieuwe wetgeving is in voorbereiding ten aanzien van onderwijshuisvesting en, het is nog niet te overzien of hier (financiële) consequenties uit voortkomen.

Partnerschap en educatieve agenda onderwijs

Wat willen we bereiken?

- Optimale kansen bieden voor de Voerendaalse jeugd ten aanzien van onderwijs en gezond en veilig opgroeien.
- Kinderen leren hun talenten kennen en verder ontwikkelen.
- De educatieve partners intensiveren de onderlinge samenwerking om een doorgaande ontwikkelingslijn voor jeugdigen te realiseren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Structureel:

- Met de educatieve agenda werken de educatieve partners samen rondom de volgende 4 thema's:

1. De jeugd in Voerendaal is positief gezond.
 2. De jeugd in Voerendaal ontwikkelt zijn/haar talent.
 3. De integrale aanpak in de kindcentra geven we gezamenlijk inhoudelijk vorm.
 4. We verbinden onderwijs en zorg/jeugdhulp daar waar dit nodig is en meerwaarde biedt.
- In het kader van onderwijsachterstandenbeleid is er een plan om onderwijsachterstanden vroegtijdig te signaleren en aan te pakken.
 - Parkstad kent een constructieve samenwerking met bureau Voortijdig Schoolverlaten en Verzuim (VSV). Een robuuste organisatie ten aanzien van een preventieve en curatieve aanpak van leerplicht en schoolverzuim voor de Parkstad-gemeenten.

Specifiek in 2023:

- Extra aandacht voor sport en bewegen waarbij het voorschoolse aanbod, het schoolse aanbod en het naschoolse aanbod op elkaar worden afgestemd. Hierbij is er extra aandacht voor natuurlijke spelmomenten, zoals buitenspelen tijdens de pauze.
- Aandacht voor talentontwikkeling door implementatie van Maatschappelijke Diensttijd (MDT).
- Doorontwikkeling van de integrale aanpak/kindcentrum. Ontwikkeling kindcentrum/integrale aanpak waarbij de onderwijs-koppels (peuteropvang, kinderopvang, BSO, onderwijs en JENS) per kern komen tot een plan op maat.
- Verbinding onderwijs en zorg/jeugdhulp zoals de versterking van de knooppunten, waar speciale ondersteuningsbehoeften samen met ouders en betrokken professionals besproken worden en de verbinding van het onderwijs en het gebiedsteam van JENS.
- Inventariseren welke nieuwe initiatieven in de verbinding van onderwijs en zorg aansluiten bij de behoeften van ouders, jeugdigen en partners.
- Uitvoering geven aan opgestelde NPO plan (nationaal programma onderwijs).

Risico's

Voor de uitvoering van de acties en plannen en een succesvolle verbinding van onderwijs en zorg zijn veel verschillende partners nodig. Op dit moment is er voor de verschillende partners sprake van een zeer dynamische werkomgeving en sterk krachtenveld. Hierdoor is het niet voor iedere partner steeds mogelijk eenduidig en actief te participeren. Hier is veel aandacht voor in de planning en afstemming met de partners en wordt zo mogelijk opgeanticipeerd.

Wat mag het kosten?

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van de onderdelen van dit programma.

Op grond van de financiële verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet is bepaald dat indien de financiële afwijking ten opzichte van de geraamde lasten van dit programma (hoofdtakveld) groter dreigt te worden dan 10% of € 50.000, het college vooraf toestemming (autorisatie) van de raad nodig heeft om bepaalde uitgaven te verrichten.

Programma Onderwijs						Bedragen x € 1.000	
	Realisatie 2021	Raming 2022	Raming 2022 na wijziging	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten:							
Onderwijshuisvesting	380	440	440	648	600	590	645
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	526	555	691	808	560	508	508
Totaal lasten:	906	995	1.131	1.456	1.160	1.098	1.153
Baten:							
Onderwijshuisvesting	87	93	337	87	87	87	87
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	93	91	211	98	19	19	19
Totaal baten:	180	184	548	185	106	106	106
Saldo programma	- 726	- 811	- 583	-1.271	-1.054	- 992	-1.047

Voor een toelichting op de voornaamste mutaties t.o.v. de bijgestelde begroting 2022 wordt verwezen naar deel 4 (financiële begroting).

Verantwoordelijke portefeuillehouder(s): Wethouder H. Coenen
Wethouder G. Delsing
Wethouder P. Verbraak
Burgemeester W. Houben

Sport

Voor het hoofdstuk sport verwijzen we naar het programma Volksgezondheid en Milieu waar een integrale paragraaf over positieve gezondheid is opgenomen.

Verenigingsleven

Wat willen we bereiken?

Een toekomstbestendig, robuust en vitaal verenigingsleven in de gemeente Voerendaal.

Wat gaan we daarvoor doen?

Structureel:

- Inzet van: de verenigingsondersteuner bij specifieke behoeften van verenigingen (vraaggericht), tijdens reguliere verenigingsavonden of bij themabijeenkomsten. Hierbij worden landelijke ontwikkelingen in de gaten gehouden en verenigingen in meegenomen.
- Stimuleren van het gebruik en inzetten van de activiteitsubsidie.
- Periodieke nieuwsbrieven voor en door verenigingen.

Specifiek in 2023:

- Er zal aanvullend ingezet worden op ledenbehoud en ledenwerving. Daarnaast zijn er stimulansen nodig om de professionaliteit van het bestuurlijke- en vrijwilligerskader overeind te houden.
- Onderzoek of de aanpassing en actualisatie van de subsidieverordening gewenst is, zodat deze beter aansluit bij de versterking en toekomstbestendigheid van verenigingen.

Risico's

- De coronacrisis heeft een impact gehad op het verenigingsleven. De impact is vooral gericht op ledenaantal en vrijwilligerskader. Dit kan het behouden van een rijk verenigingsleven extra onder druk zetten naast andere maatschappelijke trends, zoals vergrijzing en individualisering. In de ondersteuning van verenigingen moet hier extra aandacht naar uitgaan.
- De energiecrisis raakt ook verenigingen, vooral met een eigen accommodatie. Deze verenigingen krijgen net als individuele consumenten te maken met hogere kosten.

Zomerfestival

Wat willen we bereiken?

Het Zomerfestival verder ontwikkelen als dé culturele jaarlijkse manifestatie van de gemeente Voerendaal met bovenlokale uitstraling.

Wat gaan we daarvoor doen?

Structureel:

- Ondersteunen van stichting Zomerfestival Voerendaal voor de jaarlijkse organisatie.

Specifiek in 2023:

- Opzetten subsidierelatie met nieuwgevormde stichting Zomerfestival Voerendaal.

Risico's

Door de nieuwe opzet is er minder regie vanuit de gemeente op het Zomerfestival. De gemeente bouwt de relatie verder op met de stichting en gaat uit van een subsidierelatie.

Erfgoed

Wat willen we bereiken?

Instandhouding en meer zichtbaar en beleefbaar maken van het cultureel erfgoed om identiteit en eigen karakter te behouden en de economie te versterken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Structureel:

- Samenwerking Archeologie met alle Parkstad gemeenten.
- Deelname aan nationale evenementen als open monumentendag en archeologiedagen.
- Voortzetten deelname Via Belgica.
- Kleinschalige projecten ten behoeve van het zichtbaar maken van erfgoed en archeologie.
- Erfgoed met andere beleidsterreinen versterken en verbreden.

Specifiek in 2023:

- Faciliteren organisatie en uitvoering open monumentendag door de plaatselijke heemkundeverenigingen om inwoners en bezoekers nader kennis te laten maken met de rijksmonumenten in Voerendaal.
- Beschermen van de karakteristieke en beeldbepalende bouwwerken uit de gelijknamige inventarisatie in het te ontwikkelen Omgevingsplan in 2023 e.v.. De opgehaalde verhalen uit de inventarisatie delen.
- Cultuur en erfgoed dichterbij elkaar brengen met aandacht voor attractieve waarde en belang voor inwoners en bezoekers.
- Opstellen erfgoednota. Samen met inwoners, heemkundeverenigingen en geïnteresseerden beleid rondom monumenten en immaterieel erfgoed in kaart brengen en vastleggen.

Risico's

- Tegenvallende deelname aan de activiteiten waardoor de kosten te zwaar wegen.
- Comité Open Monumentendag bestaat uit één persoon en is daarmee kwetsbaar.
- Project Via Belgica wordt nog onvoldoende (financieel) gedragen door de aangesloten ondernemers en vrienden.

Natuur, landschap en groen

Wat willen we bereiken?

- Functionele en kwaliteitsversterkende landschapselementen.
- Goed toegankelijke en beheerde bossen en natuurgebieden.
- Waar mogelijk vervangen we "grijs voor groen" en zorgen we voor meer biodiversiteit.
- De huidige kwaliteit van het onderhoud groen handhaven. Reconstructies worden integraal opgepakt om aan te sluiten bij de grotere opgaven in de leefomgeving, zoals de klimaatopgave.

Wat gaan we daarvoor doen?

Structureel:

- Uitvoering geven aan IVOR (Integrale Visie Openbare Ruimte).
- Bescherming en handhaving van de landschapselementen en bermen.
- Toepassen en verbeteren van ecologisch maaibeheer.
- Natuur- en landschapsherstel in combinatie met klimaatmaatregelen.
- Bossen en natuurgebieden overdragen aan die partijen die met meer kennis en kunde hier zorg voor kunnen dragen.

Specifiek in 2023:

- Het opstellen van een IVOR visie (Integrale Visie Openbare ruimte): integrale aanpak van de uitdagingen in de openbare ruimte liggen integraal opgepakt.
- Aansluitend het actualiseren van het Groenbeheerplan met de koppeling naar de bezettingsproblematiek van het leerwerkbedrijf (buitendienst) en de gevolgen hiervan voor het beheer en onderhoud in de openbare ruimte.

- Afronden procedure voor de juridische bescherming van landschapselementen
- Overdracht gemeentelijke bossen en natuurgebieden naar een organisatie met aantoonbare kennis en kunde van het duurzaam in stand houden van deze gebieden.
- Verdere uitrol van de aanleg van bloem- en kruidenrijke akkerranden.
- Mogelijkheden onderzoeken voor "grijs naar groen".
- Onderzoek naar en uitvoering van vergroeningsmaatregelen voor meerledige doelen (klimaatadaptatie, natuur, landschap, biodiversiteit), bijvoorbeeld aanplant van bomen.
- In samenspraak met de werkgroep 'Natuur, Landschap en Water' kleine inrichtingswerkzaamheden in het buitengebied realiseren.

Risico's

De middelen voor natuur en landschap zijn beperkt. Daarom hebben we cofinanciering door middel van allianties of combinaties met andere stakeholders of andere taakvelden nodig (bijvoorbeeld het taakveld 'water') om invulling te kunnen geven aan een groot deel van onze ambities.

Wat mag het kosten?

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van de onderdelen van dit programma.

Op grond van de financiële verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet is bepaald dat indien de financiële afwijking ten opzichte van de geraamde lasten van dit programma (hoofdtakveld) groter dreigt te worden dan 10% of € 50.000, het college vooraf toestemming (autorisatie) van de raad nodig heeft om bepaalde uitgaven te verrichten.

Programma Sport, cultuur en recreatie				Bedragen x € 1.000			
	Realisatie 2021	Raming 2022	Raming 2022 na wijziging	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten:							
Sportbeleid en activering	168	186	186	222	222	222	222
Sportaccommodaties	784	757	760	763	778	801	801
Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	194	197	200	200	200	207	198
Musea	13	14	14	17	17	17	17
Cultureel erfgoed	36	49	49	40	40	40	40
Media	290	301	306	301	314	300	290
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.137	1.227	1.327	1.485	1.404	1.412	1.386
Totaal lasten:	2.622	2.731	2.842	3.028	2.975	2.999	2.954
Baten:							
Sportbeleid en activering	14	0	0	0	0	0	0
Sportaccommodaties	176	202	202	198	198	194	194
Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	0	0	0	0	0	0	0
Musea	0	0	0	0	0	0	0
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0	0	0
Media	20	21	21	21	21	21	21
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	20	4	4	4	4	4	3
Totaal baten:	230	227	227	223	223	219	218
Saldo programma	-2.392	-2.504	-2.615	-2.805	-2.752	-2.780	-2.736

Voor een toelichting op de voornaamste mutaties t.o.v. de bijgestelde begroting 2022 wordt verwezen naar deel 4 (financiële begroting).

Passende jeugdhulp als dat nodig is

Wat willen we bereiken?

Een kwalitatief, toegankelijk en betaalbaar systeem van hulp, ondersteuning en zorg voor de jeugd met als doel een inclusieve en vitale samenleving voor en door inwoners die zelf verantwoordelijk zijn voor hun eigen leven en naar eigen vermogen mee kunnen doen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Structureel:

- Transformatie ambulante jeugdhulp door implementatie van aanbesteding Basishulp Jeugd 2023-2028.
- Versterking van het proces van analyse, vraagverheldering en op een laagdrempelige wijze inzet van passende hulp.
- Transformatie van jeugdhulp met verblijf en jeugdhulp in het gedwongen kader en crisishulp door de implementatie van de nieuwe systematiek samen met de andere gemeenten in Zuid-Limburg.
- Vanaf de start van de opdracht Basishulp Jeugd inzetten op doorontwikkeling huidige activiteiten en implementatie en transformatie en nieuwe activiteiten.

Specifiek in 2023:

- Nieuwe uitvoerings- en samenwerkingsafspraken met opdrachtnemer basishulp jeugd 2023-2028.
- Opstellen van een nieuwe set prestatie-indicatoren die passen bij de nieuwe opdracht Basishulp Jeugd 2023-2028. Hierbij speciale aandacht voor de nieuwe onderdelen van de opdracht, zoals aanbod multiprobleem, nieuwe samenwerking rondom de toegang, uitvoering PGB en deeltijd pleegzorg.
- Gezamenlijk met opdrachtnemer Basishulp Jeugd doorontwikkelen en uitvoeren van transformatie projecten, zoals eigentijds jeugd- en jongerenwerk, ROOTZ, schoolmaatschappelijk werk en versterking van het gebiedsgerichte werken. Het gaat hierbij om projecten die passen bij de schaalgrootte en eigenheid van de gemeente Voerendaal.
- Binnen de samenwerking met Zuid-Limburg ten aanzien van verblijfhulp, gedwongen kader en ambulante hulp tijdens verblijf breekt een nieuwe beleidsperiode aan en wordt gezamenlijk een nieuw beleidsplan opgesteld en vastgesteld door de raden.
- Uitvoering geven aan de Hervormingsagenda Jeugd wanneer deze door de rijksoverheid in samenwerking met de gemeenten/ VNG wordt vastgesteld en consequenties qua hervorming voor Voerendaal bevat.
- Start coalitie Kansrijke Start met ketenpartners betrokken rondom de eerste 1.000 dagen van een kind en het opstarten van een knooppunt voor casusbespreking.

Risico's

- Opdrachtnemers van de verschillende opdrachten (ambulant, verblijf, crisis) hebben een stevige opgave ten aanzien van de uitvoering van de taken. Hierdoor ontstaat het risico dat inwoners niet de juiste hulp krijgen, lang moeten wachten op hulp of dat vanuit de gemeente erg veel inspanning gevraagd wordt om ontstane problemen op te lossen. Het is belangrijk om in goed partnerschap inhoud te geven aan de rol van opdrachtgever en goed te sturen op resultaten en het beperken van wachttijden.
- Transformatie vraagt draagvlak van veel betrokken partijen. Zonder dat noodzakelijke draagvlak lopen we het risico's dat de transformatie niet voldoende van de grond komt en andere oplossingen onvoldoende geaccepteerd worden als passend. Dit vraagt extra investering in communicatie en draagvlak van inwoners en betrokken partners, zoals artsen en onderwijs.
- Financiële middelen blijken in sommige situaties niet toereikend voor zorgaanbieders dat met als risico met zich meebrengt dat zij in financieel zwaar weer kunnen komen. Door dit vroegtijdig te signaleren en met elkaar te bespreken kan er ingezet worden op preventie, bijsturing en ondersteuning.

Decentralisatie Beschermd wonen

Wat willen we bereiken?

- Inwoners uit Voerendaal met een psychische kwetsbaarheid in Voerendaal zelf ondersteunen met kleinschalige opvang, liefst in een gewoon huis en in de eigen omgeving.
- Beschermd wonen aanbieden in verschillende varianten, met begeleiding op maat en evenredig verspreid over de regio (Parkstad).

Wat gaan we daarvoor doen?

Structureel:

Uitvoering geven aan acties en afspraken voortkomend uit de uitvoeringsagenda op het gebied van:

- Preventie, signalering en vroeginterventie:
Ondersteunen bij financiële problemen, voorkomen van uithuiszettingen en meer gebruik maken van sociaal netwerk zodat maatschappelijk opvang niet nodig is. Daarnaast investeren in goede screening, herkennen psychiatrie en LVB-problematiek en versterken van de samenwerking van de sociale diensten van de gemeenten onderling op dit gebied.
- Integrale toegang:
Deskundigheidsbevordering bij alle gemeenten en invulling geven aan een (regionaal) Loket Opvang & Beschermd Wonen (LOBW).
- Opvang:
Meer regulier huisvesten en meer verspreiden van inwoners met psychische kwetsbaarheid over alle Parkstad-gemeenten. In Voerendaal hebben we één eengezinswoning beschikbaar.
- Transitie- en herstelondersteuning:
Afspraken maken met instellingen om zorgcontinuïteit te borgen en inzet van 'peersupport' mogelijk te maken.
- Wonen in de wijk:
Housing (Housing First, Housing Parkstad, ZMP, van der Staaij, doorstroomwoning), Skaeve Huse realiseren.

Specifiek in 2023:

- Uitwerking kostenverdeling Beschermd Wonen Parkstad.
- Gezamenlijk toegangsteam opvang & beschermd wonen implementeren.
- Nieuwe centrumgemeenteconstructie uitwerken en implementeren.
- Skaeve Huse: bouw afronden en bewoners huisvesten.

Risico's

- Samenwerking en medewerking van gemeenten onderling en van partners noodzakelijk om het te laten slagen.
- Draagvlak: meer spreiding over de gemeenten neemt waarschijnlijk meer problematiek en weestand mee in de kernen. Dit vraagt zorgvuldige communicatie en samenwerking met inwoners en partners.

Mantelzorgondersteuning

Wat willen we bereiken?

- Mantelzorgers voelen zich ondersteund bij de zorg voor hun naasten en gewaardeerd voor die zorg.
- Voorkomen van overbelasting bij mantelzorgers.

Wat gaan we daarvoor doen?

Structureel:

- Aanbod van het (regionale) steunpunt voor mantelzorgers Parkstad in stand houden: themabijeenkomsten, cursussen en trainingen, luisterend oor, en informatie en advies (over regelingen en voorzieningen).
- Organiseren van activiteit op de dag voor de mantelzorger.
- Vervangende mantelzorg beschikbaar stellen (door Ruggesteun).
- Respijtzorg aanbieden in de vorm van hulp bij huishouden, dagbesteding en/of logeeropvang.
- Iedere geregistreerde mantelzorger in Voerendaal komt in aanmerking voor een gratis abonnement op mantelzorgNL.
- Balie van Burgerij Klimmen is ons lokale fysieke voorportaal van regionale steunpunt waar mantelzorgers terecht kunnen voor vragen, info en advies.

Specifiek in 2023:

- Gezamenlijke regionale website maken voor mantelzorgers waar het aanbod voor mantelzorgers overzichtelijk en toegankelijk te vinden is.
- Communicatiecampagne laten maken om bekendheid aan de website te geven.
- Vrijwilligers van het lokale voorportaal van het regionale steunpunt goed ondersteunen (door regionale steunpunt) zodat zij vragen van mantelzorgers goed kunnen beantwoorden of doorverwijzen.

Risico's

- (On)bereikbaarheid van de doelgroep: bereiken van de doelgroep blijkt moeilijk. In de loop der jaren hebben we al op meerdere manieren geprobeerd de doelgroep te bereiken, met wisselend succes. De inzet blijft om mantelzorgers te benaderen en bereiken via verschillende kanalen, zoals bij de huisbezoeken Wmo en Jeugdhulp.
- Aanbod sluit niet aan op behoefte: aanbod is al meerdere keren aangepast zodat dit beter aansluit bij behoeften van de doelgroep. Dit blijft onderzoeken en waar nodig aanpassen.

Doorontwikkeling Burgerijen

Wat willen we bereiken?

Een sterke sociale infrastructuur van zorg en welzijn, vanuit een groeimodel, waar diensten en functies vanuit de formele en informele sector hun plek vinden, aansluitend bij de (lokale) behoeften en mogelijkheden die er zijn.

Wat gaan we daarvoor doen?

Structureel:

- Faciliteren en ondersteunen van een centrale laagdrempelige ontmoetingsplaats binnen iedere kern voor burgers, burgers in een kwetsbare positie, ondernemers, professionals en vrijwilligers.
- Een laagdrempelig inlooppunt met een uitnodigend activiteitenaanbod voor verschillende doelgroepen.
- Inhoud geven aan (vroeg)signalering door middel van het activiteitenaanbod van de Burgerij.
- Een goed functionerende informatie- en adviesfunctie vanuit de Burgerij.
- Matchen van vraag en aanbod op het vlak van vrijwillige inzet.
- Voorliggende voorzieningen inrichten aansluitend bij behoeften van inwoners om de sociale participatie en zelfredzaamheid van inwoners te vergroten.
- Preventie van eenzaamheid.
- Vormgeven aan vrijwilligersondersteuning op maat.

Specifiek in 2023:

- Ontwikkelen van een duurzaam ontwikkelingsperspectief voor de Burgerij.
- Ontwikkelen en implementeren van vrijwilligersbeleid ten behoeve van De Burgerij in de volle breedte.
- Investeren in de verbindingen van professionals en vrijwilligers werkzaam bij de Burgerij via meet & greet bijeenkomsten en informatiebijeenkomsten en betrekken van nieuwe partners en ondernemers bij de Burgerij.
- Verkennen van aanvullende professionele samenwerkingsmogelijkheden binnen de Burgerij.
- Versterken van preventie en vroegsignalering bij de verschillende functies van de Burgerij.
- Doorontwikkelen van verschillende bestaande functies naar behoefte van bezoekers en vrijwilligers (vraaggericht), waarbij inclusie van kwetsbare doelgroepen extra aandacht krijgt.
- Communicatie over de Burgerij in de samenleving en binnen de Burgerijen zelf versterken.

Risico's

- De functie en resultaten van De Burgerijen komen tot stand door samenwerking tussen de gemeente, (netwerk)partners, burgers, verenigingen en ondernemers. De mate van slagen is dan ook mede afhankelijk van inspanningen en mogelijkheden van alle betrokkenen oftewel niet geheel beïnvloedbaar door de gemeente.
- De beschikbaarheid, continuïteit en kwaliteit van de vrijwilligers is een kwetsbare factor om het niveau en de doorontwikkeling van activiteiten op peil te kunnen houden. We zien dat de kwetsbaarheid is toegenomen in de laatste jaren en dit vraagt extra zorg en inzet.

Leefbaarheid Kernen

Wat willen we bereiken?

Vitale en leefbare kernen waarbij burgers, verenigingen en overige netwerkpartners een rol hebben als samenwerkingspartner en 'aandeelhouder' in het belang van het versterken van de kwaliteit van de leefomgeving en leefbaarheid in de kern.

Wat gaan we daarvoor doen?

Structureel:

- Inhoudelijk en financieel faciliteren en ondersteunen van actief burgerschap (burgerinitiatieven) waarbij de mate van ondersteuning afhankelijk is van de behoefte van de initiatiefnemers en passend is bij het vigerende beleid.
- Uitvoering geven aan o.a. instandhouding voorzieningen kleine kernen.
- Organiseren van contactavonden met verenigingen en specifiek Buurtverenigingen.
- Laagdrempelige bereikbaarheid en aanspreekbaarheid van wethouders met 'wethouders on tour'.

Specifiek in 2023:

- Burgers uit te nodigen tot het mede-initiatiefnemen (in zogenaamde 'coproducties') waarbij het instrument 'canvas' vanuit de pilot van Cube Design Museum kan worden toegepast of op andere wijze faciliteren en ondersteunen.
- Extra ondersteuning in het kader van coronaherstel en realiseren van verbinding, zoals facilitering bij verenigingsdagen en buurtbijeenkomsten.

Risico's

Leefbaarheid vormgeven via actief burgerschap verlangt een samenwerking van verschillende partijen zoals burgers, verenigingen, ondernemers en gemeente. Om dit te laten slagen zijn wij mede afhankelijk van de inspanning van alle betrokkenen.

Participatie, arbeidsmarkt en armoedebestrijding

Wat willen we bereiken?

Optimale dienstverlening aan onze burgers die in een kwetsbare situatie terecht zijn gekomen en zijn aangewezen op ondersteuning vanuit de Participatiewetgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

Structureel:

- Deelname aan de gemeenschappelijke regelingen Kompas, WOZL en WSP.
- Optimalisatie van de dienstverlening t.a.v. arbeidsparticipatie door aan te sluiten bij de kansen en mogelijkheden op de arbeidsmarkt (van werkzoekenden en bij werkgevers).
- Vergroten van het bereik van de minimaregelingen, onder meer door gerichte inzet van de Voorzieningenwijzer.

Specifiek in 2023:

- Een herziene nota armoedebeloid is voorbereid en moet in 2023 geïmplementeerd en uitgevoerd worden. Deze nota "Gemeentelijk Armoedebeloid Gemeenten Beekdaelen, Simpelveld en Voerendaal 2023" is een bijstelling van de voorgaande nota uit 2015. Deze is tegen het licht gehouden en bijgesteld vanwege een aantal ontwikkelingen waaronder wetswijzigingen in de Wet Gemeentelijke schuldhelpverlening en de uitkomsten van diverse armoedemonitors.
- Verbeteren van de regie op het schuldhelpverleningsproces, waaronder een gezamenlijk registratiesysteem voor KBL, AMW en het Zelfstandigenloket.
- Effectieve uitvoering van de nieuwe Wet Inburgering (in werking per 01-01-2022).
- Instellen van een noodfonds voor inwoners van Voerendaal die in een kwetsbare financiële positie dreigen terecht te komen. Daarmee kunnen we vroegtijdig help bieden.

Risico's

Door de actuele ontwikkelingen rondom inflatie en stijgende energieprijzen kunnen steeds meer mensen op termijn in financiële problemen komen. Het Rijk heeft in 2022 een tegemoetkoming voor de extra energiekosten in het leven geroepen (totaal 1.300 euro voor lage inkomens). De vraag is of dit voldoende is. Het is moeilijk te voorspellen welke gevolgen deze ontwikkelingen hebben in 2023.

Wat mag het kosten?

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van de onderdelen van dit programma.

Op grond van de financiële verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet is bepaald dat indien de financiële afwijking ten opzichte van de geraamde lasten van dit programma (hoofdtakveld) groter dreigt te worden dan 10% of € 50.000, het college vooraf toestemming (autorisatie) van de raad nodig heeft om bepaalde uitgaven te verrichten.

Programma Sociaal domein				Bedragen x € 1.000			
	Realisatie 2021	Raming 2022	Raming 2022 na wijziging	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten:							
Samenkracht en burgerparticipatie	1.079	1.058	1.234	1.074	1.164	1.130	1.144
Wijkteams	154	203	209	184	184	184	184
Inkomensregelingen	3.498	2.491	2.602	2.506	2.531	2.558	2.586
Begeleide participatie	1.377	1.307	1.311	1.195	1.029	933	858
Arbeidsparticipatie	301	292	316	316	316	316	316
Maatwerkvoorzieningen	430	349	375	455	455	455	455
Maatwerkdienstverlening 18+	2.360	2.482	2.469	2.737	2.745	2.753	2.761
Maatwerkdienstverlening 18-	2.384	2.179	2.203	2.494	2.549	2.605	2.663
Geëscaleerde zorg 18+	19	41	41	41	41	41	41
Geëscaleerde zorg 18-	294	308	309	280	282	285	287
Totaal lasten:	11.896	10.710	11.069	11.282	11.296	11.260	11.295
Baten:							
Samenkracht en burgerparticipatie	62	69	164	83	83	83	83
Wijkteams	10	0	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen	2.873	1.786	1.894	1.774	1.774	1.774	1.774
Begeleide participatie	72	0	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0	0	0
Maatwerkvoorzieningen	0	0	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18+	116	110	109	101	101	102	102
Maatwerkdienstverlening 18-	1	0	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18-	2	0	0	0	0	0	0
Totaal baten:	3.136	1.965	2.167	1.958	1.958	1.959	1.959
Saldo programma	-8.760	-8.745	-8.902	-9.324	-9.338	-9.301	-9.336

Voor een toelichting op de voornaamste mutaties t.o.v. de bijgestelde begroting 2022 wordt verwezen naar deel 4 (financiële begroting).

Verantwoordelijke portefeuillehouder(s): Wethouder R. Braun
Wethouder H. Coenen
Wethouder P. Verbraak

Positieve Gezondheid

Wat willen we bereiken?

- Inwoners van Voerendaal zijn positief gezond.
- Intensieve samenwerking met inwoners en maatschappelijke partners met als centraal en kenmerkende beeldmerk Hart voor Voerendaal.
- Positieve gezondheid als centraal uitgangspunt in het integrale gemeentelijke beleid en bij majeure projecten zoals Open Club Klimmen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Structureel:

- Ontwikkelen van positieve gezondheid als integraal uitgangspunt voor het welbevinden van de inwoners van de gemeente Voerendaal. Hierbij is de visie op positieve gezondheid leidend.
- Sportstimulering voor jong en oud door middel van het sportstimuleringsprogramma.
- Versterking van de sportieve infrastructuur met het Sportakkoord Voerendaal.
- Inzet op gezonde leefstijl bij de Voerendaalse jeugd met JOGG.
- Trendbreuk: Zie de paragraaf hieronder.
- Onderwijs: Zie programma Onderwijs
- Ruimtelijk domein: Positieve gezondheid wordt ook een belangrijk uitgangspunt bij beleidsterreinen die er verder vanaf lijken te staan. Juist in het ruimtelijk domein speelt het echter een belangrijke rol in de ontwikkeling van een gezonde leefomgeving.

Specifiek in 2023:

- Versterken duurzaam en structureel sport- en beweegaanbod voor jeugd en senioren.
- Verbinding leggen tussen positieve gezondheid en ontwikkelingen in het ruimtelijk domein bijvoorbeeld bij de IVOR en omgevingsvisie.
- Uitvoeren ambities en acties vanuit het Sportakkoord Voerendaal.

Risico's

Bij dit onderwerp is gedeeld eigenaarschap van groot belang. De gemeente kan de uitdagingen niet alleen aan op het gebied van gezondheid. Samenwerking met partners en eigenaarschap bij partners is essentieel. Hierbij moet er aandacht uitgaan naar motivatie en draagvlak.

Trendbreuk gezondheidsachterstanden

Wat willen we bereiken?

Inlopen langdurige gezondheidsachterstanden in Zuid-Limburg door een gestructureerde, regionale aanpak met bewezen effectieve programma's.

Wat gaan we daarvoor doen?

Structureel:

- Inzet door programmabureau Trendbreuk en 16 Zuid-Limburgse gemeenten als aanjager van de Trendbreuk in Zuid-Limburg.
- Aanpak Kansrijke Start zowel in de samenwerking met Zuid-Limburg als vanuit de geïntensiverde samenwerking Kansrijke Start in Parkstad middels de Regio Deal.

Specifiek in 2023:

- Ontwikkelen nieuw meerjarig regionaal gezondheidsbeleid vanuit de Trendbreuk gedachte.
- Ontwikkeling lokaal knooppunt Kansrijke Start in Voerendaal.

Risico's

Een breder maatschappelijkere coalitie is nodig om de trend te kunnen breken op het gebied van gezondheidsachterstanden. Als deze coalitie niet gevormd wordt, is het effect van de aanpak Trendbreuk te beperkt.

Riool- en waterbeheer

Wat willen we bereiken?

- Beperking van overlast door water, hitte en droogte.
- Bijdragen aan het voorkomen van verdere klimaatverandering binnen de maat en schaal van Voerendaal.

Wat gaan we daarvoor doen?

Structureel:

- Onze primaire insteek bij klimaatadaptatie is om de negatieve gevolgen van klimaatverandering te voorkomen.
- We gaan gebiedsgericht aan de slag om klimaatoverlast en de verbetering van natuurwaarden in brede zin aan te pakken.
- Uitvoering van gemeentelijke watertaken: inzamelen van stedelijk afvalwater, doelmatige inzameling en verwerking van hemelwater en de “waterloket-functie” voor grondwater.
- Aanpak wateroverlastknelpunten van de laatste jaren.
- Uitvoering geven aan het Strategisch investeringsprogramma STRIP 2020-2025.

Specifiek in 2023:

- Kwetsbaarheden in beeld brengen: de stresstesten van 2019 voor wateroverlast en hitte actualiseren en verdiepen (inclusief droogte).
- Risicodialoog met de gemeenteraad.
- Samen met het Waterschap Limburg systeemverbeteringen ter bestrijding van wateroverlast doorvoeren.
- Input leveren aan beleidstafel Waterveiligheid en Ruimte Limburg.
- Uitvoeren Stimuleringsregeling afkoppelen regenwater 2022-2023.
- Opstarten voorbereiding reconstructie STRIP project Voerendaal Oost, inclusief DPRA-subsidieaanvraag.
- Aanpak van wateroverlast Opscheumer en Aan de Ling.
- Doorrekenen en uitwerken aanpak wateroverlast van het afstroomgebied Klimmen – Retersbeek en Weustenrade.
- Pilotprojecten met Waterschap Limburg uitwerken:
 - Dynamisch peilbeheer buffer Dammerscheid.
 - Optimalisatie transportriool Klimmen – Craubeek d.m.v. gestuurde kleppen.

Risico's

De in het STRIP en het Watertakenplan opgenomen budgetten zijn gebaseerd op globale kengetallen en op prijspeil 2019; voor een groot deel zullen deze niet binnen de bestaande budgetten kunnen worden gerealiseerd.

Afval

Wat willen we bereiken?

- Afvalstromen die passen bij behoeften: we willen in 2026 een afvalscheidingspercentage bereiken van 80%, met een gemiddeld aanbod van 100 kg restafval per inwoner.
- Zwerfvuil en afvaldumpingen zoveel mogelijk tegen te gaan.

Wat gaan we daarvoor doen?

Structureel:

- Samen met Rd4 blijven we ons inspannen om het scheiden van afval verder vorm te geven en zo weinig mogelijk restafval te produceren.
- Instandhouding/optimalisatie van het huidige inzamelsysteem (diftar blijft uitgangspunt).

Specifiek in 2023:

- Aanbesteding van de verwerking van restafval en GFT-afval (met alle Limburgse gemeenten binnen AfvalSamenwerking Limburg).
- Minder restafval en schonere grondstoffen, waarbij met name wordt ingezet op terugdringen van vervuiling van GFT en PMD.
- Betrokkenheid en participatie van de inwoners vergroten.
- Inzet is om kosten van de afvalinzameling beheersbaar te houden.
- In de strijd tegen afvaldumpingen houden we in stand dat onze inwoners twee keer per jaar gratis grof vuil kunnen aanbieden bij de milieuparken en gaan we een aantal wegen infrastructureel en/of ten aanzien van gebruiksmogelijkheden aanpassen.

Risico's

De kosten van de afvalinzameling zijn mede sterk afhankelijk van nationale als internationale ontwikkelingen (denk aan de afzet van diverse afvalstromen maar ook de brandstofprijzen).

Wat mag het kosten?

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van de onderdelen van dit programma.

Op grond van de financiële verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet is bepaald dat indien de financiële afwijking ten opzichte van de geraamde lasten van dit programma (hoofdtakveld) groter dreigt te worden dan 10% of € 50.000, het college vooraf toestemming (autorisatie) van de raad nodig heeft om bepaalde uitgaven te verrichten.

Programma Volksgezondheid en milieu				Bedragen x € 1.000			
	Realisatie 2021	Raming 2022	Raming 2022 na wijziging	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten:							
Volksgezondheid	504	575	575	622	631	639	652
Riolering	1.501	1.387	1.398	1.535	1.487	1.591	1.794
Afval	1.344	1.145	1.145	1.206	1.203	1.204	1.205
Milieubeheer	181	236	266	253	255	255	255
Begraafplaatsen en crematoria	16	18	18	19	19	19	19
Totaal lasten:	3.546	3.361	3.402	3.635	3.595	3.708	3.925
Baten:							
Volksgezondheid	4	0	0	0	0	0	0
Riolering	2.049	1.844	1.844	2.012	2.061	2.145	2.342
Afval	1.661	1.486	1.486	1.563	1.561	1.561	1.561
Milieubeheer	0	0	0	0	0	0	0
Begraafplaatsen en crematoria	24	17	17	20	20	20	20
Totaal baten:	3.738	3.347	3.347	3.595	3.642	3.726	3.923
Saldo programma	192	- 14	- 55	- 40	47	18	- 2

Voor een toelichting op de voornaamste mutaties t.o.v. de bijgestelde begroting 2022 wordt verwezen naar deel 4 (financiële begroting).

Programma \ **Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening
en stedelijke vernieuwing**

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Verantwoordelijke portefeuillehouder(s): Wethouder R. Braun

Volkshuisvesting

Wat willen we bereiken?

Perspectief op een woningmarkt in balans in 2032 en passende huisvesting voor alle doelgroepen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Structureel:

- Participeren in het programma Wonen & Herstructurering van de stadsregio Parkstad Limburg.
- Uitvoeren van bij te stellen Verordening Starterslening via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVn).
- Monitoring van indicatoren zoals leegstand, demografische ontwikkelingen; kwaliteit woningvoorraad.
- Prestatieafspraken met de beide woningcorporaties in samenwerking met hun Huurdersbelangenorganisaties.
- Voorbereiden (planologisch) en/ of mede mogelijk maken en laten ontwikkelen van woningbouwplannen.

Specifiek in 2023:

- Het opstellen van een Masterplan Wonen waarin ontwikkellocaties in kaart worden gebracht en een strategie wordt opgesteld zodat de complexe opgaven op de woningmarkt aangepakt kunnen worden.
- Regionale Woonvisie 2023-2028 vaststellen, inclusief lokaal component.
- Herijking Omgevingsvisie (wonen [en zorg]) gerelateerd).

Risico's

De complexiteit van regelgeving, de veelheid aan onderzoeken en de daaruit voortvloeiende verplichtingen en ook de juridische procedures en beschikbare menskracht, bepalen in wisselende hoedanigheden de haalbaarheid en doorlooptijd van zich aandienden plannen en ambities.

Ruimtelijke Ordening

Wat willen we bereiken?

Een aantrekkelijke fysieke leefomgeving van hoge kwaliteit, waarbij gestreefd wordt naar een evenwichtige toedeling van functies en rekening wordt gehouden met individuele en gemeenschappelijke belangen, die onder meer betrekking hebben op stedenbouw, landschap, milieu, leefbaarheid en economie.

Wat gaan we daarvoor doen?

Structureel:

- Actieve participatie in het proces wanneer een bouwplan ter toetsing wordt voorgelegd door initiatiefnemers.
- Initiatiefnemers aansporen om gebruik te maken van de 'Handreiking Omgevingsdialoog Voerendaal 2022' (in gevallen waarin participatie bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten niet verplicht is gesteld door de gemeenteraad), zodat wordt gestreefd naar participatie bij alle ruimtelijke initiatieven in de fysieke leefomgeving hetgeen in lijn is met de gedachten onder de Omgevingswet.
- Centraal staat dat we de verschillende kernen van de gemeente Voerendaal perspectief willen bieden. Derhalve stellen we bij onze ruimtelijke afwegingen nadrukkelijk het integraal functioneren van de leefomgeving binnen de kernen centraal. Wij doen dit door in te spelen op de behoeften en benodigdheden per kern, zonder daarbij de samenhang tussen de kernen en de kwaliteiten van onze gemeente uit het oog te verliezen.

- Planologisch mogelijk maken van ruimtelijke initiatieven middels de daartoe beschikbare juridisch-planologische procedures onder de Omgevingswet (bijvoorbeeld: buitenplanse omgevingsplanactiviteitvergunning).
Bij eventueel uitstel van de Omgevingswet in de tussenperiode gevolg geven aan de wetgeving die dan nog van toepassing is voor ruimtelijke initiatieven.
- Gevolg geven aan een diversiteit van besluiten uit 2022 in relatie tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet (bijvoorbeeld adviesrecht raad bij aanvraag omgevingsvergunningen voor buitenplanse omgevingsplan, kwaliteitscommissie, geactualiseerde legesverordening, participatiebeleid, verordening nadeelcompensatie en delegatiebesluit Omgevingsplan).
- Structureel zal gewerkt worden aan de uitwerking van een raamwerk voor het Omgevingsplan onder de Omgevingswet.
- Het integraal benaderen van ruimtelijke vraagstukken wordt zoveel mogelijk bevorderd aan de hand van een interne Omgevingstafel.
- Kansen benutten om op de (middel-) lange termijn te komen tot transformatie van “binnenstedelijke” locaties” die niet meer als passende worden beschouwd.

Specifiek in 2023:

- Implementatie van nieuwe wetgeving met bijbehorende visie en plannen.
- Omgeving Kerkplein aan zowel noord- als zuidzijde zal een upgrade kunnen krijgen zo de twee bouwplannen die in voorbereiding zijn vergund kunnen worden en overeenstemming bereikt wordt met de ontwikkelaars.
- Herijking Omgevingsvisie (ruimte gerelateerd).
- Uitdieping raamwerk voor het Omgevingsplan en inrichten software voor het Omgevingsplan.
- Voor de meest aangevraagde activiteiten toepasbare regels voor burgers aanvullen.
- Verbeteren sjablonen van brieven en besluiten conform de Omgevingswet.

In regionaal verband deelname aan:

- Limburg: POVI en Omgevingsverordening.
 - Euregio: Zuid-Limburg in Euregionaal Perspectief (ZL'EU).
 - Zuid-Limburg: POVI-ZL, NOVEX-gebied ZL, Panorama ZL.
 - Parkstad: Afstemming en uitwisseling GOVI-trajecten.

Risico's

In algemeenheid geldt dat claims van derden bij ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving (juridische procedures en planschade) altijd een risico vormen. Echter dit is inherent aan de dynamiek binnen het ruimtelijke domein. Als kanttekening dient gesteld te worden dat het aantal rechtszaken over bouwen en ruimtelijke ordening dat bij de Raad van State wordt voorgelegd is gestegen in Nederland. De Raad van State verwacht dat dit aantal verder zal stijgen, vooruitlopend op en na invoering van de Omgevingswet per 2023.

Er is nog steeds een bepaalde mate van onzekerheid omtrent de ingang van de Omgevingswet. De Eerste Kamer heeft een motie aangenomen die oproept om vast te houden aan 1 januari 2023 als invoeringsdatum voor de Omgevingswet. Het voornemen is om een definitief besluit te nemen over het ontwerp-Koninklijk Besluit. Dat gebeurt aan de hand van de voortgangsinformatie die dan beschikbaar is. De impact en implementatie van de Omgevingswet betreft derhalve een risico.

Verwachting wordt dat in diverse ruimtelijke trajecten nog snel gebruik wordt gemaakt van de voorgaande “oude” wet- en regelgeving voor bouwprojecten. Twee voorbeelden hiervan zijn om voor inwerkingtreding van de Omgevingswet de gemeente te verzoeken een ontwerpbestemmingsplan ter inzage te leggen of als initiatiefnemer een formele aanvraag omgevingsvergunning in te dienen. Omdat een omgevingsplan onder de Omgevingswet een nieuw instrument betreft zal naar verwachting meer capaciteit nodig zijn om een omgevingsplan ambtelijk te begeleiden. Ook zijn situaties voorstelbaar, waarin een initiatiefnemer geen gebruik meer kan maken van de “oude” wet- en regelgeving en zijn plannen zal moeten omvormen naar een van de middelen onder de Omgevingswet. Dit zorgt ervoor dat er behoefte is aan voldoende personele capaciteit.

Het ontwikkelen van bouwplannen gaat steeds gepaard met een relatief lange voorbereidingsprocedure met van gemeentezijde het bewerkstelligen van adequate kwalitatieve toevoegingen aan de woon- en leefomgeving.

Duurzaamheid

Wat willen we bereiken?

Gemeente Voerendaal in 2040 energieneutraal door inzet op energiebesparing en duurzame energieopwekking.

Wat gaan we daarvoor doen?

Structureel:

- Ontwikkelen projecten t.b.v. verduurzaming, energiebesparing en energieopwekking.
- Energiecoöperatie: ondersteuning van initiatieven op het gebied van duurzaamheid.
- Continuering en promoten WoonWijzerWinkel Parkstad gericht op verduurzaming van particuliere woningen.
- Organiseren van het Duurzaamheidsfestival Voerendaal om bewustzijn en draagvlak bij inwoners, ondernemers en verenigingen te creëren in relatie tot duurzaamheid en circulariteit.
- Participatie in proces uitwerking vastgestelde Regionale Energiestrategie Zuid-Limburg (RESZL).

Specifiek in 2023:

- Uitwerking van Transitie visie Warmte 2.0 (TVW) met daarin onderdelen als isolatie en energiebesparing alsmede vervangende warmtebronnen (van het Gas af).
- Betaalbare energievoorziening voor inwoners, door middel van bestrijding van de energiearmoede: aanbieden van energiebesparende maatregelen en advisering.
- Onderzoeken van de mogelijkheden voor het instellen van een Klimaat en Duurzaamheidsfonds.
- Participatie in proces voor het tot stand brengen van Klimaatadaptatieplan.
- Vervolg geven aan de in 2020 gestarte onderzoek naar verduurzaming van gemeentelijk vastgoed;
- Uitrol van de laadinfrastructuur voor e-cars.
- Proces om te komen tot uitvoering van het vastgesteld RAK Voerendaal (Regionaal Afstemmings Kader), mede met omgevingsdialoog en onder meer kaders voor landschappelijke inrichting zonneweides.
- Vernieuwen en vaststellen van geluidskaders op regionaal (Parkstad) niveau om te voldoen aan de EU-richtlijn Omgevingslawaaier.

Risico's

- Voor de uitvoering van het Klimaatakkoord stelt de Rijksoverheid middelen ter beschikking. Zij heeft uitgesproken dat zij het voornemen heeft om deze bijdragen in ieder geval tot 2030 te continueren. De inhoudelijk besluitvorming over onder meer de hoogte van deze financiële bijdrage, heeft echter nog niet plaatsgevonden.
- De kosten van de energietransitie en warmtetransitie zouden in theorie dan ook hoger kunnen uitvallen dan de rijksbijdragen.

Wat mag het kosten?

Op de pagina hiernaast wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van de onderdelen van dit programma. Op grond van de financiële verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet is bepaald dat indien de financiële afwijking ten opzichte van de geraamde lasten van dit programma (hoofdtakveld) groter dreigt te worden dan 10% of € 50.000, het college vooraf toestemming (autorisatie) van de raad nodig heeft om bepaalde uitgaven te verrichten.

Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing					<i>Bedragen x € 1.000</i>		
	Realisatie 2021	Raming 2022	Raming 2022 na wijziging	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten:							
Ruimte en leefomgeving	423	646	728	920	874	828	742
Grondexploitatie	0	0	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	614	622	926	869	793	710	712
Totaal lasten:	1.037	1.268	1.654	1.789	1.667	1.538	1.454
Baten:							
Ruimte en leefomgeving	17	20	20	20	20	26	26
Grondexploitatie	0	0	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	416	72	72	72	72	72	72
Totaal baten:	433	92	92	92	92	98	98
Saldo programma	- 604	-1.176	-1.562	-1.697	-1.575	-1.440	-1.356

Voor een toelichting op de voornaamste mutaties t.o.v. de bijgestelde begroting 2022 wordt verwezen naar deel 4 (financiële begroting).

Financiële recapitulatie

Een totaaloverzicht van de voor de realisatie van de programma's benodigde middelen geeft het volgende beeld:

Begroting 2023– 2026				Bedragen * 1.000		
Programma's	Lasten 2023	Baten 2023	Saldo 2023	Saldo 2024	Saldo 2025	Saldo 2026
Bestuur en ondersteuning	2.625	164	-2.461	-2.902	-3.538	-3.568
Veiligheid	1.490	5	-1.485	-1.517	-1.533	-1.551
Verkeer, vervoer en waterstaat	2.289	55	-2.234	-2.335	-2.341	-2.349
Economie	272	1	-271	-262	-262	-262
Onderwijs	1.456	185	-1.271	-1.054	-992	-1.047
Sport, cultuur en recreatie	3.028	223	-2.805	-2.752	-2.780	-2.736
Sociaal domein	11.282	1.958	-9.324	-9.338	-9.301	-9.336
Volksgesondheid en milieu	3.635	3.595	- 40	47	18	-2
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	1.789	92	-1.697	-1.575	-1.440	-1.356
Subtotaal programma's	27.866	6.278	-21.588	-21.688	-22.169	-22.207
Algemene dekkingsmiddelen	307	24.566	24.259	25.323	26.081	24.640
Overhead	4.334	2	-4.332	-4.305	-4.260	-4.254
Heffing vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	31	0	-31	-31	-31	-31
Saldo van baten en lasten	32.538	30.846	-1.692	-701	-379	-1.852
Mutaties reserves	6	1.700	1.694	790	519	428
Begrotingssaldi 2023 – 2026	32.544	32.546	2	89	140	-1.424

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lokale heffingen:				
└ OZB woningen	2.434.580	2.513.165	2.593.211	2.666.571
└ OZB niet-woningen	524.946	534.527	536.922	536.922
└ Hondenbelasting	0	0	0	0
└ Toeristenbelasting	60.900	60.900	60.900	60.900
Algemene uitkering (inclusief integratie- en decentralisatie uitkeringen)	21.350.366	22.310.368	23.132.016	21.686.298
Dividend	166.235	166.235	166.235	166.235
Saldo financieringsfunctie	-177.609	-168.298	-313.393	-379.356
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0
Totaal algemene dekkingsmiddelen	24.359.418	25.416.897	26.175.891	24.737.570

Deel 3

\ Paragrafen

De paragrafen gaan met name in op de middelen, die van belang zijn voor de bestuurskracht van de gemeente. De paragrafen geven inzicht in de interne organisatie en de maatregelen en het beleid dat daarbij wordt gehanteerd om de gemeentelijke taken en doelrealisatie te ondersteunen.

Achtereenvolgens zullen de volgende (grotendeels verplicht voorgeschreven) paragrafen de revue passeren:

• Bedrijfsvoering	gericht op de interne organisatie
• Grondbeleid	gericht op de ruimtelijke ontwikkelingsprojecten
• Lokale heffingen	gericht op de gemeentelijke belastingen
• Onderhoud kapitaalgoederen	gericht op de gemeentelijke eigendommen
• Financiering	gericht op de financieringsmogelijkheden
• Verbonden Partijen	gericht op de gemeentelijke samenwerkingsverbanden
• Weerstandsvermogen & risicobeheersing	gericht op de financiële positie
• Open Club Klimmen	gericht op de realisatie van de Open Club Klimmen

Bedrijfsvoering

Inhoud

Deze paragraaf beschrijft de stand van zaken en beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering. Met deze beschrijving wordt inzichtelijk op welke wijze doelmatig, doeltreffend en klantgericht wordt gewerkt aan de uitvoering van de programma's.

Bedrijfsvoering is de sturing en beheersing van de primaire en ondersteunende processen om het voorgenomen beleid en de daarmee samenhangende doelstellingen van onze gemeente te realiseren. Een goede bedrijfsvoering is een voorwaarde voor het uitoefenen van ons beleid, de dienstverlening aan burgers en de uitvoering van projecten. De kwaliteit van de uitvoering van de programma's is in grote mate afhankelijk van de kwaliteit van de bedrijfsvoering. Deze paragraaf bevat informatie over de belangrijkste aspecten van bedrijfsvoering binnen onze gemeente:

- Personeel en Organisatie
- Informatiemanagement
- Juridische zaken
- Financiën en Control

Personeel en Organisatie

Organisatieontwikkeling

De basis voor de ontwikkeling van gemeentelijke organisatie is de bestuurlijke koers van de gemeente Voerendaal: de concrete doelen die het bestuur wil realiseren en de positie die het bestuur wenst in te nemen, zowel in de regio als in de lokale gemeenschap. Uiteraard passend binnen de trends en ontwikkelingen van deze tijd inclusief de dynamiek, die een nieuwe bestuursperiode met zich meeneemt.

In 2020-2021 is de inzet geweest om de organisatie op orde te houden in kwalitatieve en kwantitatieve zin. Met de omvang van Voerendaal en de krapte op de arbeidsmarkt is het een grote uitdaging om de organisatie op sterkte te houden: deze uitdaging zal de komende jaren blijven, waarbij nadrukkelijk aandacht zal worden besteed om de kwetsbaarheid van de organisatie te beperken. Centraal staat dat als het medewerkers goed gaat, het de organisatie ook goed gaat. En als medewerkers groeien, groeit de organisatie en zijn we in staat om bestuurlijke doelen te realiseren. Het management heeft een aantal aandachtspunten benoemd, die de komende jaren worden opgepakt als onderdeel van de organisatievisie Vitaal en Verbonden. Denk daarbij aan onderwerpen als dienstverlening, bereikbaarheid, diverse p-zaken (activiteit gerelateerd werken, waarderingsbeleid, opleidingsplan, gesprekscyclus), hoe werken wij (intern/extern) samen, projectmatig werken, digitaal procesgericht werken, datagedreven werken, meervoudig datagebruik, duurzaamheid, verbeterpunten p&c-cyclus, proces bestuurlijke besluitvorming, invulling intern consulentschap en veranderingen als gevolg van de Omgevingswet.

Informatiemanagement

In 2023 wordt het project Kwaliteit, Informatiebeheer en Processen verder uitgevoerd. Doel van dit project is het vormgeven van proces- en informatiebeheer op een manier waarbij medewerkers zo goed mogelijk gefaciliteerd worden in hun functioneren. Dit doen we indirect door het realiseren van de volgende subdoelen:

- Grip op processen:
Continu status en voortgang in beeld hebben van processen in de organisatie;
- Duurzaam toegankelijke informatie:
Informatie is vanaf het moment van ontstaan, op een gebruiksvriendelijke manier, beschikbaar en bruikbaar voor iedereen die daar recht op heeft en voor zolang noodzakelijk is;
- Invulling geven aan de actiepunten om te kunnen voldoen aan wet en regelgeving BIO en AVG.

Dit resulteert in de loop van 2023 resulteren in het inrichten van een kwaliteitssysteem.

Begin 2023 zal inhoud worden gegeven aan het informatiebeleidsplan, dat eind 2022 wordt opgeleverd.

Informatiebeveiliging en Privacy

Informatiebeveiliging en Privacy vragen binnen de overheid voortdurende aandacht en vormen een structureel kader waarbij we doorlopend dienen te voldoen aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de normen van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Structurele objectieve toetsing hiervan vindt plaats via de ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit). Voor 2023 zal de aandacht met name gericht zijn op verdere risicobeheersing, de integratie van informatiebeveiliging & privacy en de operationele vertaling hiervan.

Juridische zaken

De werkzaamheden bestrijken een breed terrein. Het betreft onder meer het afwikkelen van bezwaarschriften, pre-mediation, contractenbeheer, interne advisering over taken die het primaire proces overstijgen (Algemene Wet Bestuursrecht, Wet open overheid, verordeningenbeheer), gebruik van kennissystemen en privaatrechtelijke aangelegenheden.

Integrale juridische kwaliteitszorg c.q. het verbeteren van de juridische kwaliteit wordt zoveel mogelijk in lopende processen opgepakt.

Bezwaarschriften

Ten behoeve van de behandeling van bezwaarschriften van zowel de gemeente Voerendaal als de gemeente Simpelveld functioneert sinds 1 januari 2019 een gezamenlijke externe bezwaarschriftencommissie. Vanwege het verlopen van de huidige benoeming, zullen de externe leden van de bezwaarschriftencommissie in principe per 1 januari 2023 voor een periode van 4 jaar worden herbenoemd.

Wet open overheid

Per 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo), ter vervanging van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob), gedeeltelijk in werking getreden. De wet maakt onderscheid in 2 soorten van openbaarmaking van overheidsinformatie.

De zogenaamde passieve openbaarmaking is inmiddels in werking getreden en behelst de behandeling van Woo-verzoeken (voorheen Wob-verzoeken) om openbaarmaking van overheidsinformatie.

De actieve openbaarmaking heeft betrekking op de openbaarmaking van overheidsinformatie uit eigen beweging en zal gefaseerd in werking treden.

Financiën en Control

Ons handelen is erop gericht om onze financiële huishouding gezond te houden. Juist in tijden waarin het financieel economisch onzeker is, is het belangrijk de basis op orde te hebben.

Uit het door de provincie in 2020 uitgevoerde verdiepingsonderzoek is gebleken dat deze basis tot op heden voldoende tot goed is. In de voorliggende begroting zijn de aandachtspunten/verplichtingen uit de begrotingsbrief 2023 van de Provincie verwerkt.

Doorontwikkeling P&C-cyclus

Voor de planning en control, de P&C-cyclus, zijn wij in de loop van 2021 gestart met een vernieuwingstraject. Bij de 9 begrotingsprogramma's worden nieuwe doelstellingen en indicatoren geformuleerd dan wel bestaande aangescherpt, om in te zetten als stuurinformatie. Dit zal gebeuren in samenspraak met de Raad. Het proces, om tot de goede bestuurlijke doelstellingen en indicatoren te komen, wordt in 2023 voortgezet. De bedoeling is dat deze doelstellingen bij de begroting 2024 voor het eerst ingezet gaan worden.

Toerekening van kosten

Conform het BBV (Besluit Begroten en Verantwoorden) worden kosten zoveel mogelijk toegerekend aan de afzonderlijke taakvelden. De resterende kosten welke niet direct zijn toe te rekenen aan de afzonderlijke taakvelden zijn verantwoord op het taakveld "overhead".

Meerjarig financieel overzicht kosten overhead

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Niet direct aan taakvelden toe te rekenen salariskosten	2.809.123	2.786.623	2.741.623	2.741.623
Huisvesting gemeentehuis	251.445	250.907	250.377	249.847
Informatievoorziening & automatisering	649.833	649.705	649.649	649.592
Informatiebeveiliging & privacy	19.500	19.500	19.500	19.500
Facilitaire zaken	104.576	108.223	108.835	108.651
Documentaire informatievoorziening	85.670	76.170	70.670	76.170
Overige personeelskosten	257.234	259.734	254.734	254.734
Abonnementen en boekwerken	11.800	11.800	11.800	11.800
Ondernemingsraad	3.300	3.300	3.300	3.300
Verzekeringen	39.720	39.720	39.720	39.720
Voorlichting en communicatie	76.600	76.600	76.600	76.600
Burgeronderzoeken	1.263	1.263	11.263	1.263
Mobiliteit e-cars en e-bikes	21.582	21.582	21.582	21.582
Totaal raming overhead	4.331.646	4.305.127	4.259.653	4.254.382

Rechtmatigheidsverantwoording

De wetgeving omtrent de rechtmatigheidsverantwoording zal worden aangepast. Bij de aanpassing van de wetgeving gaat het onder meer om een aanpassing van de Gemeentewet en Provinciewet, maar ook om lagere regelgeving, zoals het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO). Met deze verandering beoogt de wetgever dat de verantwoordelijkheid voor de rechtmatigheid bij het college komt te liggen. Hierdoor krijgt het gesprek tussen college en gemeenteraad over de rechtmatigheid en de kwaliteit van het onderliggende systeem van sturing en beheersing nadrukkelijker de aandacht in het debat.

De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording die zelfstandig door het college van B&W moet worden afgegeven is opgeschoven en voorzien vanaf het boekjaar 2023. Hiermee legt het college aan de gemeenteraad expliciet verantwoording af over de financiële rechtmatigheid van alle transacties die ten grondslag liggen aan de jaarrekening. De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is de eerste stap in de ontwikkeling van de op termijn door het college af te geven in control statement over beleid en bedrijfsvoering.

Met de introductie van de rechtmatigheidsverantwoording wijzigt ook de controle(verklaring) van de accountant. Deze beperkt zich tot de getrouwheid van de jaarrekening inclusief de rechtmatigheidsverantwoording van het college.

Ter voorbereiding op de in het jaarverslag 2023 (vaststelling in kalenderjaar 2024) verplichte expliciete rechtmatigheidsverantwoording wordt voor de interne organisatie een Plan van Aanpak (implementatieplan) opgesteld dat inzicht biedt in wat deze rechtmatigheidsverantwoording, “het in control statement” en alles wat erbij hoort betekent voor de organisatie. Dit zal in samenwerking met onze accountant worden opgepakt. Tot dusver is het College en de auditcommissie geïnformeerd middels een presentatie over de invoering en inhoud van de rechtmatigheidsverantwoording.

Het borgen van de kwaliteit van sturing en beheersing in de organisatie vraagt ook om (door)ontwikkeling van de control- en auditfunctie tot een volwaardige professionele functie die voldoet aan de geldende standaarden. Met deze (door)ontwikkeling én de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording/ neemt de afhankelijkheid van de externe accountant af. De auditfunctie beoordeelt jaarlijks, op basis van een door het college vast te stellen auditplan, de kwaliteit van sturing en beheersing binnen de organisatie en rapporteert de bevindingen met een interne management letter aan directie en college.

Grondbeleid

Wat is ons uitgangspunt?

Duidelijke kaders scheppen voor de aan- en verkoop, de verpachting en het in gebruik geven van gronden teneinde een solide basis te creëren voor vastgoedontwikkelingen en ontwikkelingen op het gebied van openbare ruimte (incl. klimaatopgaven) en infrastructuur.

Wat zijn onze aandachtsgebieden?

Structureel is er een viertal aandachtsgebieden:

a. Verkoop van grond

De gemeente hanteert in beginsel een restrictief passief verkoopbeleid. Voor gronden zonder strategische waarde wordt evenwel een actief verkoopbeleid gevolgd.

b. Aankoop van grond

Enkel bij strategische inbreidings-, uitbreidings- en herstructureringsgebieden geldt een actief grondbeleid.

c. Verhuren en verpachten van grond

De gemeente houdt vast aan een terughoudend beleid inzake het vestigen van zakelijke rechten, verhuren en verpachten waarbij – indien mogelijk en wenselijk – de voorkeur uitgaat naar verkoop.

d. In gebruik geven van grond

De gemeente heeft in kaart welke percelen, al dan niet met toestemming, in gebruik zijn gegeven dan wel in gebruik zijn genomen en bekijkt alleen bij aanvragen of problemen hoe hiermee om te gaan. Daarnaast is het oneigenlijk gebruik van alle percelen groter dan 100 m² op individueel niveau beoordeeld.

Risico's, reserves en winstneming

De gemeente Voerendaal streeft ernaar dat de exploitaties over het te voeren grondbeleid tenminste kostendekkend zijn. Voorts geldt dat er geen rentetoerekening plaats vindt op gronden. Naast deze financiële uitgangspunten worden middels anterieure overeenkomsten ook de juridische gemeentelijke belangen en risico's afgedekt. Het gaat hierbij met name om kwaliteitsgaranties voor de infrastructuur, vergoedingen voor ambtelijke inspanningen en bijdragen voor bovenwijkse voorzieningen. Planologische risico's in de vorm van planschade worden ten laste van de ontwikkelende partij neergelegd.

Een verder risico is het de uitspraak rondom het Didam-arrest. Dit arrest verbiedt overheden nog langer vastgoed en bouwgrond exclusief aan één partij aan te bieden. Hierdoor is een omvangrijker vooronderzoek nodig waarbij ook een juridische toets noodzakelijk is.

Lopende (bouw)grondexploitaties inclusief resultaatverwachting

Onderstaand volgt een opsomming van de onderhanden zijnde projecten van de gemeente Voerendaal, waarin de gemeente een grondpositie heeft.

In 2023 is bijzondere aandacht voor:

- a. Herontwikkeling percelen Lindelauffer gewande 54-60. De percelen zullen worden verkocht als bedrijfskavel(s).
- b. Scouting Voerendaal. Reparatie van de bestaande overeenkomst tussen de scouting en de gemeente.
- c. Haspengouw ong. Gekeken wordt naar de verkoop van deze locatie.
- d. Haerenbos, Cortenbacherbos en Cortenbacherweides, Gekeken wordt naar de verkoop van deze locatie aan een natuurorganisatie.

Bijzonderheden:

- a. In 2020 heeft de gemeente het perceel aan de Bergseweg 109 in eigendom gekregen. De herontwikkeling hiervan is momenteel nog niet geprogrammeerd.
- b. De wijze waarop met het Didam-arrest omgegaan wordt, volgt uit de casus Haspengouw en de casus Haerenbos, Cortenbacherbos en Cortenbacherweides. Dit zal in 2023 omschreven worden naar een protocol om toekomstige verkopen te vereenvoudigen

Lokale heffingen

Inhoud paragraaf

Deze paragraaf heeft betrekking op zowel heffingen waarvan de besteding is gebonden aan een bepaalde specifieke taak van de gemeente en waarvan de besteding ongebonden is.

De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten en zijn daarom een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid.

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van:

- rechtsgronden van gemeentelijke belastingen
- beleid ten aanzien van de lokale heffingen
- de gehanteerde tarieven en geraamde opbrengsten 2023
- ontwikkeling van de lokale lastendruk
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid
- in de begroting opgenomen tarieven lokale heffingen 2023-2026

Beleidskaders

Rechtsgronden Lokale heffingen

De lokale heffingen worden geheven op grond van onderstaande verordeningen en op basis van de vermelde heffingsgrondslagen.

I. Ongebonden heffingen

Soort heffing	Datum verordening	Heffingsgrondslag
Onroerende zaakbelastingen	2 juni 2022	Tarief is een percentage van de vastgestelde WOZ-waarde
Toeristenbelasting	10 november 2021	Per persoon per overnachting

II. Gebonden heffingen

Soort heffing	Datum verordening	Heffingsgrondslag
Rioolheffing	10 november 2021	Vast tarief per perceel
Afvalstoffenheffing	10 november 2021	Vast tarief per perceel. Daarnaast aanslag voor het aantal ledigingen (volume-frequentie).
Marktgeld	10 november 2021	Los tarief per m ² /dag of vast tarief per m ² /jaar
Leges	10 november 2021	Diverse tarieven opgenomen in aparte tarieventabel
Lijkbezorgingsrecht	10 november 2021	Diverse tarieven opgenomen in aparte tarieventabel

I. Ongebonden heffingen

Onroerende zaakbelastingen (ozb)

De basis voor de heffing van de OZB is de feitelijke situatie (WOZ-waarde) van het object (woning of niet-woning) per 1 januari 2023, gerekend met het prijspeil van 1 januari 2022. Jaarlijks wordt de WOZ-waarde bepaald door de BsGW. Dit gebeurt op basis van de Wet Waardering Onroerende Zaken.

De heffing wordt berekend aan de hand van een % (het tarief) van de (WOZ) waarde van het object. De werkelijke opbrengst OZB is daarmee afhankelijk van de waarde van alle objecten. De werkelijke opbrengst OZB kan hoger/lager uitvallen dan begroot, aangezien de WOZ-waardes hoger/ lager kunnen zijn dan de waarden die medio oktober van de BsGW worden ontvangen. Op dat moment kan een exacte bepaling van de tarieven OZB plaatsvinden, die vervolgens in de raadsvergadering van 8 december 2022 definitief worden vastgesteld. Daarnaast is conform de meerjarenraming uitgegaan een opbrengststijging van 2% voor woningen en 0% voor niet-woningen.

Rekening houdende met bovenstaande en uitgaande van meerjarig gelijkblijvende WOZ-waarden levert dit onderstaande indicatieve tarieven op voor 2023 t/m 2026. Afhankelijk van de daadwerkelijke WOZ-waarden kunnen onderstaande tarieven nog wijzigen (en definitief worden vastgesteld in de belastingverordening).

Belastingsoort	Tarief 2022	Tarief 2023(*)	Tarief 2024	Tarief 2025	Tarief 2026
Eigenaar woningen	0,148488%	0,151458%	0,154487%	0,157577%	0,160728%
Eigenaar niet-woningen	0,275487%	0,275487%	0,275487%	0,275487%	0,275487%
Gebruiker niet-woningen	0,203540%	0,203540%	0,203540%	0,203540%	0,203540%

(*) de % verhoging van de tarieven 2023 t.o.v. 2022 wijkt af omdat de daadwerkelijke WOZ-waarde in 2021 hoger was dan begroot.

Verdere uitwerking en toelichting op deze opbrengsten treft u aan onder programma bestuur en ondersteuning.

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting wordt gezien als ongebonden heffing en dus net zoals de OZB aangemerkt als algemeen dekkingsmiddel. In 2021 hebben 55.000 overnachtingen plaatsgevonden; een stijging van 14.000 t.o.v. 2020 (wellicht ten gevolge van de coronapandemie). Voor 2023 zijn net zoals voor 2022 42.000 overnachtingen begroot en het tarief zal € 1,45 bedragen.

Verdere uitwerking en toelichting op deze opbrengsten treft u aan onder programma Economie.

Hondenbelasting

Met ingang van 2022 is er géén hondenbelasting meer geheven.

II. Gebonden heffingen

Voor wat betreft rioolheffing en afvalstoffenheffing worden in de gemeente Voerendaal 100% kostendekkende tarieven nagestreefd. Dit betekent dat alle kosten die gemaakt worden voor het afvoeren/verwerken van het afval en de kosten in verband met het onderhoud aan en de aanleg van riolering volledig op de burgers wordt doorbelast. Om fluctuaties in het rioolheffings-tarief te voorkomen wordt er gebruik gemaakt van een egalisatievoorziening rioolheffing.

Afvalstoffenheffing

In 2023 blijven de tarieven voor het lediging van GFT- en restafval containers ongewijzigd. Het apart inzamelen van zakken met PMD-afval blijft ook in 2023 1 x per 2 weken plaatsvinden terwijl het (in 2018 ingevoerde) 1 x per 4 weken ledigen van restafval-containers ook gehandhaafd blijft. Onderstaand de ledigingstarieven voor 2023:

140 respectievelijk 240 liter container GFT-afval
140 respectievelijk 240 liter container restafval
Afvalzak (inzamelsysteem of gekenmerkte huisvuilzak)

€ 1,50 respectievelijk € 2,00 per aanbieding
€ 6,45 respectievelijk € 8,75 per aanbieding
€ 1,60 per aanbieding

Voor wat betreft het vaststellen van het vaste deel is iedere gemeente autonoom. Hiermee kunnen de kosten van Rd4 (behoudens de kosten voor de verwerking van rest- en gft-afval) en diverse (interne) gemeentelijke kosten verrekend worden. Bij vaste kosten moet gedacht worden aan kosten van de reinigingsdienst Rd4 zoals wagenpark, loonkosten, onderhoud en administratieve kosten, maar ook de kosten van de gemeente zelf (personeel, veegkosten, software etc.). Uit onderzoek blijkt dat de meeste Rd4 gemeenten kiezen voor één vast tarief. Het tarief voor 2023 stijgt van € 188,25 naar € 202,00.

Meer detail info over afvalinzameling treft u aan in programma Volksgezondheid en Milieu.

Rioolheffing

De ramingen betreffende kosten van instandhouding van riolen en rioolgemalen zijn gebaseerd op het gemeentelijk rioleringsplan (GRP). De tarieven rioolheffing worden bepaald a.d.h.v. rioolkostendekkingsplan, waarbij toevoeging dan wel onttrekking aan de egalisatievoorziening riolering plaatsvindt bij een batig c.q. nadelig exploitatiesaldo.

In de voorliggende meerjarenbegroting bedraagt het tarief voor 2023 en 2024 € 345,00. In 2025 bedraagt het tarief € 353,00 en in 2026 € 361,00.

Marktgelden

Marktgelden dienen om de kosten van de markt te dekken. Tarieven worden zowel geheven voor losse standplaatsen alsook voor vast aangewezen plaatsen. Voor 2023 worden de tarieven niet verhoogd.

Leges

De leges dienen om de kosten van de verleende diensten te dekken.

Lijkbezorgingsrecht

Op de gemeentelijke begraafplaats aan het Kerkplein in Voerendaal bestaat de mogelijkheid om begraven of bijgezet te worden. De kosten voor het begraven/bijzetten en de onderhoudskosten van de algemene begraafplaats worden middels maximaal kostendekkende leges in rekening gebracht. De huidige tarieven worden voor 2023 niet verhoogd.

Gehanteerde tarieven en geraamde opbrengsten 2023

Raming belasting- en legesopbrengsten 2023

Belastingsoort				Totaal
Onroerende zaakbelasting	WOZ-waarde	Aantal	Tarief in %	Netto opbrengst
Eigenaar-woning	1.607.000.000		0,151458	€ 2.434.000
Eigenaar-niet woning	119.000.000		0,275487	€ 329.000
Gebruiker-niet woning	96.000.000		0,203540	€ 195.000
				€ 2.958.000
Toeristenbelasting				
Overnachtingen		42.000	€ 1,45	€ 61.000
Rioolheffing				
Rioolplichtige percelen		5.850	€ 345,00	€ 2.018.000
Afvalstoffenheffing				
Afvalplichtige percelen		5.600	€ 202,00	€ 1.131.000
Aantal ledigingen:				
140 liter container restafval		12.000	€ 6,45	€ 77.000
240 liter container restafval		26.000	€ 8,75	€ 228.000
140 liter container GFT-afval		24.000	€ 1,50	€ 36.000
240 liter container GFT-afval		36.000	€ 2,00	€ 72.000
60 liter (huisvuilzak)		12.000	€ 1,60	€ 19.000
				€ 1.563.000
Lijkbezorgingsrechten				
Begraving persoon		3	€ 1.959,70	€ 6.000
Bijbegraving persoon		5	€ 1.002,00	€ 5.000
Verlenging grafhuur		25	€ 238,00	€ 6.000
Bijzetting urnenmuur		3	€ 1.102,55	€ 3.000
				€ 20.000
Legesopbrengst				
Bouw- en woningtoezicht				€ 62.000
Secretarieleges(publieksbalie)				€ 139.000
Leges bestemmingsplannen				€ 20.000
				€ 221.000
Totale opbrengsten gemeentelijke heffingen en leges 2023				€ 6.841.000

Meerjarige doorkijk in belangrijkste belastingtarieven en -opbrengsten (periode 2022-2026)

Belastingtarieven per eenheid					
Belastingsoort	2022	2023 (*)	2024	2025	2026
OZB					
Tarief Woning (eigenaar)	0,148488%	0,151458%	0,154487%	0,157577%	0,160728%
Stijging OZBE woning t.o.v. jaar (n-1)		2%	2%	2%	2%
Tarief Niet-woning (eigenaar)	0,275487%	0,275487%	0,275487%	0,275487%	0,275487%
Stijging OZBE niet-woning t.o.v. jaar (n-1)		0%	0%	0%	0%
Tarief Niet-woning (gebruiker)	0,203540%	0,203540%	0,203540%	0,203540%	0,203540%
Stijging OZBG niet-woning t.o.v. jaar (n-1)		0%	0%	0%	0%
Begrote opbrengst (x € 1.000)	€ 2.906	€ 2.958	€ 3.048	€ 3.130	€ 3.203
Rioolheffing					
Vastrecht per perceel	€ 295	€ 345	€ 345	€ 353	€361
Begrote opbrengst in (x € 1.000)	€ 1.726	€ 2.018	€ 2.018	€ 2.065	€ 2.112
Afvalstoffenheffing					
Vastrecht per perceel	€ 188	€ 202	€ 202	€ 202	€ 202
Begrote opbrengst in (x € 1.000)	€ 1.486	€ 1.563	€ 1.563	€ 1.563	€ 1.563
Toeristenbelasting					
Aantal overnachtingen	42.000	42.000	42.000	42.000	42.000
Begrote opbrengst in	€ 60.900	€ 60.900	€ 60.900	€ 60.900	€ 60.900
Lijkbezorgingsrechten					
Aantal (bij)begravingen en bijzettingen	11	11	11	11	11
Aantal verleningen grafrecht	15	25	25	25	25
Begrote opbrengst in	€ 17.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Legesopbrengsten					
Bouw- en woningtoezicht	€ 62.000	€ 62.000	€ 62.000	€ 62.000	€ 62.000
Secretarieleges(publieksbalie)	€130.000	€ 139.000	€ 135.000	€ 129.000	€ 129.000
Leges bestemmingsplannen	€ 20.000	€20.000	€20.000	€ 20.000	€ 20.000

(*) de % verhoging van de OZB-tarieven 2023 t.o.v. 2022 kan afwijken omdat de daadwerkelijk WOZ-waarde in 2022 hoger kan zijn dan begroot.

Kostenonderbouwing gebonden heffingen

Berekening kostendekkendheid tarieven Riolen

Kosten taakveld(en), incl. rente	1.290.010
Inkomsten taakvelden, excl. Heffing	0
Netto kosten taakvelden	1.290.010
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. rente	241.625
Salariskosten	371.800
BTW	100.641
Totale kosten	2.004.076
Opbrengst heffingen	2.001.000
Inzet egalisatiereserve riolen	3.076
Dekkingspercentage	100%

De rioolheffing is gebaseerd op een meerjarig kostendekkingsplan. Tekorten c.q. overschotten in enig jaar worden gecompenseerd door een aanwending c.q. toevoeging aan de egalisatievoorziening riolen. Op basis hiervan is sprake van 100% kostendekkendheid. Toe te rekenen overhead is berekend op basis van procentuele verdeling aantal rechtstreeks toegerekende FTE afgezet tegen het totaal aantal FTE van de gemeente.

Berekening kostendekkendheid tarieven inzameling huishoudelijk afval

Kosten taakveld(en), incl. rente	1.282.548
Inkomsten taakvelden, excl. Heffing	0
Netto kosten taakvelden	1.282.548
Toe te rekenen kosten:	
Salariskosten	36.600
BTW	244.184
Totale kosten	1.563.332
Opbrengst heffingen	1.563.332
Dekkingspercentage	100%

Toe te rekenen overhead is berekend op basis van procentuele verdeling aantal rechtstreeks toegerekende FTE afgezet tegen het totaal aantal FTE van de gemeente.

Berekening kostendekkendheid tarieven Burgerzaken

Kosten, incl. rente	
→ Gemeentelijke bevolkingsadministratie	23.751
→ Burgerlijke stand	850
→ Reisdocumenten	15.987
→ Rijbewijzen	20.120
→ Aan taakveld "burgerzaken" rechtstreeks toegerekende salariskosten	234.150
→ Omgevingsvergunningen	26.000
→ Aan taakveld "wonen en bouwen" rechtstreeks toegerekende salariskosten	617.700
→ Bestemmingsplannen	7.800
→ Aan taakveld "ruimtelijke ordening" rechtstreeks toegerekende salariskosten	735.015
→ Overige leges (vergunningen & ontheffingen / GPK)	7.135
Inkomsten, excl. heffingen	
→ Gemeentelijke bevolkingsadministratie	0
→ Burgerlijke stand	0
→ Reisdocumenten	0
→ Rijbewijzen	0
→ Omgevingsvergunningen	0
→ Overige leges	0
Netto kosten taakvelden	1.688.508
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. rente	0
BTW	0
Totale kosten	1.688.508
Opbrengst heffingen	
→ Gemeentelijke bevolkingsadministratie	31.814
→ Burgerlijke stand	12.752
→ Reisdocumenten	33.585
→ Rijbewijzen	51.325
→ Omgevingsvergunningen	62.000
→ Bestemmingsplannen	20.000
→ Overige leges	7.960
Totale inkomsten	219.436
Dekkingspercentage	13%

Omdat het dekkingspercentage bij tarieven burgerzaken al ruim beneden de 100% ligt is verdere toerekening van overhead en BTW achterwege gelaten.

Ontwikkeling van de totale lastendruk

Vergelijking lastendruk omliggende gemeenten

Bij de bepaling van de lastendruk van de gemeente Voerendaal is uitgegaan van een woning met een gemiddelde WOZ-waarde van € 282.000 (bron: belastingoverzicht 2022 Provincie Limburg). Aangaande de variabele afvalstoffenheffing is uitgegaan van een gemiddeld huishouden met een ledigingsaanbod van 10 kleine containers restafval en 8 kleine containers groenafval op jaarbasis.

Ontwikkeling lokale lastendruk (mph) Voerendaal 2022-2026

Soort belasting	2022	2023	2024	2025	2026
OZB-eigenaar	€ 418	€ 428	€ 436	€ 445	€ 454
Afvalstoffenheffing	€ 265	€ 279	€ 279	€ 279	€ 279
Rioolheffing	€ 295	€ 345	€ 345	€ 353	€ 361
Totaal	€ 978	€ 1.052	€ 1.060	€ 1.077	€ 1.094
Relatieve wijziging t.o.v. 2022	100%	108%	109%	110%	111%

Als vergelijking van de lokale lastendruk met verschillende omliggende gemeenten zijn de cijfers van de gemeente Voerendaal naast de tarieven van de omliggende gemeenten gezet zoals deze in het "belastingoverzicht 2022 Provincie Limburg" zijn opgenomen. De verhouding in woonlasten tussen huurder en eigenaar/gebruiker kunnen per gemeente verschillen omdat gemeenten verschillend omgaan met het heffen van rioolheffing. Dit kan zijn van de eigenaar, de huurder of beiden een deel. De OZB wordt steeds geheven van de eigenaar/gebruiker terwijl de afvalstoffenheffing steeds voor rekening van de huurder komt.

Vergelijking gemeentelijke lastendruk 2022

Gemeente	Huurder	Eigenaar/gebruiker
Voerendaal	€ 560	€ 1.002
Gulpen-Wittem	€ 312	€ 968
Beekdaelen	€ 227	€ 869
Simpelveld	€ 500	€ 867
Kerkrade	€ 517	€ 854
Landgraaf	€ 440	€ 871
Vaals	€ 466	€ 842
Brunssum	€ 265	€ 809
Valkenburg aan de Geul	€ 446	€ 850
Heerlen	€ 433	€ 828

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

In de gemeente Voerendaal kan kwijtschelding worden aangevraagd voor de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Voor de variabele afvalstoffenheffing geldt per jaar een gemaximeerd kwijtscheldingsbedrag. Voor de overige belastingen wordt geen kwijtschelding verleend. Beoordeling van de kwijtscheldingsverzoeken vindt plaats op basis van de Leidraad Invordering Gemeentelijke belastingen, welke is vastgesteld op 13-11-2012. In afwijking met de landelijke Leidraad geldt dat de gemeente Voerendaal een kwijtscheldingsnorm hanteert van 100% (landelijke norm is 90%) van de bijstandsuitkering, waardoor meer burgers voor kwijtschelding in aanmerking komen. In de praktijk betekent dit dat iedere burger met een inkomen op bijstandsniveau kwijtschelding ontvangt, mits hij geen vermogen heeft. Onder vermogen wordt verstaan spaargeld/auto/huis enz.

De afgelopen jaren zijn de navolgende bedragen aan kwijtschelding verleend:

Verslagjaar	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 (t/m jun)
Verleende kwijtschelding	€ 72.000	€ 88.000	€ 86.000	€ 88.000	€ 89.000	€ 89.000	€ 71.000

Per belastingjaar zijn de navolgende aantallen verzoekschriften om kwijtschelding toegekend:

Belastingjaar	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 (t/m jun)
Toegekende verzoekschriften	342	349	360	374	325	342	153

De bedragen en aantallen in bovenstaande 2 tabellen hebben geen direct verband omdat in een bepaald verslagjaar ook kwijtschelding kan worden aangevraagd over een voorafgaand belastingjaar.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inhoud

Inleiding

Kapitaalgoederen zijn de fysieke zaken die de gemeente nodig heeft om goederen en diensten aan haar burgers te kunnen leveren. Ze zijn daarmee ondersteunend aan de realisatie van de gemeentelijke programma's en moeten goed onderhouden worden om de gewenste kwaliteit te kunnen waarborgen. Met het onderhoud van de kapitaalgoederen is een substantieel deel van de begroting gemoeid.

De kapitaalgoederen zijn te verdelen in:

- Openbare ruimte: wegen;
- Openbare ruimte: openbare verlichting;
- Openbare ruimte: water en rioleringen;
- Openbare ruimte: openbaar groen;
- Onderhoud gebouwen (accommodaties).

Deze paragraaf toont het niveau van onderhoud van onze kapitaalgoederen en de vertaling van de financiële gevolgen daarvan in de begroting. Deze zijn gebaseerd op de actuele beheerplannen. Hierbij is géén rekening gehouden met de huidige ontwikkelingen op het gebied van loon- en prijsstijgingen, omdat op het moment van samenstelling van de begroting deze ontwikkelingen onzeker zijn. Zoals gebruikelijk is in de begroting een afzonderlijke stelpost voor loon- en prijsstijgingen opgenomen.

Thema's	Beheerplannen	Jaar vaststelling	Loopt t/m	Financiële vertaling in begroting
Wegen	Wegbeheerplan 2020-2024	2020	2024	Ja
Openbare verlichting	Beleidsplan openbare verlichting 2016-2020	2016	2020 (uitloop t/m 2022)	
	Beheerplan Openbare Verlichting 2016-2026	2016	2026	Ja
Water	Watertakenplan	2019	2024	Ja
Groen	Meerjaren groenbeheerplan 2016-2020	2016	2020	Ja
Gebouwen	MOP	2020	2024	Ja

Wegen

Het deel van de Voerendaalse infrastructuur waar de gemeente voor verantwoordelijk is, is het gemeentelijke wegennetwerk. Dit kapitaalgoed is ondersteunend aan het programma “Verkeer, Vervoer en Waterstaat”, maar heeft ook een direct effect op andere programma's. Denk aan de ondersteunende rol bij de leefbaarheid in de kernen of de bereikbaarheid van ondernemers in het kader van de economische versterking van de gemeente.

In ons wegbeheerplan is het kwaliteitsniveau van onze wegen vastgelegd. Voor Voerendaal is afgesproken dat we kwaliteit “C” van de CROW beeldkwaliteitsbepalingen nastreven. Om dit niveau te borgen geeft het beheerplan een beeld van de financiële middelen die nodig zijn om dit niveau te borgen. Het nieuwe wegbeheerplan 2020-2024 is op 14 mei 2020 door de raad vastgesteld. In het wegbeheerplan is rekening gehouden met verhoging van de benodigde budgetten om het onderhoudsniveau op peil te houden, en daarmee achterstallig onderhoud te voorkomen.

In oktober 2020 is het STRIP 2020-2025 vastgesteld. Hierin zijn voor deze planperiode infrastructurele investeringsprojecten beschreven, waarbij de uit te voeren werkzaamheden integraal vanuit de verschillende beleidsvelden van de openbare ruimte worden benaderd.

Het regulier onderhoud wordt jaarlijks verantwoord als exploitatiepost binnen de begroting, de geprognostiseerde onderhoudskosten zijn meerjarig vertaald in de begroting.

Areaal

Oppervlakte asfaltverharding	607.900 m ²
Oppervlakte elementenverharding	338.000 m ²
Oppervlakte cement-beton	11.800 m ²
Oppervlakte half-/onverhard	94.000 m ²

Exploitatiebudgetten verhardingen	2023	2024	2025	2026
Klein onderhoud	44.375	44.375	44.375	44.375
Groot onderhoud	654.950	654.950	654.950	654.950

Openbare verlichting

De openbare verlichting (OV) vervult een belangrijke rol op het gebied van verkeersveiligheid, openbare orde en sociale beleving. De burger dient zich in de openbare ruimte, ook na het invallen van de duisternis, behaaglijk en veilig te voelen. Om invulling te geven aan het beleid en onderhoud van dit kapitaalgoed hebben we het beleidsplan OV 2016-2020 en het beheerplan OV opgesteld.

Beleidsplan OV

Het doel van het Beleidsplan is technische- en financiële kaders aan te geven waarbinnen werkzaamheden op het gebied van openbare verlichting worden uitgevoerd. Het beleidsplan geeft inzicht in de kaders voor verlichting bij nieuwbouw, reconstructies en vervanging. Deze kaders liggen ten grondslag aan het Beheerplan OV. Het beleidsplan zal in 2023 worden geactualiseerd.

Beheerplan OV

Het doel van het Beheerplan is inzicht geven in de huidige kwaliteit van de openbare verlichtingsinstallatie. Op basis van het beheerbestand wordt inzicht gegeven over de omvang van het te beheren areaal, de onderhoudswerkzaamheden en de geplande projecten voor de komende periode. Tevens kan op basis van deze gegevens een inschatting worden gemaakt van de totale energiekosten.

De financiële middelen die nodig zijn voor de diverse aspecten zijn geraamd en samengevat.

Areaal				
Aantal lichtmasten				3.116 st.
Aantal armaturen				
└ LED				1.463 st.
└ Conventioneel				1.738 st.
Aansluitingen				3.112 st.

Openbare verlichting	2023	2024	2025	2026
exploitatiebudget	219.300	219.300	219.300	219.300

Water en riolering

In de Wet milieubeheer is geregeld dat de gemeente een zorgplicht heeft inzake het doelmatig inzamelen en transporteren van afval- en regenwater dat vrijkomt binnen haar grondgebied.

In samenwerking met de regio Parkstad is een nieuw (regionaal) Waterplan voor het (algemene) beleid voor de gemeentelijke watertaken opgesteld. In 2019 is het gemeentelijk Watertakenplan 2020-2024 en het Kostendekkingsplan Voerendaal vastgesteld. Het Basis Riolerings Plan 2019 (BRP2019) is afgerond. Het beheer en onderhoud alsmede geplande investeringen worden, conform de gestelde kaders in het Watertakenplan 2020-2024, uitgevoerd. In het rioolkostendekkingsplan zijn de financiële planning en verantwoording voor dit thema afgedekt. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

In oktober 2020 is het STRIP 2020-2025 vastgesteld. Hierin zijn voor deze planperiode infrastructurele investeringsprojecten beschreven, waarbij de uit te voeren werkzaamheden integraal vanuit de verschillende beleidsvelden van de openbare ruimte worden benaderd.

De baten (rioolheffing) van het product riolering mogen maximaal kostendekkend zijn. Een overschot aan baten of een tekort hieraan wordt toegevoegd dan wel onttrokken uit de voorziening riolering. In deze begroting is er sprake van een meerjarig tekort en wordt de voorziening riolering aangewend voor respectievelijk € 3.076, € 53.107, € 90.624 en € 241.014.

Areaal	
Lengte (vrijval) riolering	112.250 m.
Lengte drukriool	7.600 m.
Aantal rioolgemaal/pompunits	36 st.
Aantal kolken	3.450 st.
Aantal bergingbezinkbassins	3 st.
Aantal kunststofbufferzakken	3 st.
Open bergingen	5 st.
Lamellenfilters	3 st.
Wervelventielen	11 st.
Zandvangers	44 st.

Taakveld Riolering	2023	2024	2025	2026
Exploitatiebudget	1.535.000	1.487.000	1.590.000	1.795.000

Openbaar groen

Openbaar groen maakt onderdeel uit van het programma “Sport, Cultuur en Recreatie” en speelt een belangrijke rol in de beleving die inwoners en bezoekers van de gemeente Voerendaal hebben bij de openbare ruimte. Bij openbaar groen speelt met name de beeldkwaliteit een belangrijke rol in de beleving van burgers. De beeldkwaliteit wordt in grote mate beïnvloed door het onderhoudsniveau. Het vigerende meerjaren groenbeheerplan is in 2016 vastgesteld voor de periode 2016-2020.

Met het in het plan vastgestelde gemiddelde kwaliteitsniveau (A) kan het aanwezige openbare groen duurzaam in stand worden gehouden. De benodigde middelen om het vastgestelde kwaliteitsniveau te realiseren zijn vertaald in de begroting. In de eerste helft van 2023 zal de IVOR (Integrale Visie Openbare Ruimte) klaar zijn. Na dit proces zal het meerjaren groenbeheerplan worden geactualiseerd.

Voor het onderhoud van het openbaar groen worden, naast het eigen personeel bij de buitendienst, medewerkers met een SW-indicatie en medewerkers vanuit een uitkeringspositie ingezet. Voerendaal geeft op deze wijze een extra impuls aan de sociaal maatschappelijke opgave in het sociale domein.

De uitdagingen m.b.t de bezetting (geen nieuwe instroom meer vanuit de SW) blijft aandacht vragen en zal worden meegenomen met de actualisatie van het groenbeheerplan. Om ook in de toekomst zeker te zijn van goed beheer van de openbare ruimte zal er onderzoek gedaan worden hoe de buitendienst toekomstbestendig gemaakt kan worden. Het gaat hierbij onder andere hoe we zorgen voor voldoende capaciteit en een aantrekkelijk werknemersklimaat.

Areaal

Aantal bomen	8.194 st.
Grasvlakken binnengebied	119.845 m ²
Grasvlakken buitengebied	586.846 m ²
Plantsoen binnengebied	225.614 m ²
Plantsoen buitengebied	223.743 m ²
Watergangen	70.658 m ²

Taakveld openbaar groen	2023	2024	2025	2026
Exploitatiebudget	1.485.000	1.405.000	1.412.000	1.386.000

Gebouwen

Het vastgoed van de gemeente is onder te verdelen in grond en gebouwen. Voor het onderdeel grond wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.

Het planmatig onderhoud van onze gebouwen wordt omschreven in ons Meerjarig Onderhouds Programma (MOP). Een geactualiseerd MOP is in de raadsvergadering van oktober 2021 vastgesteld voor de jaren 2021 t/m 2030. Daarbij gaan we nog steeds uit van een conditiescore 2 (een goede onderhoudsconditie).

Overzicht gemeentelijke maatschappelijke gebouwen

- G01 Gemeentehuis Voerendaal
- G02 Dienstgebouw buitendienst, Lindelauffer Gewande Voerendaal
- G03 Cultureel centrum De Borenburg, Furenthela Voerendaal
- G04 Gemeenschapshuis 't Kunderhoses, Hogeweg Voerendaal

- G05 Gemeenschapshuis Op d'r Plats, Houtstraat Klimmen
- G06 Gemeenschapshuis en gymzaal 't Wouves, Dorpsplein Ransdaal
- G07 Multifunctioneel centrum De Auwsjoeel Ubachsberg
- G08 Psz/bibliotheek/IVN/Fanfare Ransdalerstraat Ransdaal
- G09 Psz Auvermennekes / bso Bommes, Kerkveldweg Klimmen
- G10 Bibliotheek/De Burgerij, Furenthela Voerendaal
- G11 Pand Barrier (muziekcollectief), Valkenburgerweg Voerendaal
- G12 Kleedaccommodatie VV RKVV, Goswijnstraat Voerendaal
- G13 Kleedaccommodatie VV RKSVB, Kerkstraat Ubachsberg
- G14 Kleedaccommodatie VV Hellas, Schoolstraat Klimmen
- G15 Kleedaccommodatie, Spoorstraat Ransdaal, tijdelijke bewoning vluchtelingen
- G16 Sportcomplex De Joffer, Goswijnstraat Voerendaal
- G17 Gebouwtje visvereniging, Mergelweg Voerendaal
- G18 Bakhuis, H.v.Veldekestraat Voerendaal

Daarnaast zijn er nog woningen en schoolgebouwen in eigendom van de gemeente.

Het woningbestand in eigendom van de gemeente bestaat uit:

- G22 Kerkplein 54 (voormalige Marskramer met woning), bewoond middels leegstandsbeheer
- G23 Kerkplein 56 (voormalig cafépand met woning), bewoond middels leegstandsbeheer
- G54 Sebastianusstraat 4 Klimmen in 2022 aangekocht tbv bewoning door statushouders (het ontzorgingsarrangement met de Woningstichting is in voorbereiding).

Schoolgebouwen

Van de 4 schoolgebouwen (basisscholen) is de gemeente economisch eigenaar en schoolbestuur Innovo de juridisch eigenaar. Schoolbesturen hebben vanaf januari 2015 de verantwoordelijkheid over het totale onderhoud van hun schoolgebouwen. Innovo heeft de gemeente gevraagd om het beheer van de Brede School over te nemen. Het onderzoek naar haalbaarheid en wenselijkheid is nog niet afgerond.

- G31 Brede school Cortemich Voerendaal
(incl. gebruik door de externe partijen Kompas, Ritmo, Meander, GGDZL, Humankind en JENS).
- G32 Basisschool Ummer Clumme, Kerkveldweg Klimmen
- G33 Gymzaal Ummer Clumme
- G34 Basisschool Berg Op Bostenstraat Ubachsberg (gymzaal is in 2019 gesloopt)
- G35 Basisschool St. Theresia Ransdalerstraat Ransdaal.

In 2022 is 1 pand verkocht:

- G19 Woonhuis Valkenburgerweg 36 Voerendaal

Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen	2023	2024	2025	2026
Dotaties aan onderhoudsvoorziening	471.914	471.914	471.914	471.914
Onttrekkingen aan onderhoudsvoorziening	409.412	554.446	345.611	320.301
Geraamde stand voorziening ultimo jaar	998.312	915.780	1.042.083	1.193.696

Financiering

Inhoud

In deze paragraaf wordt ingegaan op de wijze van financiering van beleid en het beheersen van de financiële risico's die met financiering gelopen worden. De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. De uitvoering ervan vereist snelle beslissingen in een complexer wordende geld- en kapitaalmarkt. Aan de uitvoering van de treasuryfunctie zijn budgettaire consequenties verbonden, onder meer afhankelijk van het risicoprofiel. Deze paragraaf is aangepast aan de nieuwe voorschriften BBV zoals die met ingang van 2019 gelden.

“Treasury is het sturen en beheersen van, het verantwoorden over, en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's”.

Beleidskaders

Het beleid van Voerendaal ten aanzien van de treasuryfunctie is vastgelegd in bijlage 2 van de Financiële Verordening 2017 (rb. 22.12.2016).

Deze Treasuryfunctie is een afgeleide van de Wet financiering decentrale overheden (wet Fido). In eerdergenoemde verordening is de beleidsmatige infrastructuur van de treasuryfunctie vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, organisatorische en financiële kaders, de informatievoorziening en de administratieve organisatie.

Een belangrijk punt uit de verordening is, dat het verstrekken van leningen aan derden en het garanderen van gelden alleen is toegestaan uit hoofde van een publieke taak. Daarnaast mag het uitzetten van gelden niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico.

Aan de gemeenteraad behoort specifiek de besluitvorming toe van het vaststellen van de treasurydoelstellingen, het treasury-beleid, globale richtlijnen en limieten. Daarnaast het bewaken van de voortgang, de evaluatie en de verantwoording van de

treasuryactiviteiten via het vaststellen van de begroting en de jaarrekening. De uitvoering van het treasurybeleid is gemandateerd aan de directeur c.q. gedelegeerd aan de controller en de treasurer.

Overeenkomstig de richtlijnen van de wet Fido en de voorschriften BBV komen in deze paragraaf de volgende onderwerpen aan de orde zoals: algemene in- en externe ontwikkelingen die van invloed zijn op de treasuryfunctie, de planning van het beleid voor risicobeheer, de gemeentefinanciering, het liquiditeitenbeheer en uitzettingen.

Algemene ontwikkelingen

Externe ontwikkelingen

Externe ontwikkelingen beïnvloeden en zijn mede bepalend voor het geven van een rentevisie. Ontwikkelingen die de rente bepalen spelen zich voornamelijk buiten Nederland af. Zo heeft de Europese Centrale Bank (ECB) een grote invloed op de financiële markten van de Europese Gemeenschap. Ook de Centrale Bank van de Verenigde Staten (FED) is medebepalend voor Europa. De toekomstige ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt zijn door de verscheidenheid van invloeden moeilijk in te schatten.

Interne ontwikkelingen

Een aantal (nieuwe) investeringen staan ter realisatie op de planning. Voor verdere details wordt verwezen naar het investeringsprogramma, elders in deze begroting.

De invoering van verplicht schatkistbankieren heeft ertoe geleid dat er geen overschotten in liquide middelen meer zijn welke elders uitgezet mogen worden. Tijdelijke debetposities bij de schatkist (tegen daggeldrente) leveren momenteel geen rente op. In de liquiditeitsbegroting 2023-2027 is dan ook geen rekening gehouden met rente-inkomsten bij schatkist-tegoeden.

Door het aantrekken van langlopend geld in 2022 is er naar verwachting het eerste half jaar van 2023 geen financieringsbehoefte. Naar verwachting zal in de tweede helft van 2023 langlopend geld moeten worden aangetrokken. Nadere details over hoogte en duur van deze lening zijn te lezen onder het kopje "financiering" verderop in deze paragraaf. De rente-ontwikkelingen zullen nauwgezet worden gevolgd, mochten zich in de loop van het jaar wezenlijke wijzigingen voordoen dan zal hierop worden ingespeeld. Een en ander zal in rapportages gemeld worden inclusief de financiële gevolgen hiervan.

Rente-ontwikkelingen in 2022

De korte-termijnrente (< dan 1 jaar - geldmarkt) laat over de laatste 12 maanden het volgende beeld zien:

Rente korte termijn (bng)	Per 1 juli 2021	Per 1 juli 2022
Debetstand RC 1 mnd euribor +15bp	-0,41%	-0,36%
Opnemen kasgeld 1 maand	-0,49%	0,15%

Voor geldmarkttransacties heeft de gemeente Voerendaal met de BNG een overeenkomst "financiële dienstverlening" gesloten, waarbij geen sprake is van gehoudendheid om de dekking van de financieringsbehoefte bij de BNG onder te brengen. Ingeval van incidentele tekorten binnen de kasgeldlimiet geldt, verwijzend naar deze financieringsovereenkomst, een kredietpercentage van 1mnd euribor + 15 basispunten.

De lange-termijnrente (> dan 1 jaar - kap. markt) laat over de laatste 12 maanden het volgende beeld zien:

Rente lange termijn (bng)	Per 1 juli 2021	Per 1 juli 2022
Lineaire lening looptijd 5 jaar	-0,05%	1,52%
Lineaire lening looptijd 10 jaar	0,22%	1,98%
Lineaire lening looptijd 15 jaar	0,45%	2,27%
Lineaire lening looptijd 20 jaar	0,62%	2,42%
Lineaire lening looptijd 25 jaar	0,72%	2,48%

Voor zover de rente in 2021 nog een dalende lijn laat zien, is hier in 2022 verandering in gekomen met een stijgende trend. Het blijft belangrijk de ontwikkelingen op de voet te volgen om eventueel eerder of later dan gepland lang geld aan te trekken.

Rentevisie

De vooruitzichten voor de wereldeconomie zijn als gevolg van de oorlog tussen Rusland en Oekraïne ongunstiger geworden. De oorlog leidt tot een sterke stijging van de prijzen van energie en andere grondstoffen. Ook is de onzekerheid over de economische situatie toegenomen. De centrale banken zullen het monetaire beleid verkrappen.

Afgaande op de besluiten van de Europese Centrale Bank van 9 juni 2022 verwachten we dat het monetaire beleid sneller zal worden verkrapt dan eerder was aangenomen. Bovendien komt de inflatie in 2022 en 2023 nog hoger uit dan eerder was voorzien. In verband met deze ontwikkelingen zijn de verwachtingen voor de rentetarieven in alle looptijden naar boven bijgesteld.

Als gevolg van bovenstaande is onze visie dat de lange en korte rente wellicht verder zal stijgen.

Als basis voor samenstelling van de liquiditeitsbegroting voor de komende 5 jaren is gerekend met een kasgeldrente van 0,85% en rentes van 1,76% tot 2,17% voor 10, 15, 20 en 25-jaars lineaire leningen met uitgestelde stortingsdatums in 2023, 2024, 2025 en 2027 (dit betreffen de rentes per augustus 2022).

Treasurybeheer

Geldstroombeheer

De gemeente Voerendaal maakt gebruik van één centrale kas. Facturering en het maken van betalingsopdrachten geschieden niet centraal door de afdeling bedrijfsvoering. Bij het liquiditeitsbeheer worden de volgende instrumenten ingezet: kasgeldleningen, kredietlimieten op rekening-courant en schatkistbankieren.

De Bank Nederlandse gemeenten (BNG) fungeert als huisbankier. Vrijwel het gehele betalingsverkeer verloopt (elektronisch) via één hoofdrekening bij de BNG met daarnaast een nevenrekening voor pinbetalingen, voor welke rekening saldoregulatie met de hoofdrekening automatisch plaatsvindt. Indien het positieve rekening-courantsaldo hoger is dan € 250.000 wordt het meerdere automatisch op de rekening-courant bij de schatkist geplaatst, terwijl negatieve RC-posities automatisch vanuit de schatkist worden aangevuld.

Bij de Rabobank wordt een rekening-courant aangehouden voor het afstorten en opnemen van cash geld.

Risicobeheer

Het risicobeheer geeft een samenvatting van het (verwachte) risicoprofiel van de organisatie en is het kernonderdeel van de financieringsparagraaf. Onder risico's worden verstaan renterisico's (vaste schuld en vlottende schuld), kredietrisico's, liquiditeitsrisico's en koersrisico's. Deze risico's vloeien voort uit de transacties die in de volgende onderdelen worden beschreven.

Renterisico voor de vlottende schuld

In dit onderdeel wordt de werkelijke omvang van de vlottende schuld getoetst aan de wettelijke norm van de Wet Fido. De risico's op de vlottende schuld worden ingeperkt door het hanteren van de zgn. Kasgeldlimiet. In 2022 bedraagt de toegestane kasgeldlimiet voor Voerendaal:

- a. de omvang van de jaarbegroting (exploitatie) per 01.01.2023, zijnde € 32.500.000 vermenigvuldigd met
- b. het bij ministeriële regeling vastgesteld percentage, zijnde 8,5%.

De toegestane kasgeldlimiet voor 2023 is dus € 2.700.000 (voor 2022 was deze € 2.400.000).

De werkelijke netto vlottende schuld wordt regelmatig getoetst aan de toegestane omvang van de kasgeldlimiet. Indien de werkelijke omvang van de vlottende schuld lager is dan de toegestane kasgeldlimiet, is er sprake van ruimte. Indien de werkelijke omvang hoger is dan de wettelijke toegestane omvang, is er sprake van overschrijding. In dit geval zal (na de toegestane overschrijdingstermijn) tot consolidatie (kort geld omzetten in lang geld) worden overgegaan.

Gezien in de huidige situatie er renteschommelingen zijn zullen we per moment kijken of we gebruik gaan maken van langlopende of kortlopende leningen (kasgeld). Dit laatste wordt - zoals reeds opgemerkt - begrensd door de kasgeldlimiet.

Het per kwartaal aan de toezichthouder toezenden van informatie over de kasgeldlimiet is niet langer verplicht. Wel dient in de begroting inzicht te worden verstrekt over de uitputting van de kasgeldlimiet over de laatste vier kwartalen. Uit onderstaand overzicht blijkt dat de kasgeldlimiet niet is overschreden zodat geen sprake is van een structurele situatie. Door het aantrekken van langlopende schulden is er ruimte.

Toets kasgeldlimiet (x €1.000)				
	3e kw 2021	4e kw 2021	1e kw 2022	2e kw 2022
Gemiddeld vlottende middelen	4.223	2.909	8.861	14.857
Gemiddeld vlottende schuld	4.000	2.500	2.500	1.500
Gemiddeld vlottende middelen (+) en -schuld (-)	223	409	6.361	13.357
Kasgeldlimiet	-2.350	-2.350	-2.400	-2.400
Ruimte (+) / overschrijding (-) kasgeldlimiet	2.573	2.759	8.761	15.757

Renterisico van de vaste schuld

De **renterisiconorm** wordt gebruikt om het renterisico op de vaste schuld inzichtelijk te maken. De opbouw van de leningenportefeuille dient zodanig te zijn dat het renterisico uit hoofde van renteaanpassingen en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt. Voorkomen moet worden dat in enig jaar een onevenredig groot deel van de leningenportefeuille geherfinancierd moet worden of op basis van de leningsvoorwaarden wordt beïnvloed door een herziening van de rente.

De renterisiconorm kan als volgt worden bepaald:

Rente-risiconorm en rente-risico's van de vaste schuld 2023 – 2026 (x € 1.000)				
	2023	2024	2025	2026
Rente-risico				
1a. Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
1b. Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0
2. Netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	0	0	0	0
3a. Nieuw aan te trekken vaste schuld o/g	10.000	10.000	10.000	0
3b. Nieuw aan te trekken vaste schuld u/g	0	0	0	0
4. Netto nieuw aan te trekken vaste schuld (3a-3b)	10.000	10.000	10.000	0
5. Betaalde aflossingen	2.116	2.971	3.641	3.997
6. Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	2.116	2.971	3.641	0
7. Renterisico op vaste schuld (2+6)	2.116	2.971	3.641	0
Rente-risiconorm				
8. Omvang jaarbegroting per 1 januari	32.500	32.500	33.200	33.500
9. Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
10. Rente-risiconorm	6.500	6.500	6.640	6.700
Toets rente-risiconorm				
10. Rente-risiconorm	6.500	6.500	6.640	6.700
7. Renterisico op vaste schuld	2.116	2.971	3.641	0
11. Ruimte (+) / Overschrijding (-) (10 - 7)	4.384	3.529	2.999	6.700

Bovengenoemde financieringsvraag is met name een gevolg van de geplande investeringsuitgaven gedurende de komende jaren. Zoals uit voorgaand overzicht blijkt is er geen sprake van overschrijding van de renterisiconorm in enig jaar.

Kredietrisico's

Dit betreft de risico's op een waardedaling van een vordering ten gevolge van het niet (tijdig) kunnen voldoen van de verplichtingen door de tegenpartij. Het gaat hierbij om aan derden verstrekte gelden. Hiervan is bij de gemeente Voerendaal geen sprake.

Liquiditeitsrisico's

Een liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet of nauwelijks verhandeld kunnen worden op de beurs. De beleggingen zijn dan niet 'liquide'. Ook hiervan is bij de gemeente Voerendaal geen sprake.

Met betrekking tot een eind 2020 verstrekte hybridelening aan Enexis bestaat de mogelijkheid dat deze door Enexis op enig moment wordt geconverteerd naar aandelenkapitaal hetgeen inhoudt dat het geleende geld niet meer in liquide vorm terugkomt.

Koersrisico's

Dit betreft het risico dat de financiële activa van de gemeente in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen. De vaste financiële activa bestaan uit aandelenbezit/deelnames in gemeenschappelijke regelingen tegen nominale waarden. De vlottende financiële activa omvatten rekening-courant gelden en eventuele dagelden en deposito's.

Financiering

De financieringsbehoefte voor de komende 4 jaar wordt bepaald door het opstellen van een liquiditeitsbegroting. Hieruit vloeien automatisch de aan te trekken leningen voort inclusief de bijbehorende rentelasten. Ingeval van het aantrekken van langlopende leningen heeft dit invloed op de samenstelling van de leningenportefeuille. Onderstaand worden deze onderdelen nader toegelicht.

Liquiditeitsbegroting

Op basis van de begrote exploitatie (inkomsten en uitgaven), het meerjarig investerings- en onderhoudsprogramma, incidentele projecten en reguliere rente en aflossingen wordt jaarlijks een liquiditeitsbegroting opgesteld. Zodoende wordt voor de komende 4 jaar per kwartaal de financieringsbehoefte bepaald om aansluitend de beleidskeuzes omtrent financiering (welk leningsbedrag tegen welke looptijd) te verwerken zodat jaarlijkse rentelasten ontstaan.

Samengevat per jaarschijf ziet de liquiditeitsbegroting 2023-2026 er als volgt uit:

Liquiditeitsbegroting 2023 – 2026					(x € 1.000)
	2023	2024	2025	2026	
Liquiditeit per 1 januari	11.260	4.000	4.700	5.520	
Exploitatie ontvangsten	30.880	30.880	30.880	30.880	
Incidentele ontvangsten	200	150	150	150	
Exploitatie uitgaven	-30.540	-30.540	-30.540	-30.540	
Incidentele uitgaven	-100	-100	-100	0	
Rente en aflossing leningen	-2.600	-2.490	-2.450	-2.280	
Investeringsuitgaven	-14.700	-5.600	-5.150	-555	
Uitgaven groot onderhoud	-400	-600	-300	-300	
Liquiditeit per 31 december	-6.000	-4.300	-2.810	2.875	
10 jaars langlopende lening nr 1	10.000	0	0	0	
15 jaars langlopende lening nr 2	0	10.000	0	0	
20 jaars langlopende lening nr 3	0	0	10.000	0	
Aflossing 10 jaars langlopende lening nr 1	0	-1.000	-1.000	-1.000	
Aflossing 15 jaars langlopende lening nr 2	0	0	-670	-670	
Aflossing 20 jaars langlopende lening nr 3	0	0	0	-500	
Liquiditeit na lenen	4.000	4.700	5.520	705	
Rentekosten kort geld	0	16	10	0	
Rentekosten lang geld	88	226	429	588	
Rentekosten totaal	88	242	439	588	

Ten gevolge van het investeringsvolume in 2023 t/m 2026 dienen 3 langlopende leningen te worden afgesloten. Bij de bepaling van de leningsduur is rekening gehouden met de actuele rentes en een evenwichtige spreiding van de leningenportefeuille. Door de huidige stijgende rente en het gekozen beleid tot investeren zullen de rentekosten de komende jaren stijgen.

Naast eerdergenoemde rentekosten voortvloeiend uit de meerjarige liquiditeitsprognose heeft de gemeente Voerendaal ook onderstaande rentelasten uit de langlopende leningenportefeuille:

Rentekosten leningenportefeuille 2023- 2026 exclusief raming nieuwe leningen					(x € 1.000)
	2023	2024	2025	2026	
rentelasten	538	497	462	429	

Renteresultaat

Conform de voorschriften zoals vermeld in de notitie rentekosten van de commissie BBV vindt rentetoerekening aan investeringen en taakvelden plaats op basis van een omslagrentepercentage.

Voor 2023 ziet het renteschema (ter berekening van het renteresultaat) er als volgt uit:

Renteschema			(x € 1.000)
Externe rentelasten over de korte en lange financiering			626
Externe rente baten			<u>29</u>
Saldo rentelasten en rentebaten			597
Rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	0		
Rente van projectfinanciering die aan taakveld moet worden doorberekend	0		
Rentebaat van verstrekte leningen die aan taakveld moet worden doorberekend	0		
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente			0
Rente over eigen vermogen			0
Rente over voorzieningen			<u>0</u>
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente			597
Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)			<u>-626</u>
Rente resultaat op taakveld Treasury			29

Leningenportefeuille

Rekening houdende met de benodigde leningen uit de liquiditeitsbegroting ontstaan onderstaande mutaties in de leningenportefeuille in 2023:

Samenstelling en mutaties in leningenportefeuille 2023 inclusief raming nieuwe leningen			(x € 1.000)
Lening tegen 4,68% met looptijd tot 2025			204
Lening tegen 5,44% met looptijd tot 2023			40
Lening tegen 4,87% met looptijd tot 2023			108
Lening tegen 5,87% met looptijd tot 2025			218
Lening tegen 4,139% met looptijd tot 2046			6.000
Lening tegen 1,23% met looptijd tot 2035			3.250
Lening tegen 1,443% met looptijd tot 2043			5.880
Lening tegen 0,875% met looptijd tot 2032			7.500
Lening tegen 1,245% met looptijd tot 2047			7.500
Totaalstand per 1 januari 2023			30.700
Raming nieuwe leningen op basis lopende en nieuwe investeringen (jaarschijf 2023)			10.000
Reguliere aflossingen oude leningen			-2.600
Vervroegde aflossingen			n.v.t.
Stand per 31 december 2023 incl. raming voor nieuwe leningen			38.100

Voor wat betreft de door de gemeente aan te trekken leningen als gevolg van investeringen lopen we een renterisico. In de begroting en meerjarenramingen is rekening gehouden met drie leningen (10, 15 en 20-jaars) met een rentepercentage van resp. 1,76%, 2,00% en 2,12%. Het is zaak om de renteontwikkelingen van zowel korte als langlopende geldleningen in de gaten te houden zodat op het juiste moment overgegaan wordt tot het aantrekken van een geldlening met een andere looptijd.

Toen enkele jaren geleden de kapitaalmarktrente daalde, is de gehele leningenportefeuille gescreend op conversiemogelijkheden waardoor hoogrentende leningen zoveel als mogelijk werden omgezet in laagrentende. Dit heeft destijds geleid tot enkele aanpassingen. Bij een aantal leningen was vervroegde aflossing niet mogelijk. Het hoogste rentepercentage bedraagt 5,87 en vervroegd aflossen is bij deze lening uitgesloten. Leningen worden uitsluitend aangegaan ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak.

Meerjarig kent de leningenportefeuille het volgende verloop:

Verloop leningenportefeuille 2023-2026 inclusief raming nieuwe leningen					(x € 1.000)
	2023	2024	2025	2026	
Boekwaarde per 1 januari	30.700	38.585	45.615	51.975	
Nieuwe aangetrokken leningen	10.000	10.000	10.000	0	
Aflossing op leningen	-2.115	-2.970	-3.640	-3.995	
Boekwaarde per 31 december	38.585	45.615	51.975	47.980	

Kas- en liquiditeitenbeheer

Betreft het beheer van saldi en liquiditeiten voor een periode korter dan één jaar.

Als uitgangspunten en limieten gelden:

Rente-optimalisatie door saldo regulatie bij de BNG rekeningen;

tot maximaal de kasgeldlimiet wordt gebruik gemaakt van het kredietarrangement of kasgeld aangetrokken.

Het geldverkeer wordt zoveel mogelijk beperkt tot elektronische betaalvormen. De gemeente verricht zelf haar betalingsverkeer volledig via Electronic Banking bij de BNG (BNG Data Services Online).

De kredietlimiet bij de BNG bedraagt per 1-1-2022 € 500.000.

Het gebruik van cash geld neemt jaarlijks af vanwege toename pinmogelijkheid en het stijgend aantal producten dat via internetkassa kan worden besteld en betaald. Indien nodig wordt cashgeld afgestort bij de Rabobank.

Uitzettingen

Dit betreft het beleggen van eigen vermogen en andere financiële middelen voor een periode langer dan één jaar. Bij de gemeente Voerendaal is dit niet aan de orde.

Conform het Treasurystatuut kunnen alleen gelden worden uitgezet bij bankinstellingen die onder toezicht staan van de Nederlandse Bank en hun hoofdvestiging in Nederland hebben alsmede minstens beschikken over een AA-rating (Standard & Poor's rating).

Verbonden partijen

Inhoud

Deze paragraaf gaat in op de doelstellingen en activiteiten van, en de mate van financiële betrokkenheid bij de samenwerkingsverbanden, waarin onze gemeente participeert en bestuurlijke invloed kan uitoefenen, de zogenaamde verbonden partijen. De verbonden partijen betreffen organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en/of een financieel belang heeft. Van een bestuurlijk belang is sprake als de gemeente een zetel in het bestuur bekleedt of stemrecht heeft. Met financieel belang wordt bedoeld de door de gemeente ter beschikking gestelde middelen die in geval van een faillissement van de verbonden partij niet verhaalbaar zijn ofwel dat de financiële tekorten bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente. Verbonden partijen kunnen zijn vennootschappen, gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en verenigingen.

Beleidskaders

Met de invoering van het dualisme is het besluit tot het participeren in een deelneming in principe niet meer aan de raad, het vormt een bestuurlijke beheerstaak voor het college. De raad stelt in deze paragraaf de kaders (visie) waarbinnen het college een dergelijke beheerstaak uitvoert.

Een groot deel van de activiteiten binnen de Voerendaalse begroting is ondergebracht bij verbonden partijen. De grip en sturing op de going-concern van deze verbonden partijen wordt stap voor stap verbeterd. Belangrijk hierbij is het verkennen óf en hoe het mogelijk is verantwoordelijkheid als opdrachtgever/eigenaar te nemen in plaats van volgend/volgbaar zijn. Met andere woorden de beweging maken van een marginale interventie aan de achterkant naar proactieve sturing.

Vanuit de kaderstellende en controlerende taak van de raad moet bewaakt worden of het beleid van de verbonden partijen correspondeert met de doelstellingen die de raad in de betreffende programma's heeft gesteld. Geldend voor deze sturing zijn momenteel de nota Verbonden Partijen (mei 2012) en notitie Sturing & Control (september 2013). In deze laatste nota is een risicoanalyse op hoofdlijnen gemaakt, waarin wordt ingegaan op de belangrijkste aandachtspunten in de sturing van verbonden

partijen. Deze analyse geeft een algemeen beeld van de financiële positie van de verbonden partij en de sturingsmogelijkheden. Daarmee heeft de raad de beleidskaders vastgesteld en aangegeven hoe de controlerende rol ingevuld wordt. De eerdergenoemde verkenning naar vergroten van grip op verbonden partijen heeft geresulteerd in een gezamenlijke aanpak genaamd “Zo doen we dat in Parkstad” (2019-2020). In 2021 is deze aanpak uitgerold naar meer gemeenten in is de naam gewijzigd in “Samen grip op verbonden partijen” (SGOVP). Sinds medio 2022 wordt deze aanpak opgepakt door in totaal 14 gemeenten in Zuid-Limburg. Hierbij wordt enerzijds ingezet op meer afstemming en sturing (aan de voorkant) in de verschillende stappen van de P&C-cyclus. Anderzijds wordt ook gewerkt aan een verbetering van de inhoudelijke/beleidsmatige ontwikkeling van verbonden partijen. Primaire aandachtspunten hierbij zijn de financiële, juridische en inhoudelijke uitgangspunten. De verwachting is dat de GR Zorg- en Veiligheidshuis Parkstad en de GR Parkstad IT in 2023 worden opgericht, voor zover dit niet lukt in 2022. In 2022 is gestart met het actualiseren van de nota Verbonden Partijen, deze wordt in 2023 opgeleverd. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken naar regionale afstemming over de uitgangspunten én doorvertaling van de wettelijke kaders en mogelijkheden voortkomend uit de nieuwe Wet gemeenschappelijke regelingen die per 1 juli 2022 inwerking is getreden.

Overzicht verbonden partijen

De gemeente Voerendaal participeert in de volgende verbonden partijen:

1. Gemeenschappelijke Regelingen (GR):

- Stadsregio Parkstad Limburg
- BsGW
- Werkvoorzieningsschap Oostelijke Zuid Limburg
- Werkgeversservicepunt (WSP) Parkstad
- Kompas
- Veiligheidsregio Zuid Limburg
- GGD
- Rd4
- RUD
- Gegevenshuis
- IT Parkstad
- Omnibuzz

2. Deelnemingen:

- IBA Parkstad BV
- NV Reinigingsdiensten Rd4
- NV Waterleidingmaatschappij Limburg (WML)
- Enexis Holding NV
- CSV Amsterdam BV
- Publiek belang Elektriciteitsproductie B.V.
- Nazorg Limburg BV (voorheen Bodemzorg Limburg)
- NV Bank Nederlandse Gemeenten
- WoonWijzerWinkel Zuid-Limburg

Gemeenschappelijke Regelingen

Stadsregio Parkstad Limburg, gevestigd te Heerlen

Doel/maatschappelijk belang

Leveren van een structuurversterkende bijdrage aan de evenwichtige ontwikkeling van het samenwerkingsgebied als geheel en mede in verhouding tot zijn omgeving, zowel in regionaal-, nationaal-, als internationaal verband.

Partijen

De gemeenten Beekdaalen, Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld en Voerendaal.

Bestuurlijk belang

De burgemeester is lid van het DB van de gemeenschappelijke regeling. In het AB hebben de burgemeester en één portefeuillehouder zitting. De inhoudelijk portefeuillehouders zijn lid van de bestuurscommissies.

Financieel belang

Voor het uitvoeren van de taken wordt jaarlijks een exploitatiebijdrage betaald. Voor 2023 is de bijdrage voor Voerendaal € 149.000. De bijdrage wordt berekend naar rato van de laatst definitief vastgestelde algemene uitkering uit het gemeentefonds.

Bedragen in € x1000

Financiële informatie	2022	2023
Verwacht eigen vermogen	6.231	6.250
Verwacht vreemd Vermogen	n.b.	n.b.
Verwacht financieel resultaat 2023		0

Activiteiten/prestaties/effecten

Samenwerking binnen Parkstad Limburg vindt plaats op basis van een verplichtende kernagenda en een flexibele keuze agenda. Bij de uitvoering van de samenwerking staan de portefeuillehouders centraal. Zij zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de agenda's. De kernagenda is ingekaderd tot de thema's Economie en toerisme, Ruimte en Mobiliteit, Wonen/Herstructurering, Duurzaamheid, Sociaal Economische Structuurversterking en Grensoverschrijdende samenwerking. Ook zijn de uitvoering van de coördinatie van/sturing op de Regio Deal, de coördinatie van de verdeling van de DU Bevolkingsdaling bij Parkstad ondergebracht en wordt in 2022-2023 ingezet op een Regio Deal 2.0.

Risico's en kansen

Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie. Verder zijn er op dit moment geen concrete risico's te benoemen.

Ontwikkelingen

De gevoerde takendiscussie 2020-2021 is grotendeels geëffectueerd in organisatorische zin. De programmatische uitwerking hiervan heeft in 2022 en zal in 2023 verdere aandacht krijgen. In 2023 zullen ook de aanvraag voor een Regio Deal 2.0, de afwikkeling van de IBA Parkstad BV i.r.t. de GR Parkstad en de (regionale) uitvoeringskracht in Parkstad nadrukkelijk op de agenda's staan.

Belasting samenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW), gevestigd te Roermond

Doel/maatschappelijk belang

De Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW) is een samenwerkingsverband voor heffing en inning van gemeentelijke belastingen en waterschapbelastingen en voor uitvoering van de wet WOZ. Voor de gemeente Voerendaal betekent dit concreet dat de uitvoeringstaken van de gemeentelijke belastingtaken en administratieve taken van de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ), worden verzorgd door de BsGW.

Partijen	De gemeenten Beek, Beekdaelen, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Mook en Middelaar, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg, Venlo, Voerendaal, Weert, het Waterschap Peel en Maasvallei en het Waterschap Roer en Overmaas.												
Bestuurlijk belang	Van iedere deelnemende gemeente of waterschap heeft een bestuurder zitting in het algemeen bestuur. Voor de gemeente Voerendaal is dit de portefeuillehouder financiën. Per juni 2021 is de portefeuillehouder Financiën ook lid van het dagelijks bestuur.												
Financieel belang	Voor het uitvoeren van de taken wordt jaarlijks een exploitatiebijdrage betaald. Deze wordt bepaald op basis van een verdeelsleutel welke bestaat uit een combinatie van het aantal aanslagregels, aantal aanslagbiljetten, aantal klantcontacten, en een tarief per wo-object. De geraamde bijdrage 2023 voor de gemeente Voerendaal bedraagt € 217.000.												
	Bedragen in € x1000 <table><tr><td>Financiële informatie</td><td>2022</td><td>2023</td></tr><tr><td>Verwacht eigen vermogen</td><td>1.203</td><td>1.203</td></tr><tr><td>Verwacht vreemd Vermogen</td><td>6.796</td><td>6.508</td></tr><tr><td>Verwacht financieel resultaat 2023</td><td></td><td>0</td></tr></table>	Financiële informatie	2022	2023	Verwacht eigen vermogen	1.203	1.203	Verwacht vreemd Vermogen	6.796	6.508	Verwacht financieel resultaat 2023		0
Financiële informatie	2022	2023											
Verwacht eigen vermogen	1.203	1.203											
Verwacht vreemd Vermogen	6.796	6.508											
Verwacht financieel resultaat 2023		0											
Activiteiten/prestaties/effecten	Algemene zaken betrekking hebbende op activiteiten en prestaties zijn vastgelegd in een standaard uitvoeringsovereenkomst (SUO) terwijl verdere detailafspraken zijn opgenomen in specifieke voorwaarden en overeengekomen richtlijnen voor gegevens-uitwisseling. De uitwisseling van BAG/GEO gegevens wordt namens de gemeente Voerendaal verzorgd door het Gegevenshuis eveneens gebaseerd op een overeengekomen richtlijn hierover.												
Risico's en kansen	Het aantal toenemende bezwaar- en beroepschriften en daarmee samenhangende proceskostenvergoeding vormt een risico. De verwachting is dat de bezwaren en de proceskosten de komende jaren blijven toenemen.												
Ontwikkelingen	Speerpunten zijn: - het harmoniseren van processen en heffingsystematieken. - het starten van de aanbesteding voor de nieuwe belastingapplicatie; - het herijken van de kostenverdeelmethode; - het aantal bezwaren / beroepen en daarmee samenhangende proceskosten proberen terug te dringen.												

Werkvoorzieningsschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL), gevestigd te Heerlen

Doel/maatschappelijk belang	Het bieden van passende werkgelegenheid en arbeidsrevalidatie voor ingezetenen met een (her)indicatiebeschikking van het UWV die uitsluitend onder aangepaste omstandigheden tot regelmatige arbeid in staat zijn. Tevens ook uitvoering geven aan de door de deelnemende gemeenten opgedragen werkzaamheden in het kader van de Participatiewet. En ten derde afbouw en uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW): het voorzien in de werkgelegenheid, mensontwikkeling en begeleiding van SW-geïndiceerden. Sinds de komst van de Participatiewet in 2015, stroomt hier niemand meer in.
Partijen	De gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Gulpen-Witter, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.

Bestuurlijk belang

Financieel Belang

De wethouder verantwoordelijk voor Arbeidsmarkt en participatie is lid van het Algemeen Bestuur.

Tekorten van het werkvoorzieningschap worden gedragen door de deelnemende gemeenten. Met ingang van het jaar 2015 is het Wsw budget onderdeel van het ongedeelde Participatiebudget ter uitvoering van de Participatiewet. De subsidie-bijdrage gebaseerd op het aantal arbeidsjaren bedraagt voor 2023 € 1.005.977. Hierin wordt de begroting van de WOZL gevolgd.

Bedragen in € x1000

Financiële informatie	2022	2023
Verwacht eigen vermogen*	n.b.	n.b.
Verwacht vreemd Vermogen*	n.b.	n.b.
Verwacht financieel resultaat 2023	0	0

* WOZL Limburg stelt geen begrote balans op.

Activiteiten/prestaties/effecten

Het werkvoorzieningschap voorziet in de mensontwikkeling en begeleiding van ingezetenen met een (her)indicatiebeschikking van het UWV en medewerkers met een Wsw-dienstverband. Deze activiteiten staan in relatie tot het thema sociaal domein van de begroting, specifiek het beleidsveld inkomensregelingen en zijn mede gericht op de begeleiding van de doelgroep "Wsw-oud".

Risico's en kansen

Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie. De gemeente draagt bij in de tekorten van de gemeenschappelijke regeling. Een risicofactor vormt de realisatie van het aantal arbeidsjaren. Daarnaast kunnen de gevolgen van COVID-19 nog steeds grote impact hebben. In 2023 is er rekening gehouden met een terugstroom naar Beschut 2.0. Er is sprake van toenemende fysieke en/of psychische klachten van medewerkers waardoor zij zijn aangewezen op een beschutte werkomgeving. De verwachting is dat de terugstroom naar Beschut 2.0 zal aanhouden. Dit geldt ook voor de beëindiging groepsdetachering van de draadboomactiviteiten.

Ontwikkelingen

De opdracht die de gemeenten hebben gegeven is zorgen voor duurzame plaatsingen op passend werk met een bijpassend rendement waardoor de tekortfinanciering voor gemeenten zoveel als mogelijk wordt beperkt. Hiertoe worden zoveel als mogelijk detachingsplekken (zowel individueel als groep) bij reguliere werkgevers gerealiseerd. Voor de medewerkers die op beschut werk binnen de "eigen muren" van de uitvoeringsorganisaties zijn aangewezen wordt een veilige en passende werkomgeving gecreëerd en wordt de groep zoveel als mogelijk beperkt. De marktbenadering vindt plaats in volledige afstemming met het Werkgevers Servicepunt Parkstad (WSP). Daartoe is per 1 januari 2018 de GR WSP Parkstad opgericht. De focus is daarmee volledig gericht op detachering op de regionale arbeidsmarkt Oostelijk Zuid Limburg. De benadering richting de markt zal plaats vinden via de GR WSP Parkstad en in samenwerking met de sociale diensten van de Parkstad gemeenten. Daarnaast wordt een kleine beschutte werkomgeving voor circa 300 medewerkers vormgegeven.

Aangezien er geen nieuwe instroom meer is in de Wsw zal de tekortbijdrage aan de GR WOZL steeds verder afnemen. Uiteraard wordt ook WOZL/WSP in de kern van haar bedrijfsvoering geraakt door de effecten van de corona-crisis. In de samenstelling van de orderportefeuille van Beschut 2.0 is aandacht voor robuustheid en een zo beperkt mogelijke afhankelijkheid van de economische effecten van de corona-crisis. Of en zo ja, welke effecten van COVID-19-pandemie en eventuele compensaties in 2023 aan de orde zijn is nog onbekend.

Doel/maatschappelijk belang

Het samenbrengen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt voor burgers met een loonwaarde tussen 30-100% die behoren tot de doelgroep van de Wsw en Participatiewet.

Partijen

De gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Voerendaal, Simpelveld.

Bestuurlijk belang

De wethouder verantwoordelijk Arbeidsmarkt en participatie is lid van het Algemeen Bestuur.

Financieel Belang

De bijdrage van de gemeente Voerendaal in het resultaat, de bedrijfsvoering en personeelskosten bedraagt in 2023 € 106.632.

Bedragen in € x1000

Financiële informatie	2022	2023
Verwacht eigen vermogen	n.b.	n.b.
Verwacht vreemd Vermogen	n.b.	n.b.
Verwacht financieel resultaat 2023	0	0

**WSP stelt geen begrote balans op waardoor deze financiële informatie niet voorhanden is.*

Activiteiten/prestaties/effecten

Het WSP is verantwoordelijk voor de zogenaamde uitstroom binnen het instroom-doorstroom-uitstroom-proces (IDU-proces) dat wordt uitgevoerd in een samenwerking tussen WSP Parkstad en de acht Parkstadgemeenten. De gemeente zijn verantwoordelijk voor de instroom- en doorstroomfase en het WSP Parkstad, is samen met de lokale banenmakelaars, verantwoordelijk voor de uitstroomfase.

Risico's en kansen

Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie. De gemeente draagt bij in de tekorten van de gemeenschappelijke regeling. Uiteraard wordt ook WSP Parkstad in de kern van haar bedrijfsvoering geraakt door de effecten van de corona-crisis. De effecten van de nieuwe Cao Sw zijn nog onzeker aangezien nog niet duidelijk is hoeveel medewerkers binnen welke detacheringen werkelijk gebruik zullen maken van de regeling voor vervroegde uittreding (RVU).

Ontwikkelingen

De ontwikkelingen op de arbeidsmarkt zijn niet te voorspellen. De vraag naar passend werk zal ontwikkeld moeten worden. De vraag is wel of er in de Parkstadregio voldoende passende werkgelegenheid voorhanden is.

Kompas, gevestigd te Nuth

Doel/maatschappelijk belang

Doel is het bieden van een vangnet voor mensen welke (tijdelijk) geen eigen inkomen (kunnen) verwerven en het actief begeleiden van deze mensen terug naar de arbeidsmarkt.

Partijen

De gemeenten Beekdaelen, Simpelveld en Voerendaal.

Bestuurlijk belang

De wethouder verantwoordelijk voor Arbeidsmarkt en participatie is zowel lid van het Algemeen bestuur als ook het Dagelijks bestuur. Daarnaast zijn twee afgevaardigden uit de gemeenteraad lid van het Algemeen Bestuur.

Financieel Belang

Voor 2023 is de bijdrage voor Voerendaal:

- Product Inkomen € 1.722.700 (1 op 1 doorbetaling rijksmiddelen t.b.v. uitkeringsverstrekking). Hier tegenover staat de specifieke uitkering Pw, IOAW, IOAZ, Bbz 2004 van het Rijk € 1.774.179.
- Product Arbeidsparticipatie € 286.978
- Product Zorg € 249.000
- Product Bedrijfsvoering € 489.509 (o.b.v. van het gemiddeld aan klanten)

Bedragen in € x1000

Financiële informatie	2022	2023
Verwacht eigen vermogen*	n.b.	n.b.
Verwacht vreemd Vermogen*	n.b.	n.b.
Verwacht financieel resultaat 2023	0	0

Activiteiten/prestaties/effecten

Het vaststellen van al dan niet recht op inkomensondersteuning, trainen van werkzoekenden en toeleiden naar werk, zorgproducten (uitvoering bijzondere bijstand en gemeentelijk minimabeleid). Deze activiteiten staan in relatie tot het programma sociaal domein van de programmabegroting.

Na de in 2013 doorgemaakte transitie van Kompas “van uitkeringsfabriek naar re-integratiebedrijf” staat alles in het teken van het ontwikkelen van klanten en toeleiden naar werk (en waar dit nog niet mogelijk is toeleiding naar participatie).

Risico's en kansen

Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie. De gemeente draagt bij in de tekorten van de gemeenschappelijke regeling. Het bieden van inkomensondersteuning en het minimabeleid zijn open-einderegelingen.

Ontwikkelingen

Door de toetreding van Schinnen (01-01-2021) en Onderbanken (01-01-2022) is het werkgebied van Kompas behoorlijk gegroeid. Er wordt verder gegaan met de uitvoering van de nieuwe inburgeringswet die in werking is getreden per 01-01-2022. Stijgende (energie) prijzen en inflatie zullen effect hebben op de financiële positie van mensen met een laag inkomen. Minimaregelingen en extra overheidsgelden worden hiervoor ingezet.

Veiligheidsregio Zuid-Limburg, gevestigd te Margraten

Doel/maatschappelijk belang

Het realiseren van een efficiënte en kwalitatief hoogwaardige organisatie van de brandweezorg, geneeskundige hulpverlening, gemeentelijke bevolkingszorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing binnen het werkgebied van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg.

Specifieke taken:

1. Het uitvoeren van de taken en bevoegdheden welke bij of krachtens de Wet veiligheidsregio's en de Wet publieke gezondheid aan het openbaar lichaam zijn opgedragen;
2. Het coördineren van de voorbereiding van de gemeentelijke processen op het gebied van crisisbeheersing en rampenbestrijding;
3. Het uitvoeren van overige taken en bevoegdheden welke door de colleges van de deelnemende gemeenten aan het bestuur van de Veiligheidsregio zijn opgedragen c.q. gedelegeerd.

Bestuurlijk belang

De burgemeester is lid van het Algemeen bestuur.

Financieel belang

De kosten van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg worden gedragen door de deelnemende gemeenten. Voor het uitvoeren van eerdergenoemde taken wordt jaarlijkse een exploitatiebijdrage betaald. Voor 2023 is de bijdrage voor Voerendaal begroot op € 917.750.

Bedragen in € x1000

Financiële informatie	2022	2023
Verwacht eigen vermogen	3.586	2.602
Verwacht vreemd Vermogen	49.531	46.928
Verwacht financieel resultaat 2023	0	0

Activiteiten/prestaties/effecten

Uitvoeren van de hierboven vermelde wettelijke taak. Deze activiteiten zijn gerelateerd aan het programma Veiligheid van de programmabegroting en zijn gericht op de veiligheid van bewoners, bedrijven en bezoekers.

Risico's en kansen

Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie. Technologische ontwikkelingen vormen steeds meer een onderdeel van de organisatie. Er is een risico dat deze technologische ontwikkelingen elkaar zo snel opvolgen dat dit niet meer te implementeren is en daardoor operationeel risico wordt gelopen. Daarnaast is de toename van cyberaanvallen een risico en kan verscherpte regelgeving op gebied van verduurzaming en milieu die ad hoc wordt ingevoerd leiden tot meer kosten en tijdelijke buiten werking stelling van materieel. De huidige inval in Oekraïne door Rusland kan een verdere escalatie met zich meebrengen waarbij VRZL mogelijk extra taken dient uit te gaan voeren.

Ontwikkelingen

In de begroting 2023 zijn geen majeure beleidswijzigingen aangebracht. Het betreft een begroting die in het teken staat van de verdere implementatie van het vastgestelde beleid "een solide basis voor de toekomst". Tevens zal 2023 naar verwachting het eerste begrotingsjaar zijn waarin de effecten en de nazorg met betrekking tot COVID-19 en de Hoogwaterramp vorm zullen krijgen.

Financieel is alleen de indexering conform de septembercirculaire 2021 van het gemeentefonds toegepast.

Op 7 december 2018 heeft het algemeen bestuur besloten een nieuwe verdeelsleutel te gaan hanteren. In 2020 is de oude, voornamelijk historisch bepaalde verdeelsleutel in een periode van 4 jaar geleidelijk losgelaten en ingeruild voor een sleutel die gelijke tred houdt met het gemeentefonds.

Afgesproken is om in 2023 een percentage van 100% (2022= 75%) conform het ingroeimodel te hanteren.

Ook zal in 2023 verder, gezamenlijk met de gemeenten, worden gewerkt aan meer transparantie in begroting en de jaarstukken.

Gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD), gevestigd te Heerlen

Doel/maatschappelijk belang

Zorgdragen voor de publieke gezondheid, toezicht op de kwaliteit WMO, Jeugd-gezondheidszorg, Veilig Thuis, ambulancezorg, GHOR vangnetfunctie en crisiszorg verslaafden, dak- en thuislozen en sociaal medische advisering.

Partijen

De GGD Zuid-Limburg is een Gemeenschappelijke Regeling die is ingesteld door 16 gemeenten in Zuid-Limburg, te weten:

Bestuurlijk belang

Financieel belang

Activiteiten/prestaties/effecten

Risico's en kansen

Ontwikkelingen

Beek, Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Sittard-Geleen, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Simpelveld, Stein, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.

De verantwoordelijke portefeuillehouder is lid van het Algemeen bestuur.

De deelnemende gemeenten nemen op basis van het PKA-model verplichte- en aanvullende producten af tegen vastgestelde tarieven.

Voor 2022 is de verwachte bijdrage voor Voerendaal € 712.097. Dit bedrag is als volgt opgebouwd: € 188.930 voor collectieve preventie, € 398.068 voor jeugdgezondheidszorg en € 125.099 voor Veilig Thuis.

Bedragen in € x1000

Financiële informatie	2022	2023
Verwacht eigen vermogen	1.547	2.073
Verwacht vreemd Vermogen	24.900	34.346
Verwacht financieel resultaat 2023	-	-

Het uitvoeren van de collectieve preventie (de wettelijke WCPV-taken), met extra aandacht voor gezondheidsrisico's voor de mens in de fysieke en sociale omgeving. De activiteiten van de GGD staan in relatie tot het programma Volksgezondheid en milieu van de programmabegroting.

Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie. Verliesbijdrage is naar rato inwonertal.

De financieel kwetsbare positie van de GGD is tweeledig; enerzijds is in de exploitatie onvoldoende ruimte om tegenvallers op te vangen. Anderzijds is ook de vermogenspositie onvoldoende om financiële risico's te dekken. Hierdoor is het weerstandsvermogen (te) laag. Ingeval van een onverhoopte calamiteit kan het zijn dat de GGD direct een beroep op de gemeenten moet doen om de bestrijding daarvan te financieren. Op landelijk niveau wordt gepleit de kosten voor de bestrijding van COVID-19 rechtstreeks te regelen met het Rijk, zonder tussenkomst van de gemeenten.

In 2023 zal worden gewerkt aan het nieuwe meerjarige regionale gezondheidsbeleid. Dit zal voortborduren op het programma Trendbreuk. Doel is om de gezondheidsachterstanden in Zuid Limburg t.o.v. de rest van Nederland in te lopen door middel van effectief bewezen interventies op een programmatische wijze.

Door de deelnemende gemeenten is gekozen om géén weerstandsvermogen op te bouwen bij de GGD. Mogelijke verliesbijdragen worden naar rato van het inwoner-aantal door de gemeenten gedragen. Een aantal van de gekwantificeerde risico's heeft een structureel karakter, terwijl een belangrijk deel van de weerstandscapaciteit een incidenteel karakter heeft (75% van de weerstandscapaciteit). Deze weerstandscapaciteit zal in de komende jaren verder worden aangewend, waardoor het weerstandsvermogen verder zal verslechteren.

Gezien de recente ontwikkelingen rondom o.a. COVID is de GGD ZL gestart met een ontwikkeltraject voor de organisatie om te herbezinnen op haar maatschappelijke taken aangezien het takenpakket de afgelopen jaren zeer sterk is gestegen.

In het regionaal gezondheidsbeleid is vastgelegd dat het doel is om een trendbreuk te realiseren de gezondheidsachterstanden in Zuid-Limburg in te lopen op gestructureerde wijze door middel van effectief bewezen interventies en programma's. Het programmabureau Trendbreuk, ondergebracht bij de GGD, heeft hierbij de rol om dit samen met gemeenten, zorgpartners en andere maatschappelijke partners te ontwikkelen en uit te bouwen.

De Regionale Ambulancevoorziening gaat fuseren in een zelfstandige organisatie met RAV Noord Limburg. De taken en verantwoordelijkheden blijven ongewijzigd en de fusie zal geen effect hebben op de dienstverlening van de RAV.

Reinigingsdienst Rd4, gevestigd te Heerlen

Doel/maatschappelijk belang

Het doelmatig, milieuhygiënisch verantwoord en marktconform (doen) inzamelen en verwerken van afvalstoffen (basispakket), het reinigen van de openbare ruimten en de daarmee samenhangende taken alsmede het bestrijden van gladheid (pluspakket).

Partijen

De gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals, Voerendaal.

Bestuurlijk belang

In het Algemeen Bestuur zijn alle gemeenten vertegenwoordigd door een collegelid. De wethouder verantwoordelijk voor Milieu is lid van het Algemeen Bestuur.

Financieel belang

De verwachte totale kosten van de GR bedragen € 40.657.009. De totale kosten van de Rd4 worden per product en per gemeente toegerekend. Toerekening vindt plaats door per afvalstroom hoeveelheden, logistieke uren en gebruikmaking van inzamel-diensten naar de afzonderlijke gemeenten toe te kennen. Er wordt met een sluitende begroting gewerkt: alle kosten worden verrekend en de Rd4 kent geen winstdoelstelling. Voor 2023 is de bijdrage basispakket voor Voerendaal begroot op € 1.116.050.

Bedragen in € x1000

Financiële informatie	2022	2023
Verwacht eigen vermogen	2.640	3.929
Verwacht vreemd Vermogen	29.373	28.184
Verwacht financieel resultaat 2023		0

Activiteiten/prestaties/effecten

De basisactiviteiten zijn het verwijderen van de huishoudelijke afvalstromen. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt in het (op)halen (restafval, gft, papier, grofvuil, snoei-afval), straatvoorzieningen (glas, papier, textiel) en de overige diensten (o.a. service-punt). Daarnaast neemt Voerendaal de volgende activiteiten af uit het pluspakket: straatreiniging, gladheidsbestrijding, huisuitzettingen en de coördinatie van de afzet van afvalstromen.

Risico's en kansen

Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie.
In verband met huidige crisis kan de Rd4 met extra kosten worden geconfronteerd. Deze zullen aan de deelnemende gemeenten worden doorberekend.

Ontwikkelingen

Rd4 is een gemeenschappelijke regeling die diensten verleent voor en aan gemeenten door met name de inzameling van afval. Aan de andere kant zorgt Rd4 voor de afvoer van deze afvalstromen en wordt daarmee geconfronteerd met de grillen van een wereldmarkt. De huidige mondiale ontwikkelingen en de hiermee gepaard gaande (economische) crisis leidt tot stijgende kosten (o.a. brandstofprijzen) op de wereldmarkt. En dat heeft afgelopen jaren weer een hogere bijdrage van de deelnemende gemeenten tot gevolg.

In de eerste helft van 2021 is een nieuw strategisch meerjarenplan 2022-2026 door de Rd4 opgesteld. Hierin is de uitdaging voor de toekomst: geen afval meer en een

oneindig hergebruik van grondstoffen (zogenoemde circulaire economie). De komende jaren zet de Rd4 vooral in op ontwikkelen grondstoffenmanagement, overbrengen circulaire boodschap (voorlichting en communicatie), verdere professionalisering inzameling en verduurzamen organisatie.

In 2021 is verder een nieuw Grondstoffenplan 2022-2026 (opvolger van het Afval-beheerplan 2014-2020) opgesteld, waarin de 'Circulaire Economie' eveneens leidend zal zijn.

RUD Zuid-Limburg, gevestigd te Maastricht

Doel/maatschappelijk belang

Ter behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van de uitvoering van taken van vergunningverlening, toezicht op en handhaving van het omgevingsrecht.

Partijen

De gemeenten Beek, Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Voerendaal en de Provincie Limburg.

Bestuurlijk belang

Het openbaar lichaam heeft een algemeen bestuur. De colleges van burgemeester en wethouders en gedeputeerde staten wijzen uit hun midden een lid voor het algemeen bestuur aan. Met ingang van het nieuwe college (juli 2022) is de portefeuillehouder Milieu lid van het algemeen bestuur.

Financieel belang

Deelnemers dragen bij aan de kosten van het goed functioneren van het openbaar lichaam en het uitvoeren van de hem opgedragen taken op basis van een vooraf vastgesteld bedrag per inrichting voor de basistaken en de feitelijke afname van taken voor de niet basistaken.

De totale kosten van de GR bedragen voor 2023 € 14.783.315. Voor het uitvoeren van eerdergenoemde taken wordt jaarlijks een exploitatiebijdrage betaald. Voor 2023 is de bijdrage voor Voerendaal € 136.405.

Bedragen in € x1000

Financiële informatie	2021**	2023
Verwacht eigen vermogen*	1.137	n.b.
Verwacht vreemd Vermogen*	2.161	n.b.
Verwacht financieel resultaat 2023		0

* RUD Zuid-Limburg stelt geen begrote balans op.

** Balans per 31 december 2021.

Activiteiten/prestaties/effecten

De gemeente Voerendaal heeft naast de basistaken, zijnde de gemeentelijk overstijgende bedrijven en keten-gerelateerde milieutaken, ook aanvullende milieutaken overgedragen.

Risico's en kansen

Veranderingen van wetgeving, waardoor meer of minder taken door de RUD moeten worden uitgevoerd, zal leiden tot een verandering in de bijdrage. Eventuele nadelige exploitatieresultaten worden door de deelnemers gedragen.

Ontwikkelingen

Gemeente Voerendaal is overgegaan op Squit 20/20. Hiermee kan direct gecommuniceerd worden met de RUD. Eind 2021 is gestart met het testen van deze communicatie, waarbij rekening gehouden wordt met het OLO (omgevingsloket) en het DSO (Digitaal Systeem Omgevingswet).

Voor de milieuonderwerpen bodem en geluid heeft de gemeente Voerendaal samenwerkingsoverleg met de RUD opgestart om de afhandeling van aanvragen te vereenvoudigen en te versnellen. Daarnaast wordt gekeken om de kosten van advies en onderzoek terug te leggen bij de partij die hier verantwoordelijk voor is.

De RUD onderzoekt de mogelijkheid om door te ontwikkelen naar Omgevingsdienst, waarbij ook taken op het gebied van onder andere bouwtoezicht voor gemeenten kunnen worden uitgevoerd. Voerendaal staat hier niet positief tegenover.

Medio 2022 is de gemeente samen met de RUD gestart met invulling te geven aan de pilot milieucontactpersoon. In Q2 2023 zal hiervoor een tussenevaluatie plaats vinden.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op vooralsnog 1 januari 2023 zullen er verschillende verschuiving plaatsvinden. Dit heeft financiële die al in de begroting van de RUD voor 2023 meegenomen zijn. Ook worden capacitaire gevolgen verwacht, omdat de afstemming met betrekking tot de VTH taken deels nieuw vormgegeven dient te worden.

Het Gegevenshuis, gevestigd te Landgraaf

Doel/maatschappelijk belang

Het Gegevenshuis ontzorgt (lokale) overheden op het gebied van het opzetten en het beheren van object- en ruimte gerelateerde (Basis-)registraties en geometrie, alsmede het daarmee samenhangende beeldmateriaal. Hiermee kunnen (lokale) overheden voldoen aan wettelijke verplichtingen op dit gebied en kunnen dienstverlening en bedrijfsvoering kwalitatief hoogwaardig en kosteneffectief worden uitgevoerd. Het Gegevenshuis is door de opdracht gevende overheden tevens opgericht om innovatie in technologieën te vertalen naar de toepassing van object- en ruimte gerelateerde data in het publieke domein, waardoor het Gegevenshuis een substantiële bijdrage kan leveren aan het imago van de regio en de regionale (economische) ontwikkelingen en bijbehorende werkgelegenheid. Als openbaar lichaam fungeert Het Gegevenshuis als shared service Centre in het publieke domein en ligt de focus om continu te innoveren, de dienstverlening te verbeteren en kosten te reduceren.

Partijen

Deelnemers zijn de gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Sittard-Geleen, Vaals, Voerendaal en het Waterschap Limburg.

Bestuurlijke vertegenwoordiging

Van iedere deelnemende gemeente neemt een bestuurder zitting in het algemeen bestuur. Voor de gemeente Voerendaal is dit de portefeuillehouder bedrijfsvoering.

Financieel belang

De totale kosten van de GR bedragen € 4.307.380. Voor het uitvoeren van eerdergenoemde taken wordt jaarlijks een exploitatiebijdrage betaald. Voor 2023 is de bijdrage voor Voerendaal € 173.664.

Bedragen in € x1000

Financiële informatie	2022	2023
Verwacht eigen vermogen	17	7
Verwacht vreemd Vermogen	0	0
Verwacht financieel resultaat 2023		0

Activiteiten/prestaties/effecten

Bij Het Gegevenshuis is sprake van een hoofdtaak: het beheren van geo-data van object- en ruimte gerelateerde (basis)registraties. Het uitvoeren van deze taken vloeit

Risico's en kansen

Ontwikkelingen

voort uit de wettelijke verplichtingen binnen het stelsel van basisregistraties (b.v. BAG, BGT, WKP) dan wel uit het ondersteunen van beleid, uitvoering en publieke dienstverlening bij overheidstaken. In 2018 zijn deze taken uitgebreid met het data-beheer van riool, groen en grijs.

Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie. Uitbreiding van het aantal deelnemers zal resulteren in structureel lagere exploitatiebijdrage.

Het Gegevenshuis fungeert als Shared Service Centre. Het Gegevenshuis bouwt samen met de BsGW aan de integratie van de diverse registraties voor WOZ, BAG, BOR en BGT. Een samenhangende driedimensionale objectenregistratie zal in de toekomst als basis dienen voor de te ontwikkelen omgevingsplannen, waardoor het belang van actuele-, juiste- en volledige data alleen maar toeneemt. Geodata zullen in de toekomst ook steeds meer ingezet worden bij beleid en uitvoering op gebieden als beheer openbare ruimte, het sociaal domein, openbare orde, waterbeheer e.d. De strategische agenda van Het Gegevenshuis kent twee pijlers: groei en innovatie. Groei om voldoende robuust te worden en de maximale voordelen van schaalgrootte te genereren en voor het behoud van regionale werkgelegenheid. Innovatie om met slimme producten en diensten een extra dimensie en efficiëncyslag te kunnen geven aan beleid, uitvoering en dienstverlening.

Parkstad IT, gevestigd te Heerlen

Doel/maatschappelijk belang

De bestaande missie van het ICT-samenwerkingsverband Parkstad-IT luidt als volgt. Parkstad-IT:

1. Waarborgt voor haar deelnemers de continuïteit, bedrijfszekerheid en innovatiekracht van de ICT-dienstverlening door beperking van organisatorische kwetsbaarheid;
2. Verhoogt de kwaliteit van processen, waardoor partijen beter kunnen functioneren;
3. Verhoogt de professionaliteit en deskundigheid van medewerkers;
4. Zet de beschikbare arbeidskracht efficiënter in;
5. Realiseert schaalvoordelen door efficiency: het ontdebellen van ICT-voorzieningen, het beperken van de (stijgende) ICT kosten;
6. Koopt gezamenlijk in van soft- en hardware, bedrijfssoftware uitgezonderd, in overeenstemming met de eisen van de licentiegever; bedrijfstoepassingen van deelnemers (bijv. software voor Burgerzaken of Sociale Dienst) worden door henzelf aangekocht.

Partijen

De huidige deelnemers aan de lichte gemeenschappelijke Parkstad IT zijn de gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Voerendaal en de Veiligheidsregio Zuid-Limburg en gemeenschappelijke regeling Het Gegevenshuis.

Bestuurlijk belang

Parkstad IT is een publiekrechtelijk samenwerkingsverband van gemeenten en instellingen die gemeentelijke taken uitvoert op het gebied van ICT-dienstverlening. De formeel juridische basis voor deelname aan Parkstad IT is een Gemeenschappelijke Regeling, zonder openbaar lichaam en zonder gemeenschappelijk orgaan, tussen de deelnemer en de gemeente Heerlen. Dit is een zogenaamde lichte GR, ook wel centrumgemeente constructie genoemd. De deelnemers worden vertegenwoordigd door de deelnemersraad. Voor de gemeente Voerendaal heeft hierin de portefeuillehouder Bedrijfsvoering zitting.

Financieel belang

De kosten van Parkstad IT worden gedragen door de deelnemende gemeenten. Voor het uitvoeren van eerdergenoemde taken wordt jaarlijks een exploitatiebijdrage betaald. Voor 2023 is de verwachte bijdrage voor Voerendaal € 473.116.

Bedragen in € x1000

Financiële informatie	2022	2023
Verwacht eigen vermogen*	n.b.	n.b.
Verwacht vreemd Vermogen*	n.b.	n.b.
Verwacht financieel resultaat 2023		n.b.

* Parkstad IT stelt geen balans op waardoor deze financiële informatie niet voorhanden is.

Activiteiten/prestaties/effecten

Deze regeling heeft tot doel om de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende partijen te behartigen op het gebied van informatie- en communicatietechnologie.

Risico's en kansen

Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie.

Ontwikkelingen

De afgelopen jaren is hard gewerkt aan het transparanter maken van de zogenaamde kostenverrekening. Dit kostenverrekenmodel zal ook het komende jaar verder worden verfijnd. Niet alleen in de specificering in de diverse pijlers maar ook in de opbouw van tarieven. Hiervoor is tevens in 2021 als onderdeel van de onderzoeksvraag rondom de toekomst van Parkstad-IT een onafhankelijk bureau gevraagd onderzoek te doen de mogelijkheden voor Parkstad-IT als een gemeenschappelijke regeling. De huidige centrumregeling is eindig en zal op een andere manier ingericht gaan worden. Ook komend jaar zal dit onderzoek en het resultaat hiervan nog verder vormgegeven moeten worden.

Omnibuzz, gevestigd te Geleen

Doel/maatschappelijk belang

Het doel is het bieden van een kwalitatief hoogstaande, effectieve en efficiënte vervoersvoorziening die aansluiting vindt op andere vervoersvormen zoals het openbaar vervoer en de transformatie in de zorg. Hierbij wordt zo veel mogelijk gebruik gemaakt van ontschotting, bundeling van vervoerscapaciteit en een gezamenlijke uitvoering van vervoer. Daarom is een flexibele en toekomstbestendige organisatie van het doelgroepenvervoer nodig die door gemeenten direct aangestuurd kan worden. Door samenwerking zijn synergievoordelen te behalen, en kunnen de systeemkenmerken van vervoer (de kenmerken van de vervoersmiddelen, planning, eisen materieel, telefoonnummer en klantenservice) overal gelijk zijn. Dit bevordert de kwaliteit.

De resultaten waar Omnibuzz zich op richt:

- Minder doelgroepenvervoer door toeleiding naar het OV;
- Laagdrempelig en toegankelijk vervoer;
- Efficiënt en doelmatig doelgroepenvervoer;
- Bijdrage leveren aan het langer en volwaardig kunnen participeren in de maatschappij
- Klantgerichtheid en klanttevredenheid;
- Competente en gedreven medewerkers;
- Een 'slimme' organisatie mobiliteit;
- Samenwerking partners.

Partijen

Alle Limburgse gemeenten, behalve de gemeente Mook en Middelaar

Bestuurlijk belang

Financieel belang

Activiteiten/prestaties/effecten

Risico's en kansen

Ontwikkelingen

De verantwoordelijk portefeuillehouder is namens de gemeente Voerendaal afgevaardigd als lid van het algemeen bestuur van Omnibuzz.

De kosten van Omnibuzz worden gedragen door de deelnemende gemeenten. Voor het uitvoeren van eerdergenoemde taken wordt jaarlijkse een exploitatiebijdrage betaald. Voor 2023 is de bijdrage voor Voerendaal € 222.188 (€ 255.005 - € 32.817 te innen eigen bijdrage).

Bedragen in € x1000

Financiële informatie	2022	2023
Verwacht eigen vermogen	966	960
Verwacht vreemd Vermogen	4.610	5.337
Verwacht financieel resultaat 2023		0

Collectief vraagafhankelijk vervoer (cvv), dagbestedingsvervoer (Wmo en jeugd), leerlingenvervoer.

Kansen:

Het realiseren van een gezamenlijke uitvoering van vervoer met ontschotting en een bundeling van vervoerscapaciteit creëert kansen om te komen tot een kwalitatief hoogstaand, effectief en efficiënte vervoersvoorziening die aansluiting vindt op andere vervoersvormen zoals het openbaar vervoer en de transformatie in de zorg.

Risico's:

Er is nog steeds onzekerheid omtrent het vervoersvolume: Voor de Coronapandemie werden de gerealiseerde vervoerscijfers in de periode één jaar voorafgaand (T-1) als uitgangspunt genomen. Vanwege de Coronacrisis vervalt dit uitgangspunt. Voor een goede inschatting van het vervoersvolume dient het vervoersvolume van het vorige jaar duidelijk te zijn. Door de COVID-19-pandemie is er geen goede inschatting van het vervoersvolume 2020 en 2021 gemaakt kunnen worden. Als uitgangspunt is het gerealiseerde vervoersvolume van 2019 genomen, met een afslag afhankelijk van de meest recente inzichten en ontwikkelingen. Op dit moment zijn de vervoerscijfers 75-80% van het niveau in 2019. Het is de vraag of dit de nieuwe norm gaat worden of dat het vervoer nog verder gaat aantrekken.

Er is sprake van een personeelstekort/chauffeurstekort. Het werven gaat mondjesmaat, en het uitvoeren van de ritten begint langzaam te knellen. De klachten nemen ook licht toe. Als het vervoersvolume weer naar 100% zou groeien dan ontstaat er een probleem.

Omnibuzz heeft ingezet op het informeren van klanten en het logisch plannen, eerder boeken, piekmomenten mijden, etc. Ook zijn de nachtritten stopgezet, wordt er aangedrongen om korte ritten met de scootmobiel te doen, gemeenten wordt gevraagd kritisch te kijken naar individueel vervoer, en loosritten te beperken. De klantbeleving zal mogelijk anders afnemen.

De wijziging van de GR Omnibuzz (t.b.v. aanpassing van de verdeelsystematiek van de beheerskosten en invoering van een uittredingsprotocol) wordt voorzien per 1 januari 2023.

Deelnemingen

NV Reinigingsdiensten RD4 (Naamloze Vennootschap), gevestigd te Heerlen

Doel/maatschappelijk belang	De vennootschap heeft als doel het tot stand brengen van een doelmatige, milieu-hygiënische verantwoorde en marktconforme inzameling van bedrijfsafval. Daarnaast houdt de vennootschap zich bezig met vegen van wegen en bedrijfsterreinen en -hallen, rioolreiniging en – inspectie, gladheidsbestrijding.
Partijen	De aandelen worden gehouden door de gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals en Voerendaal.
Bestuurlijk belang	De wethouder verantwoordelijk voor Milieu is lid van de Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	De gemeente is houder van 1.188 aandelen van € 4,54 per aandeel (totaal € 5.391 boekwaarde). In 2023 wordt een dividend geraamd van € 9.000.
Activiteiten/prestaties/effecten	Inzamelen van huishoudelijk afval. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt in het (op) halen (restafval, gft, papier, grof vuil, snoeiafval), straatvoorzieningen (glas, papier, textiel) en de overige diensten (servicepunt). Daarnaast bestaan er nog diverse plusactiviteiten, zoals het exploiteren van het kringloopcentrum. Deze activiteiten staan in relatie tot het programma “Volksgezondheid en Milieu” van de begroting; specifiek het taakveld 'afval', en zijn onder meer gericht op het verminderen van de belasting op het milieu.
Risico's en kansen	Het risico t.a.v. het aandelenkapitaal beperkt zich tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. Daarnaast wordt het risico gelopen dat de gemeente extra bijdragen moet betalen bij mogelijke toekomstige tegenvallende bedrijfsresultaten van de NV. Bij uittreden of wijziging takenpakket dient door de gemeente een schadeloosstelling plaats te vinden. Bij tegenvallende bedrijfsresultaten kan het dividend onder druk komen te staan. De crisis waarin we zitten kan leiden tot minder bedrijvigheid en mogelijke faillissementen van cliënten welke het resultaat negatief beïnvloeden.
Ontwikkelingen	Rd4 blijft investeren in een duurzame bedrijfsvoering. Deze intensivering van de vergroening van de bedrijfsvoering wordt actief uitgedragen bij de acquisitie en klantbenadering.

NV Waterleidingmaatschappij Limburg (WML) (Naamloze Vennootschap), gevestigd te Maastricht

Doel/maatschappelijk belang	Het voorzien van de gehele Limburgse bevolking van zuiver, helder en betrouwbaar drinkwater, tegen een zo laag mogelijke prijs.
Partijen	Alle Limburgse gemeenten.
Bestuurlijk belang	De gemeente is aandeelhouder. De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in de Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	Het betreft een deelneming in het aandelenkapitaal.

Activiteiten/prestaties/effecten

De gemeente is houder van 4 aandelen van € 4.538 nominaal per aandeel (totaal € 18.152). Er wordt geen dividend uitgekeerd.

Het verzorgen van de drinkwaterproductie, drinkwaterdistributie en het geven van voorlichting op het gebied van drinkwater.
Deze activiteiten staan in relatie tot programma "Volksgezondheid en Milieu", specifiek het taakveld 'riolering'. De activiteiten richten zich op het onderhouden, in stand houden en verbeteren van de drinkwatervoorziening.

Risico's en kansen

Het risico t.a.v. het aandelenkapitaal beperkt zich tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. Verder zijn er op dit moment geen concrete risico's te benoemen.

Ontwikkelingen

Klimaatverandering en de warme- en droge zomers zijn voor WML een reden verder te werken aan een betrouwbare levering van drinkwater.

NV Enexis Holding (Naamloze Vennootschap), gevestigd te Rosmalen

Doel/maatschappelijk belang

Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.

De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door state of the art dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen én excellent netbeheer uit te voeren.

Deze doelen worden gerealiseerd op basis van de volgende strategieën:

- Netwerk en dienstverlening tijdig gereed voor veranderingen in de energiewereld;
- Betrouwbare energievoorziening;
- Excellente dienstverlening: hoge klanttevredenheid en verlaging kosten;
- Samen met lokale partners Nederlandse klimaatdoelen realiseren;
- Innovatieve, schaalbare oplossingen om de energietransitie te versnellen.

De provincie tracht met haar aandeelhouderschap in Enexis de publieke belangen te behartigen. De infrastructuur voor energie is een vitaal onderdeel voor onze economie en voor onze samenleving.

Partijen

Tal van gemeenten; Voerendaal is aangesloten bij VEGAL (Vereniging Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Enexis Holding).

Bestuurlijk belang

De gemeente is aandeelhouder. De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in de Vergadering van Aandeelhouders.

Financieel belang

Het betreft een deelneming in het aandelenkapitaal.

Het nominale aandelenpakket bedraagt € 263.250 (263.250 aandelen van nominaal groot € 1,00). De boekwaarde van de aandelen is € 263.250. De gemeente ontvangt jaarlijks naar rato van het aantal aandelen een dividend. In 2023 wordt een dividend geraamd van € 131.625 (€ 0,50 per aandeel).

Daarnaast is in 2020 een converteerbare hybride lening verstrekt ad € 879.363 met een looptijd van 10 jaar.

2022	2023
Eigen vermogen	n.b.
Vreemd Vermogen	n.b.
Financieel resultaat 2022	n.b.

Activiteiten/prestaties/effecten

Activiteiten op de gebieden van energievoorziening, communicatiesystemen en -diensten, zorg voor een schoon en gezond milieu en voorzieningen of diensten die met het vorenstaande samenhangen of daaraan verwant zijn. Deze activiteiten staan in relatie tot het programma “Bestuur en ondersteuning” van de begroting; specifiek het taakveld 'treasury'.

Risico's en kansen

Het nominaal aandelenkapitaal van deze vennootschap bedraagt € 149.682.196. Voerendaal bezit 0,17% hiervan met een nominale waarde van € 263.250. Daarmee zijn op grond van de wet (art. 2:81 BW) de verplichtingen en daarmee de aansprakelijkheid jegens Enexis Holding N.V. beperkt tot dit bedrag. Tegenvallende exploitatie-resultaten van Enexis hebben een negatief effect op de dividenduitkering zoals jaarlijks wordt ontvangen door de gemeente. Het risico is echter gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Ten aanzien van de verstrekte converteerbare hybride lening is er een risico dat deze lening niet wordt terugbetaald door Enexis, maar wordt omgezet in aandelenkapitaal. De rentevergoeding vervalt dan en of dit volledig gecompenseerd wordt door een mogelijke hogere dividenduitkering is onzeker.

Ontwikkelingen

Door de oorlog in Oekraïne en de stijgende energieprijzen is de energietransitie in een verdere stroomversnelling gekomen. De vraag naar netcapaciteit voor zowel afname als teruglevering is groot, waardoor een tekort aan netcapaciteit ontstaat. Dit tekort ligt voor een belangrijk deel in het landelijk hoogspanningsnet van TenneT.

CSV Amsterdam (v/h Claim Staat Vennootschap BV), Verkoop Vennootschap BV, Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV, CBL Vennootschap BV en Vordering op Enexis BV (Besloten Vennootschappen), gevestigd te 's Hertogenbosch.

Als voortvloeisel uit de verkoop van Essent PLB (productie- en leveringsbedrijf) zijn in 2009 speciale BV's opgericht om de financiële belangen van de aandeelhouders te waarborgen. De BV's hebben een tijdelijk karakter. Alleen overheidslichamen die aandeelhouder van Essent zijn geweest, kunnen aandeelhouder zijn).

Doel/maatschappelijk belang

Deze deelnemingen zijn enerzijds verkregen bij de verkooptransactie van de aandelen Essent aan RWE en anderzijds bij de verkoop van de aandelen in het afvalverwerkingsbedrijf van Attero aan private equity organisatie Waterland (Recycleco B.V.). Ze hebben een tijdelijk karakter en dienen in eerste instantie om financiële belangen van de aandeelhouders te waarborgen. Het betreft de volgende vennootschappen:

- Vordering Enexis B.V. (ontbonden in 2020)
- Cross Border Leases (CBL) Vennootschap B.V. (ontbonden in 2020)
- Verkoop Vennootschap B.V. (ontbonden in 2020)
- CSV Amsterdam B.V.
- Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.

Partijen

De verkopers van aandelen Essent.

Bestuurlijk belang

De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in de Vergadering van Aandeelhouders.

Financieel belang

De gemeente is van elke BV houder van 3.517 aandelen van € 0,01 per aandeel (totaal € 35,17 = boekwaarde per vennootschap). Er wordt geen dividend uitgekeerd.

CSV Amsterdam BV	2021	2022
Eigen vermogen	€ 312.000	n.b.
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
Resultaat na belasting	- € 75.000	n.b.
Dividend	€ 0	

Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV	2021	2022
Eigen vermogen	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
Resultaat na belasting	€ 0	€ 0
Dividend	€ 0	

Activiteiten/prestaties/effecten

Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent en Attero. (namens de verkopende aandeelhouders van Essent).

Risico's en kansen

Hoewel de vennootschappen nog betrokken zijn in procedures en besprekingen voeren over eventuele schadeclaims blijven de risico's voor de gemeente beperkt.

Ontwikkelingen**CSV Amsterdam B.V.**

Momenteel is de vennootschap nog bezig met de afwikkeling van ingediende garantieclaims van de kant van Waterland en een dispuut met deze partij over een belastingteruggaaf. Zodra beide zaken zijn afgewikkeld zal ook deze vennootschap worden ontbonden.

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.

De vennootschap dient zorg te dragen voor de afhandeling van een aantal verplichtingen in verband met het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borsele uit 2009. De verwachting is dat deze vennootschap spoedig zal worden ontbonden.

Nazorg Limburg BV (Besloten Vennootschap) gevestigd te Maastricht-Aachen Airport**Doel/maatschappelijk belang**

Nazorg Limburg BV beheert in opdracht van haar aandeelhouders de gesloten stortplaatsen in Limburg, ter bescherming van het milieu (waaronder grondwater) en ter voorkoming van negatieve gevolgen van bodemverontreiniging voor toekomstige generaties.

Er zijn géén commerciële doeleinden.

Partijen

De gemeenten Beek, Beekdaelen, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpen-Wittern, Heerlen, Horst aan de Maas, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Mook en Middelaar, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Venlo, Venray, Voerendaal en Weert.

Bestuurlijk belang

De wethouder verantwoordelijk voor Milieu vertegenwoordigt de gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Financieel belang	De gemeente is houder van 340 aandelen van € 0,45 per aandeel (totaal € 153 boekwaarde); er wordt geen dividend uitgekeerd.
Activiteiten/prestaties/effecten	Het beheren van 9 gesloten stortplaatsen in Limburg. Dat beheer omvat onder andere het opsporen, analyseren en managen van milieurisico's van stortplaatsen en andere verontreinigde locaties.
Risico's en kansen	Het risico is nihil tenzij deze onderneming extra bijdragen vraagt bij mogelijke toekomstige tegenvallende bedrijfsresultaten van de BV. Het risico dat dit gebeurt is zeer gering mede omdat de bedrijfsactiviteiten voornamelijk bestaan uit nazorg.
Ontwikkelingen	Nazorg Limburg zoekt actief naar mogelijkheden om gesloten stortplaatsen een maatschappelijk verantwoorde functie te geven. Uitgangspunt daarbij is dat nieuwe activiteiten het beleid van de overheid moeten ondersteunen. Op een drietal locaties zijn zonneparken gerealiseerd.

NV Bank Nederlandse Gemeenten (Naamloze Vennootschap) gevestigd te 's Gravenhage

Doel/maatschappelijk belang	Uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.
Partijen	Overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en openbaar nut (publieke sector).
Bestuurlijk belang	De burgemeester is lid van de Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	De gemeente is houder van 11.232 aandelen van € 2,50 per aandeel (totaal € 28.078 boekwaarde). In 2023 wordt een dividend geraamd van € 25.610.
Activiteiten/prestaties/effecten	Het verzorgen van kredietverlening, beleggingen, advisering, betalingsverkeer en e-banking, gebiedsontwikkeling en vastgoed-ontwikkeling voor en in samenwerking met overheidspartijen. Deze activiteiten staan in relatie tot programma bestuur en dienstverlening van de begroting; specifiek het beleidsveld 'financiering'.
Risico's en kansen	De dividenduitkering is afhankelijk van de behaalde bedrijfsresultaten van de NV. Het risico t.a.v. het aandelenkapitaal beperkt zich tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap.
Ontwikkelingen	De gerealiseerde nettowinst over het verslagjaar 2021 is hoger dan de geraamde doelstelling. Belangrijke oorzaak van dit relatief hoge rendement is het positieve resultaat financiële transacties. Dit is voornamelijk behaald door marktveranderingen. De hoogte van het nettoresultaat 2023 is met onzekerheden omgeven, omdat de bank geen voorspelling kan doen over de veranderingen in de hoogte van de debiteurenvoorziening en de ontwikkeling van de marktveranderingen.

IBA Parkstad BV (Besloten Vennootschap), gevestigd te Heerlen.

Doel/maatschappelijk belang	Invullen te geven aan de transformatie-/herstructureringsopgaven van Parkstad Limburg via de realisatie en ontwikkeling van de Internationale Bau Ausstellung Parkstad 2021-2022.
------------------------------------	---

Partijen	De gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld en Voerendaal plus de provincie Limburg.
Bestuurlijk belang	De burgemeester is lid van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	Voerendaal participeert voor € 374 in het totale aandelenkapitaal (€ 20.776) van de BV. BV. Voor de looptijd van de BV dragen partijen € 45 mln. bij: de bijdrage van Voerendaal is maximaal € 852.409 over de looptijd van IBA. In 2023 is een bedrag van € 50.000 hiervoor begroot.
Activiteiten/prestaties/effecten	Het IBA-bureau heeft de volgende kerntaken: • organiseert de Open Oproep voor IBA-projecten en activeert projectdragers en allianties om mee te doen; • kwalificeert en selecteert projecten voor mogelijke financiële ondersteuning waarbij de regels ter uitsluiting van staatssteun worden gerespecteerd; • faciliteert, stimuleert en versterkt richtinggevende en voorbeeldstellende projecten voor de transformatie van Parkstad. De IBA-organisatie is niet de projectuitvoerder; • organiseert de communicatie rondom IBA Parkstad; • investeert in de kwaliteit van innovatieve en spraakmakende IBA-projecten; • verwerft financiële middelen uit subsidies en sponsoring; • organiseert ondersteunende activiteiten facilitering van de uitvoering van IBA-projecten; • Organiseert een expojaar waarin behaalde resultaten en opgedane kennis worden geëtaleerd. IBA fungeert hierbij primair als kwaliteitsmachine voor de verbetering van initiatieven. De eerste open oproep van IBA Parkstad heeft gelopen tot en met 15 december 2014. In deze oproep zijn bijna 300 project-ideeën ingediend, die door de curator-directeur en het Q-team gewaardeerd. Deze project-ideeën hebben het ondersteunings- en kwalificatieproces doorlopen met als resultaat 15 sleutelprojecten die het hart van de IBA Parkstad vormen; het Land van Kalk is er hier één van.
Risico's en kansen	Doordat in het verleden reeds afschrijving van het aandelenpakket heeft plaats gevonden, is het risico nihil tenzij deze onderneming extra bijdragen vraagt bij mogelijke toekomstige tegenvallende bedrijfsresultaten van de BV. Het risico dat dit gebeurt is zeer gering. Voor 2023 is nog een financiële bijdrage opgenomen, gezien de onderzoeken naar afwikkeling IBA in 2022 nog geen uitsluitsel hebben opgeleverd en er naar verwachting wel nog financiële middelen nodig zijn bij de afwikkeling.
Ontwikkelingen	In 2020 is ten gevolge van de COVID-19 maatregelen het Expojaar niet gestart en opgeschoven naar zomer 2021-zomer 2022. Mede door dit uitstel is de focus op afwikkeling van de IBA BV ook doorgeschoven. Medio 2022 is geconstateerd dat de doorlooptijd in beschikkingen nog langjarige afspraken staan, dit zal ook als onderdeel worden meegenomen bij de uitwerking van de afwikkeling IBA BV.

WoonWijzerWinkel Zuid Limburg (Besloten Vennootschap) gevestigd te Kerkrade

Doel/maatschappelijk belang	Bijdragen aan de verduurzamingsopgave van Palet 1.0, 2.0 en 3.0.
Partijen	Gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld en Voerendaal

Bestuurlijk belang	De wethouder Duurzaamheid is lid van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	Voerendaal bezit voor € 995 aan aandelen op een totaal van € 20.000 aan aandelen.
Activiteiten/prestaties/effecten	Met de WoonWijzerWinkel wordt beoogd: 1. Beschikbaar stellen van één loket voor duurzaamheid in Parkstad; 2. Versnellen van de verduurzaming van de particuliere woningvoorraad in Parkstad; 3. Creëren van een fysieke manifestatie van de aanpak PALET; 4. Tegengaan van 'energiearmoede' (nieuwe segregatie); 5. Creëren van kansen op de arbeidsmarkt voor de nieuwe 'verduurzamers' (installateurs etc.), in samenwerking met het onderwijs; 6. Professionaliseren van de installatiebranche; 7. Ontwikkelen van economisch potentieel voor ondernemers, inclusief MKB; 8. Versterken 'van het groene' imago van Parkstad; 9. Uitrollen en versterken van het concept over Limburg; 10. Beschikbaar stellen van een expertisecentrum Gasloos. De activiteiten van de WoonWijzerWinkel concentreren zich (vooralsnog) op de regio Parkstad als initiële oprichters, maar worden waar mogelijk ingezet in heel Limburg.
Risico's en kansen	Met de WoonWijzerWinkel wordt tevens mogelijk gemaakt dat het economische verdienmodel lokaal verankerd is. De economische omzet in de regio bestaat uit twee delen; materiaalkosten en arbeidskosten. Op basis van het businessplan betekent dit gemiddeld een werkgelegenheid van 100 FTE per jaar binnen de regio. Dat betekent nieuwe kansen voor mensen die nu aan de kant staan, maar ook kansen voor mensen die nu al in die branche werkzaam zijn (bv. omscholing). Ten aanzien van de risico's zijn benoemd: het ontbreken van voldoende arbeidskrachten (zowel bij installateurs als adviseurs), tekorten in materialen en het ontbreken van voldoende financieringsmogelijkheden. Waar mogelijk zijn mitigerende maatregelen voorzien.
Ontwikkelingen	Er is een dashboard ontwikkeld met stuurinformatie; per twee jaar wordt een kwantitatieve en kwalitatieve evaluatie van de WoonWijzerWinkel uitgevoerd. Dienstenontwikkeling met oog voor actualiteit staat centraal; breder kijken naar diensten om inwoners te ontzorgen onder andere middels wijkprojecten en additionele financieringsmogelijkheden. Ook de water klaar-afkoppelregeling wordt vanuit WWW geadviseerd en uitgegeven en bij de aanpak energiearmoede vindt ondersteuning plaats door adviseurs, coaches en de mogelijkheid om kleine besparende middelen te verstrekken.

Weerstandsvermogen & risico-beheersing

Algemeen

In deel 4 van deze begroting wordt het financieel meerjarenperspectief van de gemeente Voerendaal geschetst. Een van de belangrijkste aspecten voor het oordeel omtrent de financiële positie betreft het weerstandsvermogen. Bij weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin een gemeente in staat is middelen vrij te maken om mogelijke substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit ingrijpende consequenties heeft voor het voorgenomen beleid. Het weerstandsvermogen brengt tot uitdrukking de relatie tussen de weerstandscapaciteit en risico's die zich eventueel kunnen voordoen.

In artikel 11 van het BBV is het begrip weerstandsvermogen als volgt gedefinieerd:

De relatie tussen de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie, te dekken'.

In principe bestaat weerstandscapaciteit uit de navolgende elementen:

Incidentele weerstandscapaciteit

- Algemene reserve (*per 1 januari van het begrotingsjaar*)
- Incidentele begrotingsruimte
- Stille reserves
- Post onvoorzien

Structurele weerstandscapaciteit

- Onbenutte belastingcapaciteit
- Structurele begrotingsruimte

Onderstaand zijn deze elementen nader toegelicht respectievelijk gekwantificeerd.

Algemene reserve

De algemene reserve is de buffer die benut kan worden bij echte calamiteiten, dus incidenteel, en heeft enerzijds zeker geen ongelimiteerde spaarpot te zijn met als enig doel deze zo hoog mogelijk te krijgen, anderzijds kan deze reserve niet zomaar (structureel) ingezet worden als sluitpost van de begroting. De geraamde stand van de algemene reserve is per 01-01-2023 € 4.534.000. Daarnaast wordt ook de reserve sociaal domein, zijnde € 1.355.000 als buffer meegenomen. In principe worden bestemmingsreserves niet gekwalificeerd als incidentele weerstandscapaciteit. Echter de reserve sociaal domein heeft hoofdzakelijk als doel het opvangen van de risico's binnen dit domein (Jeugd, Participatie en Wmo).

De omvang van de stille reserves

Van stille reserves is sprake indien de reële marktwaarde van de activa (bezittingen) de boekwaarde daarvan overstijgt. Daarvan is bijvoorbeeld sprake als het bezit al geheel of gedeeltelijk afgeschreven is, maar nog wel bruikbaar voor een geïnteresseerde koper. Vaak worden als stille reserves genoemd gronden, gebouwen en aandelen. Praktisch gezien moeten deze bezittingen ook verkoopbaar zijn, willen zij dienen als weerstandsvermogen. Als dat zo is, doet zich tot slot nog het probleem voor van waarde-bepaling. De gemeente heeft nog diverse gronden, gebouwen en aandelen in bezit waarvan de marktwaarde de boekwaarde zou kunnen overstijgen. De meeste daarvan zijn echter niet verkoopbaar, bijvoorbeeld de gronden in een groengebied, het gemeentehuis of de onderwijsgebouwen. Gezien het inzicht hierin op dit moment zijn de stille reserves op nihil gesteld.

De post onvoorzien

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) is het verplicht een post 'onvoorzien' op te nemen. Deze post is bedoeld als dekking voor lasten die niet in de begroting opgenomen zijn m.a.w. die ten tijde van het opstellen van de begroting nog niet waren voorzien. Voor een juiste toepassing van de post onvoorzien moet worden uitgegaan van het 'drie O's-principe', zijnde onvoorzienbaar, onvermijdbaar en onuitstelbaar. In voorliggende meerjarenbegroting is de post onvoorzien opgenomen als incidentele post. Deze post is meerjarig van gelijke omvang en bedraagt afgerond € 31.000 gebaseerd op € 2,50 per inwoner (01-01-2022 12.426).

De onbenutte belastingcapaciteit

Het totaal aan OZB, de rioolrechten en de afvalstoffenheffing bepalen welke mogelijkheden de gemeente tot belastingheffing heeft, het zogenoemde "belastingpakket". Voor wat betreft het rioolrecht en de afvalstoffenheffing is geen sprake van onbenutte belastingcapaciteit omdat hierbij reeds 100% kostendekking is gerealiseerd. De onbenutte capaciteit van de OZB betreft de belastingheffing die nog kan plaatsvinden tot het niveau welke de gemeente moet heffen om voor toelating van een zogenoemde artikel 12 aanvraag (van de Financiële verhoudingswet) in aanmerking te kunnen komen. Volgens deze norm kunnen gemeenten die in de financiële problemen raken een aanvraag indienen voor extra steun uit het gemeentefonds. Het percentage van de WOZ-waarde voor toelating tot artikel 12 voor het jaar 2023 is vastgesteld op 0,1729% (meicirculaire 2022). Voor de berekening is het artikel 12 tarief meerjarig gelijk gehouden en afgezet tegen het meerjarig OZB percentage van Voerendaal.

Onbenutte belasting

Jaar	OZB% (art 212) cf meicirculaire '22	max. OZB-opbrengst o.b.v. totale WOZ-waarden (peildatum 1-7-2022)	opbrengst OZB begroting 2023	ruimte
2023	0,1729	3.165.738	2.959.527	206.000
2024	0,1729	3.188.993	3.047.692	141.000
2025	0,1729	3.222.535	3.130.133	92.000
2026	0,1729	3.245.661	3.203.494	42.000

Begrotingssaldo

Als de begroting en de meerjarenraming een structureel overschot laat zien, is er sprake van begrotingsruimte die kan worden ingezet voor structurele financiële tegenvallers. Daarmee is enkel de begrotingsruimte die zich minimaal in zowel het begrotingsjaar als de meerjarenraming voordoet aan te merken als structurele weerstandscapaciteit. Eventuele overige begrotingsruimte wordt aangemerkt als incidentele begrotingsruimte en kan daarom tot de incidentele weerstandscapaciteit worden gerekend.

Beleidskaders

Uitgangspunt is dat het weerstandsvermogen van de gemeente voldoende moet zijn om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat de continuïteit van de gemeente in gevaar komt. De algemene reserve is het belangrijkste component van het gemeentelijk weerstandsvermogen.

In de Nota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 2017 door de raad vastgesteld op 6 juli 2017, die van toepassing is op deze begroting is de **streefwaarde van de ratio van het incidentele weerstandsvermogen bepaald op 2 (= ruim voldoende)**. Het gaat hierbij om de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen.

In de nota Reserves en voorzieningen 2019 door de raad vastgesteld op 13 december 2018 heeft de raad besloten om naast de hierboven genoemd streefwaarde ook een **minimale omvang van de algemene reserve** vast te stellen, zijnde **10% van de uitgaven conform het jaarlijks begrotingstotaal**. Deze omvang wordt jaarlijks in onderhavige paragraaf vastgesteld.

De benodigde weerstandscapaciteit stelt de gemeente vast aan de hand van een risico-inventarisatie. Alle sectoren inventariseren hun eigen risico's inclusief de kans van optreden en de financiële gevolgen.

Risico's

Algemeen

Een risico is de kans op het optreden van een gebeurtenis, die een (negatief) gevolg voor de gemeente met zich mee kan brengen. Het gaat om een onzekere gebeurtenis met financiële en/of materiële gevolgen. Het risico kan o.a. van juridische, organisatorische, bedrijfseconomische of milieutechnische aard zijn. Van belang hierbij is om het risico te onderkennen, zoveel als mogelijk te kwantificeren (wat is de kans dat het risico werkelijkheid wordt en de inschatting van de financiële gevolgen) en maatregelen treffen om het risico te verminderen.

De omgeving waarin gemeenten opereren is complex en continu aan verandering onderhevig. Dit geldt ook voor onze gemeente. Op diverse terreinen liggen uitdagingen die direct gevolgen hebben voor ons risicoprofiel. Daarbij kan gedacht worden aan (post) COVID-19 gevolgen, de nieuwe verdeling van het gemeentefonds, de druk op de woningmarkt, de ontwikkeling van de lokale economie, de duurzaamheidsopgave en natuurlijk het Sociaal Domein. Ook kampen we met de gevolgen van de sterk stijgende prijzen vanwege de energie- grondstoffen- en Oekraïne-crisis, waarvan we niet weten hoe en wanneer deze eindigen. De tijden van relatieve overvloed zijn omgeslagen naar een financiële positie waarbij onzekerheid ons dwingt tot het maken van weloverwogen en duidelijke keuzes (wat pakken we wel of niet op). Budgetten staan daarbij (op de lange termijn) meer onder druk. Dit alles heeft ook gevolgen voor ons risicoprofiel.

Risicoprofiel Gemeente Voerendaal

In het beginsel worden alleen de risico's van materiële betekenis (substantiële impact op de financiële positie) en waarvoor geen maatregelen zijn getroffen in de beoordeling betrokken. Het kwantificeren van de risico's vindt plaats door de kans (de waarschijnlijkheid dat het risico zich voordoet) te vermenigvuldigen met het gevolg (de schade als het risico zich werkelijk voordoet). Hier vloeit vervolgens de risicoscore uit waarmee de risico's worden geprioriteerd in laag, midden en hoog.

Nagestreefd wordt om de risico's van materiële betekenis ook daadwerkelijk kwantitatief te beoordelen om zodoende het juiste weerstandsvermogen vast te kunnen stellen.

Calamiteiten Mijn(water)schade

Sinds het staken van oppompen van Mijwater in 1994 wordt nog steeds schade geleden als gevolg van beweging van de bodem die veroorzaakt is door de aanleg en/of exploitatie van mijnbouwwerken waaronder begrepen schade als gevolg van bodembewegingen die het gevolg zijn van het geleidelijk vollopen van mijnen met mijwater. Momenteel is nog niet duidelijk wie verantwoordelijk is voor nieuwe mijnschades. Voor schrijnende gevallen waarbij de veiligheid in het geding komt, is daarom een calamiteitenfonds ingericht. Alleen indien een schadegeval zich op het eigen grondgebied van de gemeente Voerendaal voordoet, kan het aandeel van Voerendaal in het calamiteitenfonds worden aangesproken. Bij een concrete bijdrage vanuit dit fonds is de verdeling als volgt: 25% gemeente (tot een maximum van afgerond € 16.000), 25% provincie en 50% Ministerie van Economische Zaken.

	Risicobedrag 2023	Klasse omvang	Geschatte omvang	Klasse waar- schijnlijkheid	% waar- schijnlijkheid	Omvang risico
Mijnwaterschade	€ 16.000	2	€ 16.000	2	25%	€ 4.000

Algemene uitkering

De gevolgen van de circulaire worden vertaald naar de (meerjaren)begroting. De jaarlijkse ontwikkeling van de uitkering uit het gemeentefonds is gekoppeld aan de jaarlijkse ontwikkeling van de netto gecorrigeerde uitgaven (samen de trap op, samen de trap af). Vanaf uitkeringsjaar 2023 is de integratie-uitkering Sociaal domein overgeheveld naar de algemene uitkering met uitzondering van de aparte integratie-uitkeringen betreffende Participatie en Voogdij/18+.

Voor 2022 tot en met 2025 wordt de bestaande normeringssystematiek toegepast. Als gevolg hiervan is er voor alle jaren tot en met 2025 sprake van een jaar-op-jaar opwaartse bijstelling. Ten opzichte van 2025 is er in 2026 sprake van een neerwaartse bijstelling van de rijksuitgaven.

	Risicobedrag 2023	Klasse omvang	Geschatte omvang	Klasse waar- schijnlijkheid	% waar- schijnlijkheid	Omvang risico
Op basis meicirculatie 2022	€ 21.285.000	5	1% € 213.000	3	50%	€ 107.000

De nieuwe verdeling van het gemeentefonds gaat in per 1 januari 2023. Het ingroeipad voor Voerendaal is plus € 7,50 per inwoner in 2023 en plus € 15 per inwoner in 2024 en 2025.

De berekeningen op basis van de reeksen in het Coalitieakkoord (accres en opschalingskorting) tonen aan dat geen enkele gemeente er in de periode 2023-2025 financieel op achteruit zal gaan als gevolg van invoering van het nieuwe model.

Het model is geen eindstation en zal continu onderhoud vragen. Er zal nog nadere invulling worden gegeven aan de onderzoeksagenda. Met andere woorden, de invoering van het nieuwe model zal tijdig geëvalueerd worden en aan de hand van deze evaluatie zal besloten worden over het traject 2026 en verder.

Nieuwe/gewijzigde wetten en deregulering

Nieuwe regelgeving zorgt vaak voor extra belasting en kosten voor de gemeente. Verder gaat nieuwe regelgeving en deregulering vaak gepaard met minder middelen voor de gemeente. Dat wil zeggen dat een lager budget voor de gemeente beschikbaar komt dan vóór de deregulering. Deze situatie doet zich onverminderd voor. Gemeenten worden steeds meer verantwoordelijk voor de uitvoering van taken en 'moeten het doen' met bijbehorende verlaagde budgetten. In 2022 betreft het de volgende regelgeving:

- **Omgevingswet (inwerkingtreding 1 januari 2023)**

Met de Omgevingswet worden de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigd en samengevoegd. De structurele financiële effecten van de omgevingswet zijn nog onvoldoende inzichtelijk. Hiertoe is de VNG opgeroepen om zorg te dragen voor een budgetneutrale overgang. De kosten voor de implementatie van de Omgevingswet, zoals software en personele ondersteuning zijn opgenomen in voorliggende begroting.

De wetgeving wordt intensief gemonitord, waardoor eventuele risico's tot een minimum worden beperkt (risico derhalve op nihil gesteld).

Verbonden partijen

Verbonden partijen voeren in de regel gemeentelijke taken uit met een groot politiek belang. Ze leveren een forse bijdrage aan de realisatie van de maatschappelijke doelen. Deelname in verbonden partijen levert de gemeente niet alleen voordelen op, maar ook de financiële en bestuurlijke risico's. Om de voordelen optimaal te benutten en de risico's te beheersen is aandacht voor de sturingsrelatie met en risicobeheersing bij verbonden partijen belangrijk. De wetgever heeft in de wet Gemeenschappelijke Regelingen geregeld dat de GR voorafgaand aan de begroting de algemene financiële en beleidsmatige kaders (AFBK) opstelt. De bedoeling hiervan is dat de raden hiermee in een zo vroeg mogelijk stadium op de hoogte worden gesteld van nieuwe ontwikkelingen of opstapel staande inhoudelijke of financiële wijzigingen ten opzichte van het lopende beleid. Zodat tijdig ingegrepen kan worden en

de gemeente niet voor een voldongen feit wordt gesteld. In de paragraaf verbonden partijen wordt in de toelichting op de individuele verbonden partijen nader ingegaan op de eventueel aanwezige risico's. Ondanks deze continue monitoring middels de P&C-cyclus van de gemeenschappelijke regelingen wordt voor de bepaling van het weerstandvermogen in relatie tot het risicobeheer een risicobedrag opgenomen. Dit bedrag is afgeleid van het bedrag zoals opgenomen in deze begroting voor de verbonden partijen.

	Risicobedrag 2023	Klasse omvang	Geschatte omvang	Klasse waar- schijnlijkheid	% waar- schijnlijkheid	Omvang risico
Verbonden partijen	€ 7.924.846	5	1% € 79.000	3	50%	€ 40.000

Sociaal domein

Voor een groot aantal regelingen in het sociaal domein is sprake van een 'open einde-regeling', waardoor niet op voorhand een compleet en sluitend beeld verkregen kan worden.

	Risicobedrag 2023	Klasse omvang	Geschatte omvang	Klasse waar- schijnlijkheid	% waar- schijnlijkheid	Omvang risico
Sociaal domein	€ 4.443.111	5	5% € 222.000	4	80%	€ 178.000

Stijging bouwkosten

Door de alsmar stijgende bouwkosten is de verwachting dat de druk op de aanbestedingen verder toeneemt. Aannemers die boven budget inschrijven of de opdracht laten schieten als de prijzen na gunning gedurende het project niet kunnen worden bijgesteld. Als gevolg hiervan is het risico aanwezig dat de prognose voor het jaarlijks investeringsvolume van € 2.500.000 (exclusief de OCK) ontoereikend is.

	Risicobedrag 2023	Klasse omvang	Geschatte omvang	Klasse waar- schijnlijkheid	% waar- schijnlijkheid	Omvang risico
Stijging bouwkosten/ investerings	€ 2.500.000	5	1% € 25.000	5	80%	€ 20.000

Stelpost loon- prijsstijging

Voor de loon- en prijsstijging is een inschatting gemaakt, echter de ontwikkelingen zijn dermate onvoorspelbaar dat dit wellicht ontoereikend gaat zijn. Als risico wordt nu 30% van de gemiddelde omvang van de stelpost gehanteerd.

	Risicobedrag 2023	Klasse omvang	Geschatte omvang	Klasse waar- schijnlijkheid	% waar- schijnlijkheid	Omvang risico
Stijging loon- prijsstijging	€ 1.400.000	5	30% € 420.000	5	100%	€ 420.000

Stijging energiekosten

Aangezien de stijging van de energieprijzen de pan uit rijzen wordt rekening gehouden met een stijging van 300%. Wellicht dat de rijksoverheid hieromtrent nog maatregelen neemt ten aanzien van het instellen van een prijsplafond.

	Risicobedrag 2023	Klasse omvang	Geschatte omvang	Klasse waar- schijnlijkheid	% waar- schijnlijkheid	Omvang risico
Stijging energiekosten	€ 594.000	5	100% € 594.000	5	50%	€ 297.000

Rente

Op het moment dat de rente gaat stijgen, kost het meer geld om financiële middelen aan te trekken.

Mede gelet op het investeringsvolume opgenomen in de voorliggende begroting, is het noodzakelijk om nieuwe leningen aan te trekken. Het uitgangspunt is om in het beginsel zoveel mogelijk gebruik te maken van de mogelijkheid om kortlopende leningen (kasgeld) af te sluiten, begrensd door de kasgeldlimiet. Zoals verwoord onder het kopje Rentervisie in de paragraaf financiering is de verwachting dat de rentetarieven in alle looptijden naar boven bijgesteld.

	Risicobedrag 2023	Klasse omvang	Geschatte omvang	Klasse waar- schijnlijkheid	% waar- schijnlijkheid	Omvang risico
Renterisico o.b.v. leningportefeuille per 01-01-2022	€ 30.700.664	5	1% € 307.000	1	20%	€ 61.000

Overige risico's

De overige risico's zijn te beperkt van omvang om ze apart te berekenen en toe te lichten. Fictief wordt hiervoor rekening gehouden met een bedrag afgeleid van het begrotingstotaal.

	Risicobedrag 2023	Klasse omvang	Geschatte omvang	Klasse waar- schijnlijkheid	% waar- schijnlijkheid	Omvang risico
Overige risico	€ 32.500.000	5	1% € 325.000	2	30%	€ 98.000

Confrontatie weerstandsvermogen

De weerstandscapaciteit kan op 2 manieren worden ingezet:

- **Structureel** om tegenvallers in de lopende exploitatie op te kunnen vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de bestaande taken. Dit is de (potentiële) financiële ruimte voor de gemeente, die jaarlijks in de begroting is ingebouwd. De structurele weerstandscapaciteit is onderstaand weergegeven:

	2023	2024	2025	2026
Begrotingssaldo (vrij te besteden ruimte)	2.000	89.000	140.000	-1.400.000
Onbenutte belastingcapaciteit	206.000	141.000	92.000	42.000
Totale structurele weerstandscapaciteit	208.000	230.000	232.000	-1.358.000

- **Incidenteel** om tegenvallers en andere calamiteiten, met uitsluitend effecten in het lopende jaar, op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van de taken.

Algemene reserve (<i>stand per 01-01 van het begrotingsjaar</i>)	4.534.000
Reserve sociaal domein (<i>stand per 01-01 van het begrotingsjaar</i>)	1.355.000
Stelpost onvoorzien	31.000
Stille reserves	0
Totale incidentele weerstandscapaciteit	5.920.000

Primair wordt de weerstandscapaciteit gerelateerd aan financiële risico's die zich in desbetreffend begrotingsjaar kunnen voordoen. De meerjarige effecten van structurele tegenvallers worden betrokken in de politieke besluitvorming bij de behandeling van eerstvolgende P&C-cyclus.

Om te kunnen bepalen of de hoogte van het weerstandsvermogen voldoende is, wordt gebruik gemaakt van de ratio weerstandsvermogen. De ratio geeft de confrontatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit (het totaalbedrag aan risico's) weer.

De ratio weerstandsvermogen wordt als volgt berekend:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Als gemeente streven we er daarom naar om de impact van risico's en hiermee de benodigde weerstandscapaciteit (het risicobedrag) te minimaliseren.

De analyse van de betreffende componenten in deze paragraaf geeft de volgende ratio voor 2023:

	Incidenteel
Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 5.920.000
Omvang risico's begrotingsjaar	€ 1.305.000
Ratio weerstandsvermogen	4,54

De streefwaarde die in de gemeente Voerendaal wordt gehanteerd is 2 (ruim voldoende). Uit de tabel blijkt dat de incidentele weerstandscapaciteit voor de gemeente Voerendaal ruim voldoende is.

Naast de berekende ratio is ook de omvang van de algemene reserve € 4.534.000 ruim voldoende afgezet tegen de minimaal gewenste hoogte van de algemene reserve, bepaald op 10% van de uitgaven van de gemeente conform het jaarlijkse begrotings-totaal, zijnde € 3.250.000.

Bovenstaande wijkt af van de analyse in voorgaande begrotingen. Nu ligt de focus op de risico's die zich in het begrotingsjaar kunnen voordoen. Hier wordt primair de incidentele weerstandscapaciteit aan gerelateerd. De meerjarige effecten van structurele tegenvallers worden betrokken in de politieke besluitvorming bij de behandeling van eerstvolgende begroting. De uitkomst van de ratio geeft hiermee een reëler beeld.

Het is geen goede zaak als een gemeente over te weinig mogelijkheden beschikt om optredende risico's het hoofd te bieden. Immers, de gemeente beschikt dan over onvoldoende capaciteit om de geïdentificeerde en gewogen risico's af te dekken. Opgemerkt wordt dat een weerstandscapaciteit die boven de 1,0 ligt niet automatisch inhoudt dat een gemeente voor honderd procent is ingedekt tegen alle risico's die zich kunnen voordoen. De ratio weerstandscapaciteit maakt gebruik van een weging van de risico's. Als de gemeente pech heeft, kan het voorkomen dat in één jaar twee grote tegenslagen plaatsvinden. Doet zich dit voor, dan kan dit ertoe leiden dat de financiële positie van een gemeente tijdelijk onder druk komt te staan. Het spreekt in dit verband echter voor zich dat hoe hoger de weerstandscapaciteit van een gemeente is hoe meer (onvoorziene) tegenvallers kunnen worden opgevangen. Daarnaast zullen de geïnventariseerde structurele risico's zich vrijwel nooit gelijktijdig en in volle omvang voordoen/effectueren.

Kengetallen financiële positie

Onderstaande set van financiële kengetallen is opgenomen met als doel het inzichtelijker en transparanter maken van financiële informatie waardoor horizontale controle door de raad op de financiële positie versterkt wordt en een beter inzicht in de financiële sturingsruimte wordt verkregen.

Begroting 2023		Verloop van de kengetallen					
Kengetallen	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	
Netto schuldquote	78,80%	93,02%	63,50%	106,97%	152,58%	173,86%	
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	71,39%	85,54%	59,41%	102,89%	148,59%	169,75%	
Solvabiliteitsrisico	45,27%	38,41%	35,22%	29,78%	24,06%	22,00%	
Structurele exploitatieruimte	5,46%	3,28%	2,54%	1,54%	1,69%	-3,11%	
Grondexploitatie	0%	0%	0%	0%	0%	0%	
Belastingcapaciteit	109,73%	108,19%	116,37%	117,26%	119,14%	121,02%	

De begrote kengetallen zijn conform gewijzigde voorschriften BBV gebaseerd op de geprognosticeerde balans.

Ad 1. Netto schuldquote:

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossing op de exploitatie. De stijging van de ratio komt door de financieringsvraag als gevolg van de geplande investeringsuitgaven gedurende de komende jaren.

Ad 2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

Ad 3. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. De norm voor de solvabiliteit op het totaal vermogen ligt op 25% à 40%. Uit de berekende ratio's blijkt dat de gemeente Voerendaal de eerste twee jaren voldoende in staat is om haar verplichtingen op lange termijn na te komen. De daaropvolgende jaren daalt de ratio als gevolg van een daling van het eigen vermogen afgezet tegen een stijgend balanstotaal. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de toename in de materiële vaste activa met name als gevolg van de realisatie van de Open Club Klimmen.

Ad 4. Kengetal grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van decentrale overheden. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen. De gemeente heeft momenteel geen bouwgronden meer in exploitatie.

Ad 5. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd en moet conform het BBV ook in de begroting en jaarstukken worden onderbouwd. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel

dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17 onderdeel c van het BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

Ad 6. Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk van de gemeente Voerendaal zich verhoudt ten opzichte van de landelijk gemiddelde woonlasten voor een gezin in het laatst bekende begrotingsjaar (2022). Voor de berekening van de belastingcapaciteit worden de totale woonlasten van een meerpersoonshuishouden in onze gemeente vergeleken met het landelijk gemiddelde van het laatst bekende begrotingsjaar. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Deze cijfers worden ook in de jaarlijkse meicirculaire bekend gemaakt.

De belastingcapaciteit betreft niet alleen de OZB (€ 428), maar ook afvalstoffenheffing (€ 279) en rioolrecht (€ 345). Dit totaalbedrag (€ 1.052) wordt afgezet tegen het landelijk gemiddelde in het laatst bekende begrotingsjaar, in dit geval Coelo Atlas 2022 (€ 904). De belastingcapaciteit komt hiermee uit op afgerond 116% ($\text{€ } 1.052 / \text{€ } 904$). Voor wat de totale gemiddelde woonlasten betreft, vermeldt de Atlas van de lokale lasten (Coelo) 2022 dat deze bij de goedkoopste gemeente € 667 bedragen en bij de duurste € 1.736.

Open Club Klimmen

Inhoud

Open Club Klimmen is één van de prioritaire projecten van de gemeente Voerendaal. In deze ontwikkeling komen verschillende partijen en disciplines bijeen. Deze diversiteit en complexiteit binnen één project is de reden om de Open Club Klimmen in een paragraaf van de begroting op te nemen.

In de Open Club Klimmen gaan verschillende verenigingen, maatschappelijke partners en commerciële partners met elkaar samenwerken. Het multifunctionele gebouw, de sportvelden en de buitenruimte worden met elkaar gedeeld. Om de maatschappelijke doelen te bereiken, zal ook programmatisch worden samengewerkt. De eerste stappen op dit vlak zijn al gezet, en zullen de komende jaren verder worden uitgebouwd. Overkoepelend thema hierbij is positieve gezondheid, de brede kijk op gezondheid waarbij niet alleen bewegen, maar juist ook ontmoeting, zingeving en dagelijks functioneren bepalen of iemand 'gezond' is. De samenwerking zal in een stroomversnelling komen als partijen ook daadwerkelijk samen gehuisvest zijn in de Open Club Klimmen.

Het versterken van de positieve gezondheid voor alle Klimmense inwoners is als centraal uitgangspunt voor de Open Club genomen waarmee het volgende wordt bedoeld:

'De inwoners van Klimmen zijn positief gezond. De Open Club met al haar partners en door al haar activiteiten draagt substantieel bij aan de ontwikkeling van deze positieve gezondheid. De Open Club vormt een fysieke plek waar positieve gezondheid ervaren wordt door de inwoners van Klimmen doordat het hier zichtbaar vorm en inhoud krijgt'.

Het beoogde resultaat van het project Open Club Klimmen is het realiseren van een duurzaam en toekomstbestendig voorzieningencomplex op het school/sportpark "de Schrub" in Klimmen. Het voorzieningencomplex zal bestaan uit een multifunctionele accommodatie, (sport)velden en een aantrekkelijke buitenruimte met recreatieve mogelijkheden, waarbij tevens natuur- en landschapswaarden worden versterkt. Er zal een waterbuffer worden gerealiseerd, die een bijdrage levert aan de wateropgave van Klimmen-Craubeek. In het plangebied zullen ook maximaal 24 woningen worden gerealiseerd.

Doelen

- Realisatie van een multifunctioneel gebouw en buitenruimte welke in de landschappelijke groene omgeving worden ingepast waardoor ontwikkelingsmogelijkheden ontstaan voor:
 - Versterken van positieve gezondheid van de Klimmense bevolking en directe omgeving;
 - Versterken van leefbaarheid en sociale cohesie van de kern Klimmen;
 - Vergroten van toekomstbestendigheid en versterken van het verenigingsleven;
 - Creëren van een rijke leeromgeving waar kinderen van 0-12 jaar zich optimaal kunnen ontwikkelen;
 - Creëren van een rijke sport- en beweegomgeving voor alle doelgroepen van de Klimmense inwoners en directe omgeving;
 - Creëren van samenwerkingsmogelijkheden tussen ondernemers en sociaal maatschappelijke partners zodat diensten op het gebied van zorg en welzijn goed blijven aansluiten op de behoeften van inwoners.
- Uitbreiden van het woonaanbod in Klimmen.
- Uitbreiding en aanleg van een waterbuffer t.b.v. de wateropgave.

Financieel Kader

Het gevoteerde krediet van de raad voor de investering OCK was € 10.622.000.

Middels het besluit van de raad d.d. 15 september 2022 is een extra investeringskrediet van € 1.470.000,- beschikbaar gesteld.

De totale projectbegroting bedraagt nu € 15.122.000.

De totale cofinanciering voor de OCK per 15 september 2022 bedraagt € 2.775.000,-. Provincie Limburg, IBA Parkstad, Stadsregio Parkstad en INNOVO hebben deze cofinanciering toegezegd.

Bij het beschikbaar komen van nieuwe aanvullende subsidies voor OCK of hogere opbrengsten van de grondverkoop voor woningbouw -ten opzichte van het raadsvoorstel OCK d.d. 4 juni 2020- wordt het benodigde krediet uit de Algemene Reserve met het subsidie-bedrag resp. de hogere opbrengst verlaagd.

Wat gaan we doen in 2023

In 2022 is de fase van het definitief ontwerp afgerond voor het gebouw en de buitenruimte van de Open Club, ook is het bestemmingsplan vastgesteld door de gemeenteraad. Tevens heeft de prijs- en contractvorming plaatsgevonden met de aannemer en is de openbare verkoopprocedure voor de verkoop van de gronden t.b.v. woningbouw doorlopen. Het project is daarmee beland in de realisatiefase.

In 2023 zullen de volgende stappen worden gezet in de realisatie van gebouw en sportpark:

De bouwfase vindt volgtijdelijk plaats:

- a. De bouw van de Multifunctionele gebouw. Na oplevering vindt verhuizing van de school plaats.
- b. Sloop van het huidige schoolgebouw.
- c. Bouw van de woningen.

Dit betekent dat de bouwfase als geheel een langere doorlooptijd zal hebben dan in de aanvangsplanning van mei 2020 stond aangegeven. Samen met de aannemer en het ontwerpteam zal een planning worden opgesteld voor de bouwfase. Vooralsnog gaan we uit van een doorlooptijd van 1,5 jaar voor de bouw van het multifunctionele gebouw, 1 kwartaal voor de sloop, 1 jaar voor de bouw van de woningen. Parallel hieraan zal de terreininrichting plaatsvinden.

Overigens heeft de investering van de gemeente betrekking op de bouw van het multifunctionele gebouw, de sloop van de huidige gebouwen en de terreininrichting. De bouw van de woningen is voor rekening en risico van de private partij die de woningen gaat realiseren.

Samenvattend is de planning van de bouwfase:

- Q1 2023 – Q2 2024 bouw multifunctioneel gebouw.
- Q3 2024 Sloop huidige gebouwen.
- Q4 2024-Q4 2025 Bouw woningen.

Herstelmaatregelen WETRA veld

Het WETRA veld is hersteld nadat de gemeente hier zelf opdracht voor heeft gegeven aan een aannemer. Er loopt nog een juridische procedure tegen de aannemer en de directievoerder vanwege het niet conform bestek opleveren van het WETRA-veld in 2018.

Kansen

Ruimte voor groei

In het programma van eisen is rekening gehouden met de eisen en wensen van de vaste gebruikers. Als de Open Club Klimmen gereed is, is er ook ruimte voor incidentele gebruikers en verenigingen. Diverse partijen (verenigingen en commerciële gebruikers) die qua programmering graag bij de OCK willen aansluiten hebben zich al gemeld.

In het ontwerp van het gebouw zal zoveel mogelijk rekening worden gehouden met toekomstige flexibiliteit. Zo kunnen wijzigingen in de toekomst optreden in de leerlingenaantallen van de school en in de vaste gebruikers.

Kansen op cofinanciering

We blijven alert op nieuwe kansen voor cofinanciering. Waar deze zich voordoen, zullen we ons maximaal inspannen om aanvullende subsidies voor de OCK te verwerven.

Kanttelingen en risico's

Beroeps- en bezwaarprocedures

Eventuele beroeps- en bezwaarprocedures in het kader van de omgevingsvergunning kunnen leiden tot vertraging.

Financieel

De explosief gestegen bouwkosten hebben gezorgd voor een tekort op de projectbegroting. De aannemer heeft een prijs afgegeven die prijsvast is tot einde bouwtijd. Dat betekent, extreme omstandigheden daargelaten, dat de aannemer het risico draagt van prijsstijgingen tot en met realisatie.

Beheer en exploitatie

Een multifunctioneel gebouw is relatief duur in exploitatie. De kosten voor de gebruikers worden gedrukt door optimaal ruimten met elkaar te delen. Belangrijk is daarom dat alle gebruikers dan ook aangehaakt blijven. Beheer en exploitatie zal in handen komen van een beheerorganisatie/beheerstichting. Een aantal diensten zullen professioneel worden uitgevoerd. Daarnaast is het vanwege financiële redenen en vanwege de goede aansluiting bij de Klimmense gemeenschap, belangrijk dat er voldoende gekwalificeerde vrijwilligers zijn die (bestuurs)taken in de beheerorganisatie willen vervullen. Het ontwerp en de materialisatie moet er in voorzien dat kosten voor (groot) onderhoud, exploitatie en beheer zo laag mogelijk zijn.

Partners multifunctioneel gebouw

Het blijvende commitment van de vaste gebruikers van het multifunctionele gebouw is van groot belang. Omdat de ontwikkeling en realisatie van een dergelijk groot project een lange doorlooptijd heeft, kunnen omstandigheden voor de partners (b.v. zorginstellingen, commerciële ondernemers, kinderopvang) wijzigen. Deze risico's worden beheerst door het gebouw zo te ontwerpen dat flexibiliteit qua gebruik in de toekomst mogelijk is. Daarnaast zorgt de inhoudelijke samenwerking voor een meerwaarde voor partners om zich hier te vestigen waardoor er ook een grote wens is om deel te nemen aan de Open Club Klimmen.

Deel 4

\ Financiële begroting

Overzicht baten en lasten

Een totaaloverzicht van de voor de realisatie van de programma's benodigde middelen geeft het volgende beeld:

Begroting 2023 – 2026						Bedragen * 1.000
Programma's	Lasten 2023	Baten 2023	Saldo 2023	Saldo 2024	Saldo 2025	Saldo 2026
Bestuur en ondersteuning	2.625	164	-2.461	-2.902	-3.538	-3.568
Veiligheid	1.490	5	-1.485	-1.517	-1.533	-1.551
Verkeer, vervoer en waterstaat	2.289	55	-2.234	-2.335	-2.341	-2.349
Economie	272	1	-271	-262	-262	-262
Onderwijs	1.456	185	-1.271	-1.054	-992	-1.047
Sport, cultuur en recreatie	3.028	223	-2.805	-2.752	-2.780	-2.736
Sociaal domein	11.282	1.958	-9.324	-9.338	-9.301	-9.336
Volksgesondheid en milieu	3.635	3.595	-40	47	18	-2
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	1.789	92	-1.697	-1.575	-1.440	-1.356
Subtotaal programma's	27.866	6.278	-21.588	-21.688	-22.169	-22.207
Algemene dekkingsmiddelen	307	24.566	24.259	25.323	26.081	24.640
Overhead	4.334	2	-4.332	-4.305	-4.260	-4.254
Heffing vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	31	0	-31	-31	-31	-31
Saldo van baten en lasten	32.538	30.846	-1.692	-701	-379	-1.852
Mutaties reserves	6	1.700	1.694	790	519	428
Begrotingssaldi 2023 – 2026	32.544	32.546	2	89	140	-1.424

In de navolgende paragrafen wordt het voorgaande resultaat vanuit een ander perspectief gepresenteerd en toegelicht. Uitgaande van het meerjarenperspectief van de voorjaarsnota 2022 worden mutaties als gevolg van het aanpassen van bestaand beleid respectievelijk nieuwe beleidskeuzen afzonderlijk gepresenteerd.

Begrotingsruimten 2023 – 2026

De begrotingsruimte is het positieve resultaat tussen de geraamde baten en de geraamde lasten. Indien er meer inkomsten dan uitgaven zijn is sprake van begrotingsruimte, andersom van een begrotingstekort. Bij het lezen van onderstaande overzichten moeten de cijfers als volgt gelezen worden:

- ↖ cijfers met een minteken betreffen ofwel een stijging van de lasten dan wel een daling van de baten;
- ↗ cijfers zonder teken betreffen ofwel een daling van de lasten dan wel een stijging van de baten.

Begrotingsruimten	2023	2024	2025	2026
Begrotingssaldi voorjaarsrapportage 2022	78.000	-93.000	-117.000	125.000
Mutaties als gevolg van aanpassen van bestaand beleid / wettelijke ontwikkelingen	-615.000	53.000	340.000	-1.334.000
Ruimte voor nieuw beleid	-537.000	-40.000	223.000	-1.209.000
Invulling nieuw beleid:				
Meerkosten nieuwe beleidskeuze's	-260.000	-130.000	-168.000	-215.000
Af te dekken begrotingstekorten / overschotten	-797.000	-170.000	55.000	-1.424.000
Dekkingsplan	799.000	259.000	85.000	0
Begrotingsruimten	2.000	89.000	140.000	-1.424.000

Analyse begrotingsruimte

Zoals hiervoor reeds aangegeven wordt de begroting bepaald door mutaties als gevolg van bestaand en wettelijk beleid enerzijds en anderzijds door de invulling van nieuw beleid. Het dekkingsplan vormt het sluitstuk van deze financiële begroting. Onderstaand worden de diverse aspecten van de begroting 2023 nader toegelicht.

Bestaand beleid / Wettelijke ontwikkelingen	2023	2024	2025	2026
Bestuur en ondersteuning				
Bestuur: Raad en commissie	-5.000	0	0	0
Bestuur: College van B&W	-7.000	-7.000	-7.000	-7.000
Bestuur: College van B&W Dotatie voorziening personeel uit dienst	-100.000	0	0	0
Beheer overige gebouwen en gronden: gronden	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
Treasury: Geldleningen	-104.000	-164.000	-292.000	-356.000
Treasury: Aandelen en dividend	5.000	5.000	5.000	5.000
Veiligheid				
Crisisbeheersing en brandweer	0	-18.000	-18.000	-36.000
Openbare orde en veiligheid	-14.000	-14.000	-14.000	-14.000
Openbare orde en veiligheid: BOA	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
Verkeer, vervoer en waterstaat				
Verkeer en vervoer: Onderhoud verhardingen	-36.000	-36.000	-36.000	-36.000
Verkeer en vervoer: Belijning	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Verkeer en vervoer: Openbare verlichting	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Verkeer en vervoer: Bewegwijzering	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
Economie				
Economische promotie: Toerisme	-10.000	0	0	0
Onderwijs				
Onderwijsbeleid: Exploitatie PSZ Ransdaal	50.000	-50.000	0	0
Onderwijsbeleid: Voor- en vroegschoolse educatie	0	-30.000	-30.000	-30.000
Sport, cultuur en recreatie				
Cultureel erfgoed	7.000	7.000	7.000	7.000
Media: bibliotheekwerk	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
Openbaar groen	-57.000	-7.000	-7.000	-7.000
Openbaar groen: Maaiwerkzaamheden	-27.000	-27.000	-27.000	-27.000
Openbaar groen: Natuur en landschapsprojecten	-10.000	0	0	0
Sociaal domein				
Samenkracht: Algemeen maatschappelijk werk	-43.000	-50.000	-56.000	-56.000
Maatwerkvoorzieningen: Hulpmiddelen	-84.000	-84.000	-84.000	-84.000
Maatwerkvoorzieningen: Woningaanpassingen	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Maatwerkdienstverl. 18+: uitvoering Wmo	-14.000	-14.000	-14.000	-14.000
Maatwerkdienstverl. 18+: Huishoudelijke zorg (WMO)	-177.000	-177.000	-177.000	-177.000
Maatwerkdienstverl. 18+: Wmo 2015, natura	-27.000	-27.000	-27.000	-27.000
Maatwerkdienstverl. 18+: Wmo 2015, pgb	25.000	25.000	25.000	25.000
Maatwerkdienstverl. 18-: Jeugdzorg, natura	-313.000	-367.000	-423.000	-481.000

Bestaand beleid / Wettelijke ontwikkelingen	2023	2024	2025	2026
Volksgezondheid en milieu				
Milieubeheer: Uitvoering handhaving en milieu	-16.000	-16.000	-16.000	-16.000
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
Ruimte en leefomgeving: omgevingswet	-50.000	0	0	0
Ruimte en leefomgeving: Duurzaamheid/circulariteit	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
Wonen en bouwen: Volkshuisvesting algemeen	-50.000	0	0	0
Wonen en bouwen: Bouw- en woningtoezicht	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Wonen en bouwen: Exploitatie panden Kerkplein	10.000	10.000	10.000	10.000
Algemene dekkingsmiddelen				
Algemene uitkering uit het gemeentefonds	2.367.000	3.348.000	3.887.000	2.066.000
Algemene uitkering Sociaal Domein	-149.000	-160.000	-168.000	-169.000
Stelpost loon- en prijsstijging	0	-504.000	-882.000	-602.000
Onroerende zaakbelasting	26.000	58.000	71.000	94.000
Overhead				
Overhead: Informatievoorziening en automatisering	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Overhead: Overige personeelskosten	-22.000	-22.000	-22.000	-22.000
Overhead: Bedrijfsvoering	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
Overhead: Voorlichting en communicatie	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Salarissen	-1.676.000	-1.537.000	-1.363.000	-1.287.000
Kapitaallasten	118.000	86.000	196.000	40.000
Diverse overige effecten	-87.000	-30.000	-53.000	12.000
Meer-/minderkosten bestaand beleid/wettelijke ontwikkelingen	-615.000	53.000	340.000	-1.334.000

De belangrijkste mutaties (qua financiële omvang) inzake het bestaande beleid / wettelijke ontwikkelingen zijn:

Bestuur: Raad en commissies

Het inwerkprogramma voor raad- en commissieleden loopt nog door in 2023.

Bestuur: College van B&W

Stijging bijdrage aan fonds GGU VNG (fonds gezamenlijke gemeentelijke activiteiten) € 7.000 en een dotatie aan voorziening personeel uit dienst ad € 100.000 ter bevordering van de mobiliteit van medewerkers.

Beheer overige gebouwen en gronden: gronden

Dit betreft een werkbudget voor de administratieve kosten die samenhangen met de aan- en verkoop van gronden conform het grondbeleid.

Treasury: Geldleningen

De raming voor de begrote rentelasten is gewijzigd conform de liquiditeitsprognose.

Treasury: Aandelen en dividend

Hogere raming dividend Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) o.b.v. de begrotingsbrief van de Provincie.

Crisisbeheersing en brandweer

Meerjarig is er sprake van verdere kostenstijgingen, met name in de personeelskosten. Dit wordt vooral veroorzaakt door kosten die te maken hebben met functioneel leeftijdsontslag.

Openbare orde en veiligheid

Verhoging van de bijdrage per inwoner van het Veiligheidshuis.

Openbare orde en veiligheid: Bijzondere Opsporings Ambtenaar (BOA)

Dit betreft structurele middelen die het Rijk in de meicirculaire 2022 heeft toegevoegd ten behoeve van de uitbreiding van de capaciteit in de openbare ruimte. De middelen worden o.a. ingezet voor benodigde software en werkbudget.

Verkeer en vervoer: Onderhoud verhardingen

De stijging van de lasten wordt veroorzaakt door indexering van het budget onderhoud trottoirs (€ -5.000), de verhoging van het budget voor het oplossen van klachten en meldingen (€ -15.000) en daarnaast de verhoging van het budget voor onderhoud van half-verharde wegen i.v.m. wegkanten buitengebied (€ -16.000).

Verkeer en vervoer: Belijning

De stijging van de lasten wordt veroorzaakt door areaal-uitbreiding en indexering.

Verkeer en vervoer: Openbare verlichting

Hogere lasten als gevolg van stijging van de energieprijzen.

Verkeer en vervoer: Bewegwijzering

Indexering kosten aankoop verkeersborden en bewegwijzeringsborden.

Economische promotie: Toerisme

Betreft een actieplan als onderdeel van het Coalitieakkoord 2022-2026.

Onderwijsbeleid: Exploitatie peuterspeelzaal Ransdaal

De sloop van het betreffende pand is als gevolg de gewijzigde planning van de ontwikkeling van de school Ransdaal een jaar doorgeschoven.

Onderwijsbeleid: Voor- en vroegschoolse educatie

Verhoging van de subsidie peuterspeelzalen i.v.m. toename VVE peuters op de locaties. In 2023 vindt dekking plaats vanuit de ontvangen middelen specifieke uitkering gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid.

Cultureel erfgoed

Betreft verlaging van de budgetten acties zichtbaar maken cultureel erfgoed en ondersteuning behoud beeldbepalende panden.

Media: Bibliotheekwerk

Budget voor extra activiteiten in het programma van de bibliotheek gericht op doelstellingen van de gemeente zoals laaggeletterdheid en promotie jonge kinderen.

Openbaar groen

Betreft structureel hogere lasten door indexering van gebruikte middelen en meststoffen (€ -7.000) en voor 2023 incidenteel budget voor vervanging bomen a.g.v. stormschade.

Openbaar groen: Maaiwerkzaamheden

Als gevolg van areaaluitbreiding en de aanbesteding 2022 is het budget bijgesteld.

Openbaar groen: Natuur- en landschapsprojecten

Betreft tijdelijke verhoging, in 2023, van het budget bossen/parkontwikkeling als onderdeel van het Coalitieakkoord 2022-2026.

Samenkracht: Algemeen maatschappelijk werk

Verhoging van de bijdrage als gevolg van gewijzigde doorbelasting van overheadkosten.

Maatwerkvoorzieningen: Hulpmiddelen

We zien enerzijds een toename van de duurdere middelen die worden toegekend als gevolg van "langer zelfstandig thuis wonen". Hierbij zien we dat er steeds meer mensen met een zware/complexere problematiek ondersteuning nodig hebben van duurdere hulp-

middelen. Hierdoor is onze gemiddelde prijs van een middel met pakweg 10% gestegen. Anderzijds zien we dat het aantal cliënten toeneemt. Teven is er ook een stijging van het aantal verstrekkingen te zien van de Wet landurige zorg-instellingen in Voerendaal waar de Wmo verantwoordelijk is voor de hulpmiddelen (Zorghuis Onze Lieve Vrouw in Kunrade en Het Andere Wonen in Klimmen).

Maatwerkvoorzieningen: Woningaanpassingen

Ook bij de woningaanpassingen is het effect van het langer thuis blijven wonen goed merkbaar. Het aantal verstrekte trapliften per jaar is bijna verdubbeld. Daarnaast zien we ook een stijging in het aantal duurdere woningaanpassingen omdat verhuizen naar een meer geschikte woning, gezien de krapte op de woningmarkt, niet mogelijk is.

Maatwerkdienstverl. 18+: uitvoering Wmo

Aanschaf van extra modules voor WmoNed zoals o.a. business intelligence en flexibele formulieren voor de verdere borging van het informatiebeheer binnen de Wmo-administratie. In 2023 is het bedrag hoger als gevolg van éénmalige aanschaf- en implementatiekosten.

Maatwerkdienstverl. 18+: Huishoudelijke zorg (WMO)

Bij de hulp bij het huishouden is hetzelfde effect te zien als bij de andere maatwerkvoorzieningen. Het aantal cliënten is toegenomen met 8% en de gemiddelde indicatiehoogte (= tijdsbesteding in minuten) is met 11% gestegen. Daarnaast is de hoogte van de te ontvangen eigen bijdragen van het CAK naar beneden bijgesteld (€ -10.000).

Maatwerkdienstverl. 18+: Wmo 2015, natura

Het budget voor begeleiding is geïndexeerd (€ -20.000) en daarnaast is het budget voor cliëntondersteuning (€ -7.000) bijgesteld als gevolg van de toename van complexe casuïstieken waarbij specialistische cliëntondersteuning noodzakelijk is.

Maatwerkdienstverl. 18+: Wmo 2015, pgb

Bijstelling van het budget a.g.v. van een daling in zowel het aantal cliënten alsook de geïndiceerde uren.

Maatwerkdienstverl. 18-: Jeugdzorg, natura

De bijstelling betreft enerzijds de nieuwe lumpsum basishulp jeugd inclusief gemiddelde jaarlijkse indexering m.i.v. 2024 (3,25%) van per saldo € -217.000, € -271.000, € -327.000 en € -385.000 voor respectievelijk 2023 t/m 2026. De in de Begroting 2020/ Najaarsrapportage 2021 opgenomen stelpost extra middelen jeugdzorg (o.b.v. circulaire gemeentefonds) is ter dekking ingezet en komt hiermee te vervallen. De nieuwe lumpsum is inclusief ambulantisering, deeltijd pleegzorg en de jeugdhulp aan kinderen van statushouders en is geïndexeerd o.b.v. 90% OVA (= loonkosten) en 10% PPC. Anderzijds is het budget voor verblijf inclusief crisis en landelijke inkoop, via de centrumgemeente Maastricht, bijgesteld o.b.v. de effecten van de aanbesteding van GIKJ en wonen (€ -95.000).

Milieubeheer: Uitvoering handhaving en milieu

Stijging van de jaarlijkse bijdrage o.b.v. de begroting 2023 RUD-ZL.

Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de vergadering van de raad van 2 juni 2022.

Ruimte en leefomgeving: omgevingswet

Implementatie van nieuwe wetgeving met bijbehorende visie en plannen.

Ruimte en leefomgeving: Duurzaamheid/circulariteit

Voor het jaarlijks organiseren van het duurzaamheidsfestival worden thans structureel middelen opgenomen in de begroting. Daarnaast wordt het reguliere werkbudget verhoogd als onderdeel van het Coalitieakkoord 2022-2026.

Wonen en bouwen: Volkshuisvesting algemeen

Opstellen van een masterplan wonen als onderdeel van het Coalitieakkoord 2022-2026.

Wonen en bouwen: Bouw- en woningtoezicht

Het toetsen van bouwconstructies is een wettelijke taak. Omdat binnen de afdeling Omgevingsontwikkeling de benodigde expertise ontbreekt is de keuze gemaakt om dit op uur basis in te huren. De benodigde middelen worden thans structureel opgenomen in de begroting.

Wonen en bouwen: Exploitatie panden Kerkplein

De panden Kerkplein 54 en 56 zijn verkocht, waarmee de geraamde reservering voor onderhoud komt te vervallen.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

De algemene uitkering uit het gemeentefonds is herberekend op basis van de meicirculaire 2022. Ten opzichte van de september-circulaire 2021 (stand voorjaarsrapportage 2022) valt de raming van de algemene uitkering aanzienlijk positief uit. Voor 2026 is dit positief effect beduidend lager.

Bij de raming is verder rekening gehouden met een onderuitputting binnen het BTW-compensatiefonds, welke middelen (achteraf) worden toegevoegd aan het gemeentefonds.

Algemene uitkering Sociaal Domein

Onderdeel van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is onder andere ook de integratie-uitkering sociaal domein. Met de herverdeling van het gemeentefonds en invoering van het nieuwe verdeelstelsel zijn middelen overgeheveld naar de algemene uitkering.

Stelpost loon- en prijsstijging

De stelpost is herberekend op basis van percentages genoemd in de meicirculaire 2022 gemeentefonds.

Onroerende zaakbelasting

Stijging van de OZB-opbrengsten als gevolg van hogere WOZ-waarden per datum 1 juli 2022 en areaaluitbreiding.

Overhead: Informatievoorziening en automatisering

Stijging van de kosten van onderhoud software i.v.m. e-diensten en koppelingen SQUIT t.b.v. WABO-processen.

Overhead: Overige personeelskosten

Activiteiten rondom het project Vitaal en Verbonden.

Overhead: Bedrijfsvoering

Uitbesteding van complexe vraagstukken in het kader van de belastingwetgeving.

Overhead: Voorlichting en communicatie

Kosten voor vormgeving en drukken van de begroting.

Salarissen

Om de uitvoeringskracht op peil te houden en tegemoet te komen aan de maatschappelijke uitdagingen van dit moment is formatie-uitbreiding onvermijdelijk. Duidelijk is dat de complexiteit in de volle breedte groter wordt: van financiering, juridisering, participatie, multi-aanpak tot (klant)verwachtingen, crises en de steeds hogere (wettelijke) eisen. Met deze bijstelling wordt balans gebracht tussen de (gevraagde) werkzaamheden en de (benodigde) capaciteit. Voor de extra lasten (2023 € 308.365, 2024 € 259.057 en 2025 € 85.000) van de tijdelijke capaciteitsuitbreiding wordt de algemene reserve ter dekking aangewend (zie dekkingsplan).

Deze eenmalige lasten liggen met name in de lijn van de transitie omgevingswet.

Kapitaallasten / renteresultaat

De actualisatie van de raming voor kapitaallasten resulteert in een voor de jaren 2023 t/m 2026 positief effect. Dit wordt met name veroorzaakt door verschuivingen in de tijd van investeringsprojecten (o.a. Wandelknooppunten, upgrade vijfde sprong Mingersborg, herontwikkeling locatie school/gymzaal Ubachsberg, rioolmaatregelen Winthagen, vervanging bufferzak Schoolstraat, omvormen riool Overheek en Strip projecten Voerendaal Oost). Daarnaast is een investering geheel vervallen (aankoop heggenschaar) of is de investering lager uitgevallen (bereikbaar maken blinde putten).

Nieuw beleid	2023	2024	2025	2026
Programma Bestuur en ondersteuning				
▢ stelpost verwezenlijking nieuwe ambities coalitieprogramma	-200.000	0	0	0
Programma Verkeer, vervoer en waterstaat				
▢ opstellen wegenlegger	-40.000	-1.000	-1.000	-1.000
Programma Sport, cultuur en recreatie				
- uitbesteding scheren hagen	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
Nieuwe investeringsprojecten (exclusief riolering)				
▢ aanpassing apparatuur raadzaal	0	-4.000	-4.000	-4.000
▢ aanpassing vergaderruimten t.b.v. teamsoverleggen	0	-3.000	-3.000	-3.000
▢ aanpassing gemeentehuis t.b.v. activiteit gerelateerd werken	0	pm	pm	pm
▢ toplaagrenovatie hoofdveld RKVV Voerendaal	0	-7.000	-7.000	-7.000
▢ vervanging toeristische bewegwijzeringsborden	0	-3.000	-3.000	-3.000
▢ opstellen omgevingsplan	0	-41.000	-41.000	-41.000
▢ opslag accu's	0	-1.000	-1.000	-1.000
▢ vervanging werkbussen (7 stuks) buitendienst	0	-50.000	-83.000	-117.000
▢ vervanging kleine trekker (JD)	0	0	-5.000	-5.000
▢ vervanging elektrische bedrijfsvoertuigen (2 stuks) buitendienst	0	0	0	-13.000
▢ vervanging kooimaaiër (t.b.v. voetbalvelden)	0	0	0	0
▢ vervanging veegmachine	0	0	0	0
▢ vervanging zitmaaiër (begraafplaats)	0	0	0	0
Meerkosten nieuw beleid	-260.000	-130.000	-168.000	-215.000

In bovenstaande tabel zijn de jaarlijkse lasten weergegeven van het nieuwe beleid. Hierna worden de onderdelen nader toegelicht.

Stelpost verwezenlijking nieuwe ambities coalitieprogramma

Het coalitieakkoord 2022-2026 is voor het overgrote deel vertaald in deze begroting. Onder andere zijn extra middelen voorzien voor burgerparticipatie, toerisme en wonen. De verwachting is dat de uitwerking van het coalitieakkoord leidt tot onvoorziene uitgaven, omdat nog niet duidelijk is hoe de uitwerking tot uitvoering worden gebracht. Hiervoor is deze eenmalige stelpost bedoeld en te denken valt bijvoorbeeld aan de sociale moestuin, vrijwilligersbeleid, circulariteit en (overdragen) bos/natuur.

Opstellen wegenlegger

De wegenlegger is bij de brand in 2010 verloren gegaan. Een wegenlegger is een wettelijke verplichting. Voor 2023 wordt genoemd bedrag gereserveerd voor het opstellen en vervolgens wordt structureel een bedrag geraamd voor actueel houden wegenlegger.

Uitbesteding scheren hagen

In verband met een terugloop in de bezetting van de buitendienst wordt het scheren van hagen uitbesteed.

Kapitaallasten nieuwe investeringsprojecten

Het betreft hier afschrijvingslasten van investeringen welke nog niet eerder aan de raad zijn voorgelegd. Deze afschrijvingslasten zijn gebaseerd op voorlopige ramingen.

Het betreft:

- ▢ Aanpassing apparatuur raadzaal:
Betreft vervanging van huidige apparatuur (versterkers/switches e.d.).
- ▢ Aanpassing vergaderruimten t.b.v. teamsoverleggen:
De vergaderruimten worden voorzien van camera's inclusief software zodat vergaderingen naast fysiek ook digitaal via Teams gevolgd kunnen worden.
- ▢ Aanpassing gemeentehuis t.b.v. activiteit gerelateerd werken:
Betreft aanpassingen naar flexibele werkplekken. Kosten zijn op moment van samenstelling van deze begroting nog niet bekend.

- Toplaagrenovatie hoofdveld RKVV Voerendaal:
Betreft renovatie van de toplaag (gras) van het hoofdveld voetbalvereniging Voerendaal.
- Vervanging toeristische bewegwijzeringsborden:
De toeristische bewegwijzeringsborden (bruine borden) dienen vervangen te worden.
- Opstellen omgevingsplan:
Met de invoering van de omgevingswet dienen de huidige omgevingsplannen geactualiseerd en aangepast te worden in een gebiedsdekkend omgevingsplan. Het opstellen van een dergelijk plan zal een aantal jaren in beslag nemen.
- Opslag accu's:
Aan de opslag van accu's zijn i.v.m. de veiligheid wettelijke eisen gesteld. Om aan deze eisen te kunnen voldoen moeten fysieke aanpassingen bij het dienstgebouw buitendienst plaatsvinden.
- Vervanging werkbussen (7 stuks):
De huidige werkbussen (VW-crafters) zijn afgeschreven en aan vervanging toe. Vanuit het oogpunt van duurzaamheid wordt overgestapt naar 100% elektrische voertuigen. De vervanging van de werkbussen wordt verdeeld over 3 jaar (2023: 3, 2024: 2 en 2025: 2).
- Vervanging kleine trekker:
De huidige kleine trekker (JD) is volledig afgeschreven en dient vervangen te worden.
- Vervanging elektrische bedrijfsvoertuigen (2 stuks) buitendienst:
De huidige elektrische bedrijfsvoertuigen zijn in 2022 volledig afgeschreven. Vervanging is gepland voor in 2025.
- Vervanging kooimaaiër (voetbalvelden):
De huidige kooimaaiër is in 2026 volledig afgeschreven en zal dan vervangen worden. Zoals gebruikelijk worden de kapitaallasten doorberekend van het jaar na aanschaf (in dit geval m.i.v. 2027).
- Vervanging veegmachine:
De huidige veegmachine is in 2024 volledig afgeschreven. Vervanging staat gepland voor in 2026. Zoals gebruikelijk worden de kapitaallasten doorberekend van het jaar na aanschaf (in dit geval m.i.v. 2027).
- Vervanging zitmaaiër (begraafplaats):
Betreft vervanging van de (gras)maaiër op de gemeentelijke begraafplaats in Voerendaal. Vervanging staat gepland voor in 2026. Zoals gebruikelijk worden de kapitaallasten doorberekend van het jaar na aanschaf (in dit geval m.i.v. 2027).

Voor verdere informatie wordt verwezen naar onderdeel “investeringsprojecten” (nieuwe investeringen) en naar het in de bijlagen opgenomen overzicht nieuwe investeringen.

Dekkingsplan	2023	2024	2025	2026
Algemene dekkingsmiddelen:				
-	0	0	0	0
Incidentele inzet gemeentelijke reserves:				
– Algemene reserve: dotatie voorziening personeel uit dienst	100.000	0	0	0
– Algemene reserve: stelpost verwezenlijking nieuwe ambities coalitieprogramma	200.000	0	0	0
– Algemene reserve: trainee burgerzaken	40.000	40.000	0	0
– Algemene reserve: wegenlegger	40.000	0	0	0
– Algemene reserve: vervanging bomen a.g.v. stormschade	50.000	0	0	0
– Algemene reserve: casemanagement omgevingswet	85.000	85.000	85.000	0
– Algemene reserve: toezichthouder (Wabo)	85.000	85.000	0	0
– Algemene reserve: trainee RO (omgevingswet)	99.000	49.000	0	0
– Reserve ruimtelijke ontwikkeling: masterplan wonen	50.000	0	0	0
– Reserve ruimtelijke ontwikkeling: herijking omgevingsvisie	50.000	0	0	0
Dekkingsplan	799.000	259.000	85.000	0

Verwezen wordt naar de toelichting bij de mutaties van bestaand en nieuw beleid.

p.m. – posten

De voorgaande paragrafen geven een goed inzicht in de financiële positie van de gemeente.

In deze meerjarenbegroting zijn de meest recente gegevens rondom de meerkosten van het bestaande beleid meegenomen.

De nieuwe beleidsvoornemens zijn financieel vertaald evenals de nieuwe investeringsprojecten. In paragraaf “Reserves en voorzieningen” wordt inzicht gegeven in de actuele stand van de reserves en voorzieningen.

Het is niet altijd mogelijk om beleidsvoornemens in de begroting in geld uit te drukken. Dit vanwege het feit dat bij het opstellen van de begroting nog niet is in te schatten wat de financiële impact zal zijn dan wel omdat er onzekerheid is omtrent de kans dat er ook daadwerkelijk sprake zal zijn van een last. In dit soort situaties wordt daarom gewerkt met p.m. ramingen. In deze begroting is er voor gekozen een stelpost op te nemen waarmee onderstaande stelposten deels financieel kunnen worden gedekt.

Uit het oogpunt van volledigheid worden onderstaand de belangrijkste p.m.-posten weergegeven.

In de begroting opgenomen p.m.-posten	Te verwachten vanaf
Matige financiële impact: < € 50.000	
- Bestuurlijke aanpak Kosten zijn onvoorspelbaar en afhankelijk van de resultaten van handhavingsacties en normaliseringsmaatregelen. - Kalkbranderij Daelsweg Lopend proces om zo mogelijk te komen tot een realisatie door samenwerkende partijen van de restauratie, consolidatie en een duurzame exploitatie van het kalkbranderij-ensemble aan de Daelsweg.	- 2024/2025
Grote financiële impact: > € 50.000	
- Verduurzamen gemeentelijk vastgoed Op dit moment ontbreekt een kwantificering hoe invulling en uitvoering gegeven kan worden aan deze ambitie. - Collectieve aanbesteding inkoop elektriciteit en gas	2023 2023

Geprognosticeerde balans

Geprognosticeerde balans 2023

(bedragen × € 1.000)

Omschrijving	01-01-2023	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Activa					
Vaste activa					
Materiële vaste activa	41.318	53.745	57.523	60.875	59.229
Financiële vaste activa	1.332	1.332	1.332	1.316	1.299
Totaal vaste activa	42.650	55.077	58.855	62.191	60.528
Vlottende activa					
Onderhanden werk	0	0	0	0	0
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	0	0	0	0	0
Liquide middelen	12.609	3.999	0	0	1.888
Overige vorderingen	0	0	11.345	12.433	2.303
Overlopende activa	0	0	0	0	0
Totaal vlottende activa	12.609	3.999	11.345	12.433	4.191
Totaal activa	55.259	59.076	70.200	74.624	64.719
Passiva					
Vaste passiva					
Eigen vermogen:					
- Reserves	19.283	17.590	16.800	16.280	15.842
- Geprognosticeerd resultaat	180	2	89	140	-1.424
Voorzieningen	2.519	2.559	2.409	2.426	2.325
Langlopende leningen	30.701	38.584	45.614	51.973	47.976
Totaal vaste passiva	52.683	58.735	64.912	70.819	64.719
Vlottende passiva					
Kasgeldlening en banksaldi	0	0	5.288	3.805	0
Overige schulden	2.576	341	0	0	0
Overlopende passiva	0	0	0	0	0
Totaal vlottende passiva	2.576	341	5.288	3.805	0
Totaal Passiva	55.259	59.076	70.200	74.624	64.719

Begroting 2023		EMU saldo (bedragen x € 1.000)		
Omschrijving	2022	2023	2024	
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-848	-1.384	-713	
2 Mutatie (im)materiële vaste activa	5.032	14.323	5.792	
3 Mutatie voorzieningen	53	40	-150	
4 Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	0	0	
5 Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	
Berekend EMU saldo (1-2+3-4-5)	-5.827	-15.667	-6.655	

Begrotingsresultaat vóór en na bestemming

Begrotingsresultaat vóór en na reserveringen

Zoals al eerder aangegeven sluit de begroting 2023 met een positief resultaat van € 2.000. In dit resultaat zijn ook toevoegingen en onttrekkingen uit reserves begrepen. Dit noemen we ook wel het begrotingsresultaat na reserveringen. Conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is het voorgeschreven om ook het begrotingsresultaat vóór reserveringen inzichtelijk te maken. Het begrotingsresultaat vóór reserveringen bedraagt € -1.384.000.

Onderstaand overzicht voor de mutaties in reserves geeft het volgende beeld:

Reserveringen/onttrekkingen per programma	Toevoegingen ten laste van de exploitatie	Onttrekkingen ten gunste van de exploitatie	Mutaties in reserves
Begrotingssaldo 2023 vóór reserveringen			-1.693.000
Programma Bestuur en ondersteuning			
Onttrekking reserve afschrijving, dekking afschrijvingslasten diverse investeringen		92.000	
Onttrekking algemene reserve, nieuwe ambities coalitieprogramma		200.000	
Onttrekking algemene reserve, dotatie aan voorziening personeel uit dienst		100.000	
Onttrekking algemene reserve, traineeprogramma RichtingZuid		68.000	
Onttrekking algemene reserve, trainee burgerzaken		40.000	
Totaal Bestuur en ondersteuning	0	500.000	500.000
Programma Verkeer, vervoer en waterstaat			
Onttrekking algemene reserve, wegenlegger		40.000	
Totaal Economie	0	40.000	40.000
Programma Onderwijs			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast Cortemich		119.000	
Onttrekking reserve afschrijving, OCK		499.000	
Totaal Onderwijs	0	618.000	618.000

**Reserveringen/onttrekkingen
per programma**Toevoegingen
ten laste van
de exploitatieOnttrekkingen
ten gunste van
de exploitatieMutaties in
reserves**Programma Sport, cultuur en recreatie**

Toevoeging aan algemene reserve, in diensttreding Wajongeren	6.000		
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast verbouwing bibliotheek Voerendaal		6.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast voetbalvelden Klimmen		47.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast verzwaren dakconstructie kantine De Joffer		3.000	
Onttrekking reserve ruimtelijke ontwikkeling, afschrijvingslast böschke an der Baneberg		7.000	
Onttrekking algemene reserve (noodfonds), cultuurmiddelen		10.000	
Onttrekking algemene reserve, vervanging bomen a.g.v. stormschade		50.000	
Totaal	6.000	123.000	117.000

Programma Sociaal domein

Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast 't Wouves		8.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast MFC Ubachsberg		5.000	
Onttrekking reserve sociaal domein, afschrijvingslast keuken MFC Ubachsberg		3.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast buitenruimte MFC Ubachsberg		3.000	
Onttrekking reserve sociaal domein, GR WOZL/WSP		25.000	
Totaal Sociaal domein	0	44.000	44.000

Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Onttrekking reserve afschrijving, Skaeve Huse		7.000	
Onttrekking algemene reserve, masterplan wonen		50.000	
Onttrekking algemene reserve, herijking omgevingsvisie		50.000	
Onttrekking algemene reserve, casemanagement omgevingswet		85.000	
Onttrekking algemene reserve, toezichthouder		85.000	
Onttrekking algemene reserve, trainee omgevingsontwikkeling		99.000	
Totaal Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	0	376.000	376.000

Totaal mutaties in reserves			1.695.000
------------------------------------	--	--	------------------

Begrotingssaldo 2023 na reserveringen			2.000
--	--	--	--------------

In de huidige begroting is voorzien dat per saldo € 1.386.000 aan reserves onttrokken wordt. Het merendeel van deze mutaties (€ 896.000) berust op reeds door de raad goedgekeurd beleid, zoals bijvoorbeeld de onttrekkingen uit de reserve afschrijving ter afdekking van kapitaallasten (€ 799.000).

De mutaties betreffende nieuwe ambities coalitieprogramma, dotatie aan voorziening personeel uit dienst, trainee burgerzaken, wegenlegger, vervanging bomen a.g.v. stormschade, masterplan wonen, herijking omgevingsvisie, casemanagement omgevingswet, toezichthouder en trainee ruimtelijke ontwikkeling worden in het kader van deze begroting aan de raad ter goedkeuring voorgelegd.

Reserves en voorzieningen

Naast de uitgaven en ontvangsten die via de lopende begroting (de zogenaamde exploitatie) worden verantwoord, wordt ook gewerkt met de zogenaamde reserves en voorzieningen. Dit zijn 'spaarpotjes' van waaruit dekking kan worden voorzien voor lopende uitgaven. De reserves worden beheerd door de gemeenteraad: alle mutaties in reserves behoeven goedkeuring van de gemeenteraad. De reserves bestaan uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves. In de vorige paragraaf zijn de mutaties met betrekking tot reserves afzonderlijk toegelicht.

In de voorliggende paragraaf wordt per reserve of voorziening toegelicht wat de stand is per 01-01-2023 alsmede wordt de doelstelling van de reserve of voorziening nader toegelicht. Tevens wordt het meerjarig verloop van de reserves gepresenteerd.

Algemene reserve per 1 januari 2023

Naam reserve	Saldo 01-01-2023	Doelstelling
Algemene reserve	4.534.000	De Algemene Reserve vormt het weerstandsvermogen (de buffer) voor het incidenteel opvangen van mogelijke risico's en toekomstige financiële tegenvallers, waarvoor geen bestemmingsreserves of voorzieningen bestaan, zodat de continuïteit van de gemeentelijke taken niet in gevaar komt. Daarnaast kan de algemene reserve uiteraard aangewend worden voor het uitvoeren van beleid.

De omvang van de algemene reserve is ten opzichte van de begroting 2022 (€ 373.000) lager. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door toevoeging van een groot deel van het rekeningresultaat 2021 (€ 1.200.000) en toevoeging rijkscompensatie COVID-19 (€ 76.000) en anderzijds door een lagere onttrekking t.b.v. compensatie COVID-19 (€ 58.000) en onttrekkingen t.b.v. verlaging tarief 2022 toeristenbelasting (-€ 11.000), Scan digitale toegankelijkheid (-€ 10.000), deelname traineeprogramma (-€ 23.000), beschildering viaduct Barrier (-€ 13.000), aanvullend preventief onderhoud verhardingen (-€ 160.000) implementatie module Zorgned (-€ 20.000) en Open Club Klimmen (-€ 1.470.000).

Voor wat betreft het beleid, (de doelstellingen, de omvang e.d.) van de onderscheiden reserves wordt korthedshalve verwezen naar de Nota Reserves en Voorzieningen 2019.
We kennen de volgende bestemmingsreserves:

Bestemmingsreserves per 1 januari 2023

Naam reserve	Saldo 01-01-2023	Doelstelling beknopt weergegeven
Ruimtelijke ontwikkelingen	69.000	Inzet van middelen voor projecten in het kader van het volkshuisvestingsbeleid of de herstructurering, zoals het verbeteren van de fysieke woon- en leefomgeving, het treffen van maatregelen voor kwaliteitsverbetering van de bestaande woningvoorraad, nieuwbouw of herstructurering van overtollig bedrijfstvastgoed waarbij knelpunten opgelost worden en transformatie naar de gewenste functies plaatsvindt. Aanwending voor strategische (grond) aankopen en uitgaven ter verbetering van de fysieke woon-/leefomgeving.
Krimp	0	Dekking van kosten voor het levensloop bestendig maken van particuliere woningen.
Afschrijving	12.746.000	Dekking meerjarige afschrijvingslasten.
Sociaal Domein	1.355.000	Dekking mogelijke tekorten in de komende jaren binnen het Sociaal Domein, het uitvoeren van pilots / innovatie en het uitvoeren van herindicaties.
Innovatie reserve	206.000	In te zetten voor innovatie projecten / initiatieven op het fysieke en sociale domein.
Duurzaamheid	380.000	Ondersteunend aan de acties die vanuit Parkstad Limburg worden geïnitieerd, zoals het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed of het actieplan duurzame mobiliteit. Daarnaast financiering van projecten om particulieren, bedrijven en verenigingen te stimuleren hun vastgoed te verduurzamen.
Totaal bestemmingsreserves	14.756.000	

De omvang van de bestemmingsreserves is ten opzichte van de begroting 2022 hoger. Dit wordt per saldo veroorzaakt door onttrekkingen uit de reserve ruimtelijke ontwikkeling (€ -288.000), de reserve krimp (€ -24.000), de reserve sociaal domein (€ -50.000), de reserve afschrijving (€ 5.000) de reserve duurzaamheid (€ -113.000) en dotaties aan de reserve ruimtelijke ontwikkeling (€ 108.000), de reserve sociaal domein (€ 101.000), de reserve afschrijving (€ 350.000) en de reserve duurzaamheid (€ 151.000).

Voorzieningen zijn gelden waarop een (min of meer zekere) verplichting rust. Deze middelen zijn dus niet vrij te besteden of te bestemmen. De hoogte van de voorziening is onderbouwd met een onderhoudsplanning of verplichting in de vorm van bijvoorbeeld pensioenaanspraken.

Voorzieningen per 1 januari 2023

Naam voorziening	Saldo 01-01 2023	Doelstelling
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	936.000	De voorziening is bedoeld ter egalisatie van de jaarlijks sterk fluctuerende kosten voor onderhoud van gemeentelijke gebouwen op basis van bijgesteld meerjaren-onderhoudsprogramma.
Vervanging sporttoestellen gymzalen	17.000	De voorziening is bedoeld ter egalisatie van de jaarlijks sterk fluctuerende kosten voor onderhoud/vervanging van sporttoestellen in gymzalen.
Verplichtingen personeel uit dienst	1.047.000	De voorziening verplichtingen personeel dekt de financiële consequenties die zijn ontstaan als gevolg van het feit dat medewerkers, hun relatie en/of dienstverband met de gemeente hebben beëindigd. Daarnaast is het de 'spaarpot' voor de pensioenvoorziening van de huidige en de voormalige wethouders.
Dubieuze debiteuren	302.000	Voorziening dubieuze debiteuren dekt eventuele verliezen als gevolg van de afwaardering van vorderingen op debiteuren.
Egalisatie voorziening afvalstoffenheffing	41.000	Egaliseren tarief afvalstoffenheffing
Egalisatie voorziening riolering	176.000	Egaliseren tarieven rioolheffing.
Totaal voorzieningen	2.519.000	

Het verloop van de reserves en voorzieningen in 2023 is onderstaand gespecificeerd weergegeven.

Verwachte mutaties reserves / voorzieningen

	Beginsaldo	Toevoegingen	Onttrekkingen	Eindsaldo
Algemene reserve	4.534.000	6.000	875.000	3.665.000
Bestemmingsreserves	14.749.000	0	824.000	13.925.000
Voorzieningen	2.519.000	598.000	558.000	2.559.000
Totale omvang reserves / voorzieningen	21.802.000	604.000	2.257.000	20.149.000

Onttrekkingen aan de voorzieningen, met uitzondering van egalisatie voorziening riolen, vinden rechtstreeks op de voorziening plaats en worden in de categoriale begroting niet weergegeven. Derhalve is hier geen aansluiting met de categoriale begroting voor het onderdeel onttrekkingen uit voorzieningen.

Onderstaand overzicht toont de totale ontwikkeling in de reserves en voorzieningen tot eind 2026.

Meerjarig verloop reserves en voorzieningen periode 2023 – 2026

	Begin 2023	Eind 2023	Eind 2024	Eind 2025	Eind 2026
Algemene Reserve	4.534.000	3.665.000	3.290.000	3.195.000	3.185.000
Bestemmingsreserves	14.749.000	13.925.000	13.510.000	13.085.000	12.657.000
Totaal reserves	19.283.000	17.590.000	16.800.000	16.280.000	15.842.000
Totaal voorzieningen	2.519.000	2.559.000	2.409.000	2.426.000	2.325.000
Totaal reserves/voorzieningen	21.802.000	20.149.000	19.209.000	18.706.000	18.167.000

De meerjarige daling van de bestemmingsreserves wordt met name veroorzaakt door inzet van reserve afschrijvingen ter dekking van structurele afschrijvingslasten (zoals o.a. voor Cortemich & Open Club).

Al deze mutaties zijn gebaseerd op reeds genomen raadsbesluiten.

De fluctuaties binnen de voorzieningen wordt met name veroorzaakt door de egalisatievoorziening riolering en de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen op basis van bestaand beleid.

Overige financiële gegevens

Categoriale begroting 2023

Naast een zicht op de lasten en de baten per programma kan de begroting ook weergegeven worden middels een indeling in zogenaamde categorieën. Onderstaand overzicht geeft deze indeling weer.

Categoriale begroting 2023

Kostencategorie		Batencategorie	
Salarissen en sociale lasten	7.977.000		
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	2.310.000		
Belastingen	132.000	Gemeentelijke belastingen	5.022.000
Gronden	0	Leges en andere rechten	1.872.000
Duurzame goederen	180.000	Gronden	0
Pachten	0	Pachten	20.000
Sociale uitkeringen in natura	4.939.000	Huren	376.000
Ingeleend personeel	1.050.000	Eigen bijdragen en verhaal sociale uitkeringen in natura	101.000
Goederen	997.000	Uitgeleend personeel	0
Diensten	4.790.000	Goederen	0
Sociale uitkeringen in geld	0	Diensten	0
Subsidies ¹⁾	530.000	Verhaal sociale uitkeringen in geld	0
Inkomensoverdrachten Rijk ²⁾	46.000	Inkomensoverdrachten Rijk ²⁾	23.217.000
Inkomensoverdrachten overheid niet Rijk ³⁾	8.474.000	Inkomensoverdrachten overheid niet Rijk ³⁾	15.000
Inkomensoverdrachten overig ⁴⁾	304.000	Inkomensoverdrachten overig	24.000
Kapitaaloverdrachten Rijk	0	Kapitaaloverdrachten Rijk	0
Kapitaaloverdrachten overheid niet Rijk	0	Kapitaaloverdrachten overheid niet Rijk	0
Kapitaaloverdrachten overig	9.000	Kapitaaloverdrachten overig	0
Rente en dividend	626.000	Rente en dividend	196.000
Doorberekende rente	-419.000		
Mutaties reserves	6.000	Mutaties reserves	1.700.000
Mutaties voorzieningen	593.000	Mutaties voorzieningen	3.000
Subtotaal lasten	32.544.000		32.546.000
Begrotingssaldo	2.000		
Totaal lasten	32.546.000	Totaal Baten	32.546.000

¹⁾ Subsidies conform subsidieverordening

²⁾ "Centrale overheid" (algemene uitkering)

³⁾ Provincies, gemeenten en de gemeenschappelijke regelingen

⁴⁾ (Exploitatie)bijdragen aan derden

Investeringsprojecten

In deze begroting is een aantal investeringsprojecten opgenomen, welke nog niet eerder concreet aan de raad zijn voorgelegd. Onderstaand overzicht geeft een beeld van deze nieuwe investeringsprojecten, inclusief de daaruit voortvloeiende afschrijvingslasten. Deze lasten zijn opgenomen in de diverse programma's van deze begroting.

Nieuwe Investeringsprojecten

	Jaar van uitvoering	Investerings-krediet	Jaarlijkse afschrijvingslasten	Looptijd afschrijving
Investeringen met een economisch nut				
Aanpassing apparatuur raadzaal	2023	39.500	3.950	10
Aanpassing vergaderruimten t.b.v. teams-overleggen	2023	26.500	2.650	10
Aanpassing gemeentehuis t.b.v. activiteit gerelateerd werken	2023	pm		
Opslag accu's dienstgebouw buitendienst	2023	12.000	1.200	10
Vervanging werkbussen (3 stuks)	2023	300.000	50.000	6
Vervanging werkbussen (2 stuks)	2024	200.000	33.333	6
Vervanging werkbussen (2 stuks)	2025	200.000	33.333	6
Vervanging (kleine) trekker (JD)	2024	50.000	5.000	10
Vervanging elektrische bedrijfsvoertuigen	2025	80.000	13.333	6
Vervanging kooimaaiër (voetbalvelden)	2026	65.000	8.125	8
Vervanging veegmachine	2026	90.000	11.250	8
Vervanging zitmaaiër (begraafplaats)	2027	14.000	1.750	8
Investeringen met een maatschappelijk nut				
Toplaagrenovatie hoofdveld RKVV Voerendaal	2023	100.000	6.667	15
Vervanging toeristische bewegwijzeringsborden	2023	26.000	2.600	10
Opstellen omgevingsplan	2023-2024	410.000	41.000	10
Totaal nieuwe investeringen 2023 - 2026		1.613.000	214.191	

Naast deze **nieuwe** investeringen lopen er nog diverse projecten door, die in het verleden reeds aan de orde zijn gesteld en waarvoor de raad kredieten beschikbaar heeft gesteld. Onderstaand overzicht brengt deze **lopende** investeringsprojecten in beeld.

Lopende investeringen

	Planning Uitvoering	Gevoteerd krediet Raadsbesluit	Bedrag	Gerealiseerd	Huidige stand van zaken Restant	Gereed
Investeringsprojecten met gewijzigde planning t.o.v. begroting 2022						
Hogeweg/Hoolstraat/ Cortenbacherdreef (STRIP)	2024	Rb. 01-10-2020				2023
└ verharding			2.468.000	0	2.468.000	
└ watermaatregelen			911.000	0	911.000	
└ groen			61.000	0	61.000	
			3.440.000	0	3.440.000	
Wandelknooppunten netwerk zuid Limburg	2022	Begroting 2019 VJR 2020	50.000 6.000	0		2023
			56.000	0	56.000	

Lopende investeringen

	Planning Uitvoering	Gevoteerd krediet Raadsbesluit	Bedrag	Gerealiseerd	Huidige stand van zaken Restant	Gereed
Investeringsprojecten met gewijzigde planning t.o.v. begroting 2022						
Mingersborg, upgrade vijfsprong	2021	Begroting 2019	50.000	0	50.000	2023
Rijwielpad In De Koning (STRIP)	2024	Rb. 01-10-2020	53.000	0	53.000	2025
Ontwikkeling school Ransdaal: └ nieuwbouw └ verbouw └ infrastructuur	2021	Rb. 10-02-2022	1.290.000 100.000 65.000 1.455.000	7.000	1.448.000	2023
Herontwikkeling locatie school/ gymzaal Ubachsberg	2022	Begroting 2021	1.700.000	8.000	1.692.000	2026
Afkoppelen hemelwater 2022 icm rioolvervanging	2022	Begroting 2019	145.000	0	145.000	2023
Putterweg, aanleg groene buffer	2022	Begroting 2015	125.000	0	125.000	2023
Rioolmaatregelen Winthagen	2021	VJR 2016	25.000	0	25.000	2027
Schoolstraat, vervanging kunststof bufferzak	2020	Rb. 12-12-2019 (watertakenplan)	100.000	0	100.000	2024
Voerendaal Oost, noordelijk deel (STRIP) └ verharding └ watermaatregelen └ groen	2023	Rb. 01-10-2020	977.000 1.306.000 94.000 2.377.000	0 0 0 0	977.000 1.306.000 94.000 2.377.000	2024
Voerendaal Oost, zuidelijk deel (STRIP) └ verharding └ watermaatregelen └ groen	2023	Rb. 01-10-2020	2.027.000 1.415.000 238.000 3.680.000	0 0 0 0	2.027.000 1.415.000 238.000 3.680.000	2025
Schoolstraat-Craubeek, gemengd systeem	2024-2025	Rb. 12-12-2019 (watertakenplan)	607.000	0	607.000	2025-26
Klimaatmaatregelen (Opscheumer/Ransdalerveld/ Retersbekerweg)	2023-2024	Rb. 12-12-2019 (watertakenplan)	950.050	0	950.050	2023-25
Overheek, omvormen riool + aanpassen RWA	2022	Rb. 12-12-2019 (watertakenplan)	200.000	0	200.000	2024

Lopende investeringen

	Planning Uitvoering	Gevoteerd krediet Raadsbesluit	Bedrag	Gerealiseerd	Huidige stand van zaken Restant	Gereed
Investeringsprojecten conform planning begroting 2022						
Vervanging koffiemachines	2024	Begroting 2022	20.000	0	20.000	2024
Mingersborgerweg, aanbrengen fietsstroken	2019	Begroting 2017	50.000	0	50.000	2023
Verkeersstromenplan	2021-2023	Begroting 2021 Rb. 08-07-2021	300.000 200.000 500.000	0	500.000	2021-25
Open Club Klimmen, aanpassing bestaande verharding	2019	Rb. 08-06-2017	290.000	0	290.000	2024
Open Club Klimmen, Kindcentrum	2019	Rb. 08-06-2017	4.618.083	0	4.618.083	2023
Open Club Klimmen, aanpassingen tennisvelden	2019	Rb. 08-06-2017	350.900	0	350.900	2023
Open Club Klimmen, multifunctionele accommodatie	2019	Rb. 08-06-2017 Rb. 04-06-2020	2.764.494 3.315.000 6.079.494	996.000	5.083.494	2023
Vervanging bovenbouw kunstgrasveld RKVVV	2024	Begroting 2022	300.000	0	300.000	2024
Vervanging buurtbus	2025	Begroting 2022	90.000	0	90.000	2025
Stimuleringsregeling afkoppelen hemelwater 2022-2023	2023	Rb. 10-02-2022	70.272	0	70.272	2023
Afkoppelen hemelwater 2023 icm rioolvervanging	2023	Begroting 2020	145.000	0	145.000	2023
Afkoppelen hemelwater 2024 icm rioolvervanging	2024	Begroting 2019	145.000	0	145.000	2024
Klimaatmaatregelen (Opscheumer/ Ransdalerveld/Retersbekerweg)	2023-2024	Rb. 12-12-2019 (watertakenplan)	950.050	0	950.050	2023-25
Craubeek (STRIP)	2025	Rb. 01-10-2020				2025
▮ verharding			340.000	0	2.027.000	
▮ watermaatregelen			35.000	0	1.415.000	
▮ groen			18.000	0	238.000	
			393.000	0		3.680.000

De gerealiseerde bedragen bij deze kredieten laten de stand van zaken zien per begin augustus 2022.

Deel 4

\ Bijlagen

Budgettaire kaders

Uitgangspunten meerjarenbegroting 2022 – 2025.

	2023	2024	2025	2026
Loon ontwikkeling	3,30%	3,90%	3,80%	3,60%
Prijsontwikkeling	3,00%	2,50%	2,50%	2,20%
Rente in kapitaallasten	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%
Gemeentelijke belastingen, leges en rechten:				
- Onroerende zaakbelasting woningen	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
- Onroerende zaakbelasting niet woningen	0%	0%	0%	0%
- Afvalstoffenheffing en rioolrecht	Kostendekkend	Kostendekkend	Kostendekkend	Kostendekkend
- Overige gemeentelijke leges	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Berekening algemene uitkering:				
- Aantal inwoners	12.434	12.434	12.434	12.434
- Aantal bijstandsontvangers	110	110	110	110
- Aantal woonruimten	5.953	6.003	6.053	6.053

Loonontwikkelingen

Om de loonontwikkeling na afloop van de CAO periode op te vangen, wordt in 2023 en volgende jaren rekening gehouden met een CAO-ontwikkeling van 3,3% respectievelijk 3,9%, 3,8% en 3,6% (conform meicirculaire 2022).

Prijsontwikkelingen

In de meicirculaire 2022 algemene uitkering Gemeentefonds is rekening gehouden met een index van 3,0% voor 2023, 2,5% voor 2024 en 2025 en 2,2% voor 2026. Bepalend voor deze prijsindex is de prijsmutatie Bruto Binnenlands Product, welke ontleend is uit de meest recente publicatie van het CPB.

Rente in kapitaallasten

Voor de toerekening van rente aan de diverse investeringen is een renteomslagpercentage van 1% gehanteerd.

Gemeentelijke belastingen, leges en rechten

In de begroting 2023-2026 is meerjarig uitgegaan van een stijging van de opbrengst Onroerende zaakbelasting woningen (structureel 2%). Voor niet woningen is uitgegaan van een stijging van de opbrengst met jaarlijks 0%. Afhankelijk van de ontwikkelingen van de WOZ-waarden zal het tarief voor de Onroerende zaakbelasting zodanig worden aangepast, dat het uitgangspunt van de geraamde stijging gerealiseerd wordt.

Berekening algemene uitkering

De berekening van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2022.

bevolkingsopbouw en -structuur	Werkelijk 1 januari 2022	Raming 1 januari 2023
Aantal inwoners	12.434	12.434
waarvan:		
- Jonger dan 18 jaar	2.097	2.097
- 75 jaar en ouder	1.621	1.621

Overzicht geraamde baten en lasten per taakveld

		Bijgestelde begroting 2022			Begroting 2023		
Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0. Bestuur en ondersteuning							
0.1	Bestuur	1.513.217	14.000	-1.499.217	1.288.123	14.000	-1.274.123
0.2	Burgerzaken	279.229	120.631	-158.598	360.738	129.476	-231.262
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-63.612	30.337	93.949	112.282	20.000	-92.282
0.4	Overhead	3.574.590	1.945	-3.572.645	4.333.591	1.945	-4.331.646
0.5	Treasury	149.359	234.161	84.802	225.385	195.235	-30.150
0.61	OZB-woningen	67.560	2.336.451	2.268.891	82.690	2.434.580	2.351.890
0.62	OZB-niet woningen	14.480	520.379	505.899	17.360	524.946	507.586
0.64	Belastingen overig	14.120	500	-13.620	10.500	500	-10.000
0.7	Algemene uitkering en overige uitkering gemeente fonds	0	19.503.000	19.503.000	0	21.350.366	21.350.366
0.8	Overige baten en lasten	364.537	0	-364.537	866.338	0	-866.338
0.9	Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	479.000	1.507.794	1.028.794	6.000	1.700.006	1.694.006
1. Veiligheid							
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	934.967	0	-934.967	1.037.182	0	-1.037.182
1.2	Openbare orde en veiligheid	472.568	52.363	-420.205	452.697	4.794	-447.903
2. Verkeer, vervoer en waterstaat							
2.1	Verkeer en vervoer	2.439.772	44.250	-2.395.522	2.281.724	51.794	-2.229.930
2.2	Parkeren	6.495	3.674	-2.821	6.800	3.166	-3.634
3. Economie							
3.1	Economische ontwikkeling	64.449	0	-64.449	79.400	0	-79.400
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	0	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	49.899	1.340	-48.559	50.625	1.340	-49.285
3.4	Economische promotie	161.554	50.400	-111.154	142.504	60.900	-81.604
4. Onderwijs							
4.2	Onderwijshuisvesting	440.139	336.954	-103.185	647.736	86.954	-560.782
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	691.479	211.266	-480.213	808.656	98.008	-710.648
5. Sport, cultuur en recreatie							
5.1	Sportbeleid en activering	185.787	0	-185.787	222.275	0	-222.275
5.2	Sportaccommodaties	759.826	202.533	-557.293	763.407	198.345	-565.062
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	199.922	245	-199.677	200.074	245	-199.829
5.4	Musea	14.518	0	-14.518	16.750	0	-16.750
5.5	Cultureel erfgoed	49.594	0	-49.594	39.799	0	-39.799
5.6	Media	305.662	20.511	-285.151	301.225	20.511	-280.714
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.327.055	3.500	-1.323.555	1.484.630	4.418	-1.480.212

Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1.178.838	14.000	-1.164.838	1.175.848	14.000	-1.161.848	1.183.398	14.000	-1.169.398
328.158	125.376	-202.782	286.053	119.226	-166.827	289.353	119.226	-170.127
112.282	20.000	-92.282	112.282	20.000	-92.282	112.282	20.000	-92.282
4.307.072	1.945	-4.305.127	4.261.598	1.945	-4.259.653	4.256.327	1.945	-4.254.382
215.074	194.235	-20.839	359.169	193.235	-165.934	424.132	192.235	-231.897
77.140	2.513.165	2.436.025	78.620	2.593.211	2.514.591	80.470	2.666.571	2.586.101
16.160	534.527	518.367	16.480	536.922	520.442	16.880	536.922	520.042
10.500	500	-10.000	10.500	500	-10.000	10.500	500	-10.000
0	22.310.368	22.310.368	0	23.132.016	23.132.016	0	21.686.298	21.686.298
1.445.000	0	-1.445.000	2.119.000	0	-2.119.000	2.137.328	0	-2.137.328
0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.000	792.874	789.874	0	519.234	519.234	0	427.568	427.568
1.068.990	0	-1.068.990	1.084.653	0	-1.084.653	1.102.699	0	-1.102.699
452.697	4.794	-447.903	452.697	4.794	-447.903	452.697	4.794	-447.903
2.382.825	51.794	-2.331.031	2.389.515	51.794	-2.337.721	2.388.735	43.250	-2.345.485
6.800	3.166	-3.634	6.800	3.166	-3.634	6.800	3.166	-3.634
68.600	0	-68.600	68.600	0	-68.600	68.600	0	-68.600
0	0	0	0	0	0	0	0	0
50.625	1.340	-49.285	50.625	1.340	-49.285	50.625	1.340	-49.285
144.472	60.900	-83.572	144.654	60.900	-83.754	144.348	60.900	-83.448
600.257	86.954	-513.303	590.048	86.954	-503.094	645.049	86.954	-558.095
559.144	18.560	-540.584	507.716	18.560	-489.156	507.716	18.560	-489.156
222.275	0	-222.275	222.275	0	-222.275	222.275	0	-222.275
777.971	198.272	-579.699	801.489	194.245	-607.244	800.846	194.213	-606.633
200.047	245	-199.802	207.022	245	-206.777	198.247	245	-198.002
16.750	0	-16.750	16.950	0	-16.950	16.950	0	-16.950
39.799	0	-39.799	39.799	0	-39.799	39.799	0	-39.799
314.241	20.511	-293.730	299.980	20.511	-279.469	289.709	20.511	-269.198
1.404.830	4.418	-1.400.412	1.412.051	4.418	-1.407.633	1.385.903	2.500	-1.383.403

vervolg op volgende pagina >

Overzicht geraamde baten en lasten per taakveld

Nr.	Omschrijving taakveld	Bijgestelde begroting 2022			Begroting 2023		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
6.	Sociaal Domein						
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.234.178	163.843	-1.070.335	1.073.330	82.953	-990.377
6.2	Wijkteams	208.951	0	-208.951	183.850	0	-183.850
6.3	Inkomensregelingen	2.601.579	1.894.308	-707.271	2.505.959	1.774.179	-731.780
6.4	Begeleide participatie	1.311.514	0	-1.311.514	1.195.131	0	-1.195.131
6.5	Arbeidsparticipatie	315.888	0	-315.888	316.428	0	-316.428
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	374.727	0	-374.727	454.600	0	-454.600
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	2.469.516	108.913	-2.360.603	2.736.322	100.810	-2.635.512
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	2.202.824	0	-2.202.824	2.494.211	0	-2.494.211
6.82	Geëscaleerde zorg 18+	36.988	0	-36.988	41.476	0	-41.476
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	308.932	0	-308.932	280.199	0	-280.199
7.	Volksgesondheid en milieu						
7.1	Volksgesondheid	575.344	0	-575.344	622.178	0	-622.178
7.2	Riolering	1.398.087	1.843.389	445.302	1.534.606	2.011.226	476.620
7.3	Afval	1.145.367	1.486.284	340.917	1.206.185	1.563.332	357.147
7.4	Milieubeheer	265.457	0	-265.457	253.255	0	-253.255
7.5	Begraafplaatsen en crematorie	17.794	17.173	-621	18.717	20.148	1.431
8.	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en stedelijke vernieuwing						
8.1	Ruimtelijke ordening	727.888	20.000	-707.888	920.635	20.000	-900.635
8.2	Grondexploitatie	0	0	0	0	0	0
8.3	Wonen en bouwen	925.691	71.553	-854.138	868.796	71.904	-796.892
Totalen baten en lasten per taakveld		30.616.891	30.801.697	184.806	32.544.369	32.546.081	1.712

Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1.163.875	82.953	-1.080.922	1.130.088	82.953	-1.047.135	1.144.097	82.953	-1.061.144
183.850	0	-183.850	183.850	0	-183.850	183.850	0	-183.850
2.531.410	1.774.179	-757.231	2.558.134	1.774.179	-783.955	2.586.194	1.774.179	-812.015
1.028.782	0	-1.028.782	933.090	0	-933.090	858.312	0	-858.312
316.428	0	-316.428	316.428	0	-316.428	316.428	0	-316.428
454.600	0	-454.600	454.600	0	-454.600	454.600	0	-454.600
2.744.749	101.185	-2.643.564	2.752.820	101.573	-2.651.247	2.761.134	102.298	-2.658.836
2.548.642	0	-2.548.642	2.604.842	0	-2.604.842	2.662.869	0	-2.662.869
41.476	0	-41.476	41.476	0	-41.476	41.476	0	-41.476
282.388	0	-282.388	284.616	0	-284.616	286.883	0	-286.883
630.834	0	-630.834	639.486	0	-639.486	652.479	0	-652.479
1.487.275	2.061.257	573.982	1.590.412	2.145.174	554.762	1.794.601	2.341.964	547.363
1.202.735	1.560.818	358.083	1.203.655	1.560.802	357.147	1.204.805	1.561.952	357.147
255.255	0	-255.255	255.255	0	-255.255	255.255	0	-255.255
18.678	20.148	1.470	18.639	20.148	1.509	18.599	20.148	1.549
874.097	20.000	-854.097	828.351	26.301	-802.050	742.611	26.301	-716.310
0	0	0	0	0	0	0	0	0
792.748	71.904	-720.844	709.900	71.904	-637.996	711.921	71.904	-640.017
32.561.369	32.650.388	89.019	33.220.066	33.360.250	140.184	33.507.782	32.083.397	-1.424.385

Meerjarig overzicht resultaat voor- en na bestemming

Reserveringen per programma	Toevoegingen ten laste van exploitatie	Onttrekkingen ten gunste van exploitatie	Mutatie reserves
Begrotingssaldo 2024 vóór reserveringen			-702.000
Programma Bestuur en ondersteuning			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslasten diverse investeringen		92.000	
Onttrekking algemene reserve, traineeprogramma RichtingZuid		45.000	
Onttrekking algemene reserve, trainee burgerzaken		40.000	
Totaal Bestuur en ondersteuning	0	177.000	177.000
Programma Economie			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslasten wandelknooppunten netwerk ZL	0	6.000	
Totaal Economie	0	6.000	6.000
Programma Onderwijs			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslasten Cortemich		119.000	
Onttrekking reserve afschrijving, Open Club Klimmen		45.000	
Onttrekking reserve afschrijving, ontwikkeling school Ransdaal		14.000	
Onttrekking algemene reserve, sloop en afboeken boekwaarde Ransdalerstraat 64		64.000	
Totaal Onderwijs	0	242.000	242.000
Programma Sport, cultuur en recreatie			
Toevoeging aan algemene reserve, indiensttreding wajongeren	3.000		
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast verbouwing bibliotheek Voerendaal		6.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast voetbalvelden Open Club Klimmen		47.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast tennisbanen Open Club Klimmen		22.000	
Onttrekking reserve afschrijving,			
Afschrijvingslast verzwaren dakconstructie kantine De Joffer		3.000	
Onttrekking reserve ruimtelijke ontwikkeling, afschrijvingslast böschke an der Baneberg		7.000	
Onttrekking algemene reserve (noodfonds), cultuurmiddelen		10.000	
Totaal Sport, cultuur en recreatie	3.000	95.000	92.000
Programma Sociaal domein			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast gemeenschapshuis 't Wouves		8.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast MFC Ubachsberg		5.000	
Onttrekking reserve sociaal domein, afschrijvingslast keuken MFC Ubachsberg		3.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast buitengebied MFC Ubachsberg		3.000	
Onttrekking reserve afschrijving, multifunctionele accommodatie Open Club Klimmen		23.000	
Onttrekking reserve Sociaal Domein, GR WOZL/WSP		6.000	
Totaal Sociaal domein	0	48.000	48.000
Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			
Onttrekking reserve afschrijving, Skaeve Huse		7.000	
Onttrekking algemene reserve, casemanagement omgevingswet		85.000	
Onttrekking algemene reserve, toezichthouder		85.000	
Onttrekking algemene reserve, trainee omgevingsontwikkeling		49.000	
Totaal Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	0	226.000	226.000
Totaal mutaties in reserves			791.000
Begrotingssaldo 2024 na reserveringen			89.000

Reserveringen per programma	Toevoegingen ten laste van exploitatie	Onttrekkingen ten gunste van exploitatie	Mutatie reserves
Begrotingssaldo 2025 vóór reserveringen			-380.000
Programma Bestuur en ondersteuning			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslasten diverse investeringen		92.000	
Totaal Bestuur en ondersteuning	0	92.000	92.000
Programma Verkeer, vervoer en waterstaat			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast Open Club Klimmen		12.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast mobiliteitsplan		3.000	
Totaal Verkeer, vervoer en waterstaat	0	15.000	15.000
Programma Economie			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslasten wandelknooppunten netwerk ZL	0	6.000	
Totaal Economie	0	6.000	6.000
Programma Onderwijs			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslasten Cortemich		119.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast kindcentrum Open Club Klimmen		45.000	
Onttrekking reserve afschrijving, ontwikkeling school Ransdaal		14.000	
Totaal Onderwijs	0	178.000	178.000
Programma Sport, cultuur en recreatie			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast verbouwing bibliotheek Voerendaal		6.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast voetbalvelden Open Club Klimmen		47.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast tennisvelden Open Club Klimmen		22.000	
Onttrekking reserve afschrijving,			
Afschrijvingslast verzwaren dakconstructie kantine De Joffer		3.000	
Onttrekking reserve ruimtelijke ontwikkeling, afschrijvingslast böschke an der Baneberg		7.000	
Onttrekking algemene reserve (noodfonds), cultuurmiddelen		10.000	
Totaal Sport, cultuur en recreatie	0	95.000	95.000
Programma Sociaal domein			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast gemeenschapshuis 't Wouves		8.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast MFC U'berg		5.000	
Onttrekking reserve sociaal domein, afschrijvingslast keuken MFC Ubachsberg		3.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast buitengebied MFC Ubachsberg		3.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast multifunctionele accommodatie Open Club Klimmen		23.000	
Totaal Sociaal domein	0	42.000	42.000
Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			
Onttrekking reserve afschrijving, Skaeve Huse		7.000	
Onttrekking algemene reserve, casemanagement omgevingswet		85.000	
Totaal Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		92.000	92.000
Totaal mutaties in reserves			520.000
Begrotingssaldo 2025 na reserveringen			140.000

Reserveringen per programma	Toevoegingen ten laste van exploitatie	Onttrekkingen ten gunste van exploitatie	Mutatie reserves
Begrotingssaldo 2026 vóór reserveringen			-1.852.000
Programma Bestuur en ondersteuning			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslasten diverse investeringen		92.000	
Totaal Bestuur en ondersteuning	0	92.000	92.000
Programma Verkeer, vervoer en waterstaat			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslasten Open Club Klimmen		12.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslasten mobiliteitsplan		6.000	
Totaal Verkeer, vervoer en waterstaat	0	18.000	18.000
Programma Economie			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslasten wandelknooppunten netwerk ZL	0	6.000	
Totaal Economie	0	6.000	6.000
Programma Onderwijs			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslasten Cortemich		119.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslasten kindcentrum Klimmen (Open Club)		45.000	
Onttrekking reserve afschrijving, ontwikkeling school Ransdaal		14.000	
Totaal Onderwijs	0	178.000	178.000
Programma Sport, cultuur en recreatie			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast verbouwing bibliotheek Voerendaal		6.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast voetbalvelden Open Club Klimmen		47.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast tennisvelden Open Club Klimmen		22.000	
Onttrekking reserve afschrijving, Afschrijvingslast verzwaren dakconstructie kantine De Joffer		3.000	
Onttrekking reserve ruimtelijke ontwikkeling, afschrijvingslast böschke an der Baneberg		7.000	
Totaal Sport, cultuur en recreatie	0	85.000	85.000
Programma Sociaal domein			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast gemeenschapshuis 't Wouves		8.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast multifunctionele accommodatie Open Club Klimmen		23.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast MFC Ubachsberg		5.000	
Onttrekking reserve sociaal domein, afschrijvingslast keuken MFC Ubachsberg		3.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast buitengebied MFC Ubachsberg		3.000	
Totaal Sociaal domein	0	42.000	42.000
Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			
Onttrekking reserve afschrijving, Skaeve Huse		7.000	
Totaal Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		7.000	7.000
Totaal mutaties in reserves			428.000
Begrotingssaldo 2026 na reserveringen			-1.424.000

Overzicht incidentele lasten en baten

Overzicht geraamde incidentele lasten en baten begroting 2023 – 2026

(Bedragen × € 1.000)

	2023		2024		2025		2026	
	Last	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last	Baat
Programma Bestuur en ondersteuning								
Trainee burgerzaken *	40	40	40	40				
Traineeprogramma RichtingZuid *	68	68	45	45				
Dotatie aan voorziening personeel uit dienst*	100	100						
Visie op inrichten van informatiemanagement	15							
Stelpost nieuwe ambities collegeprogramma*	200	200						
Aanwending algemene reserve t.b.v. opstellen wegenlegger		40						
Aanwending reserve afschrijving t.b.v. afboeken boekwaarden en sloopkosten inzake Open Club Klimmen		499						
Aanwending algemene reserve t.b.v. sloop pand Ransdalerstraat 64				64				
Aanwending algemene reserve t.b.v. vervanging bomen a.g.v. stormschade		50						
Aanwending algemene reserve t.b.v. inhuur casemanament omgevingswet		85		85		85		
Aanwending algemene reserve t.b.v. toezichthouder WABO		85		85				
Aanwending algemene reserve t.b.v. trainee afdeling omgevingsontwikkelingen		99		49				
Aanwending algemene reserve t.b.v. opstellen masterplan wonen		50						
Aanwending algemene reserve t.b.v. herijking omgevingsvisie		50						
Programma Veiligheid								
Programma Verkeer, vervoer en waterstaat								
Opstellen wegenlegger *	40							
Programma Economie								
Werkplan toerisme	10							
Programma Onderwijs								
Sloop school Ummer Clumme *	160							
Afboeken boekwaarden Ummer Clumme *	335							
Sloop pand Ransdalerstraat 64 *			50					
Programma Sport, cultuur en recreatie								
Vervanging bomen a.g.v. stormschade *	50							
Programma Sociaal domein								
Programma Volksgezondheid en milieu								
Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing								
Inhuur casemanagement omgevingswet *	85		85		85			
Trainee afdeling omgevingsontwikkeling *	99		49					
Herijking omgevingsvisie *	50							
Toezichthouder WABO *	85		85					
Opstellen masterplan wonen *	50							
Totaal	1.387	1.366	354	368	85	85	0	0

* Dekking vindt plaats door onttrekking uit reserve.

Het uitgangspunt is dat alle baten en lasten in principe structureel zijn en incidentele baten en lasten dus de uitzondering. Tevens moeten de incidentele baten of lasten van materiële omvang zijn. In de Financiële verordening is hiervoor geen grensbedrag opgenomen. Derhalve is in deze begroting als materiële omvang een bedrag gelijk aan of hoger dan € 5.000 aangemerkt.

Toelichting:

- Voor de toekomstige vervanging van een baliemedewerkster welke binnenkort met pensioen gaat willen we middels een traineeship een starter de kans bieden zich te ontwikkelen voor deze toekomstige vacature. Financiële dekking vindt plaats middels aanwending van de algemene reserve.
- Gemeente Voerendaal is benaderd door RichtingZuid voor deelname aan hun traineeprogramma. Het betreft 1 traineeplek, waarbij we binnen de periode 2022-2024, plek bieden aan 3 trainees.
Vanwege krapte op de arbeidsmarkt en tegelijkertijd veranderende wetgeving/nieuwe uitdagingen op het gebied van o.a. duurzaamheid hopen we door het aantrekken van trainees kennis te maken met (toekomstige) medewerkers, waarbij we zijn of haar talenten goed kunnen benutten bij de uitdagingen die we hebben en zullen krijgen. Financiële dekking vindt plaats middels aanwending van de algemene reserve.
- Dotatie aan voorziening personeel uit dienst ad € 100.000 ter bevordering van de mobiliteit van medewerkers. Financiële dekking vindt plaats middels aanwending van de algemene reserve.
- De visie op het inrichten van informatiemanagement betreft de initiële inrichting van een kwaliteitssysteem t.b.v. informatie- en archiefbeheer.
- Het coalitieakkoord 2022-2026 is voor het overgrote deel vertaald in deze begroting. Onder andere zijn extra middelen voorzien voor burgerparticipatie, toerisme en wonen. De verwachting is dat de uitwerking van het coalitieakkoord leidt tot onvoorziene uitgaven, omdat nog niet duidelijk is hoe de uitwerking tot uitvoering worden gebracht. Hiervoor is deze eenmalige stelpost bedoeld en te denken valt bijvoorbeeld aan de sociale moestuin, vrijwilligersbeleid, circulariteit en (overdragen) bos/natuur. Financiële dekking vindt plaats middels aanwending van de algemene reserve.
- De wegenlegger is bij de brand in 2010 verloren gegaan. Een wegenlegger is een wettelijke verplichting. Voor 2023 wordt genoemd bedrag gereserveerd voor het opstellen en vervolgens wordt structureel een bedrag geraamd voor actueel houden wegenlegger. Financiële dekking vindt plaats middels aanwending van de algemene reserve.
- Betreft een actieplan als onderdeel van het Coalitieakkoord 2022-2026.
- In verband met de sloop van de huidige basisschool Ummer Clumme (incl. gymzaal) wordt de boekwaarde in 2023 volledig afgeschreven en conform raadsbesluit wordt dit gedekt uit de reserve afschrijving.
- incidenteel budget voor vervanging bomen a.g.v. stormschade. Financiële dekking vindt plaats middels aanwending van de algemene reserve.
- De komst van de Omgevingswet, maar ook de wens voor een betere dialoog/burgerparticipatie vragen om andere competenties dan nu voorhanden. Daarom wordt gekozen voor tijdelijke (3 jaar) inhuur. Financiële dekking vindt plaats middels aanwending van de algemene reserve.
- Ten behoeve van voorbereidende werkzaamheden omgevingswet en het bepalen van nieuwe kaders t.b.v. het omgevingsplan vindt tijdelijke inhuur plaats via een traineeship. Financiële dekking vindt plaats middels aanwending van de algemene reserve.
- Implementatie van nieuwe wetgeving met bijbehorende visie en plannen. Financiële dekking vindt plaats middels aanwending van de algemene reserve.
- Omdat er veel achterstand is ontstaan met daarnaast een stijging van het aantal aanvragen, is het noodzakelijk tijdelijk extra capaciteit in te huren om deze achterstand weg te werken. Financiële dekking vindt plaats middels aanwending van de algemene reserve.
- Opstellen van een masterplan wonen als onderdeel van het Coalitieakkoord 2022-2026. Financiële dekking vindt plaats middels aanwending van de algemene reserve.

	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Totaal	waarvan: incid.	struct.	Totaal	waarvan: incid.	struct.	Totaal	waarvan: incid.	struct.	Totaal	waarvan: incid.	struct.
Lasten												
Programma Bestuur en ondersteuning	7.297	423	6.874	7.690	95	7.595	8.420	0	8.420	8.511	0	8.511
Programma Veiligheid	1.490	0	1.490	1.522	0	1.522	1.538	0	1.538	1.556	0	1.556
Programma Verkeer, vervoer en waterstaat	2.289	40	2.249	2.390	0	2.390	2.396	0	2.396	2.397	0	2.397
Programma Economie	272	10	262	263	0	263	263	0	263	263	0	263
Programma Onderwijs	1.456	495	961	1.160	50	1.110	1.098	0	1.098	1.153	0	1.153
Programma Sport, cultuur en recreatie	3.028	50	2.978	2.975	0	2.975	2.999	0	2.999	2.954	0	2.954
Programma Sociaal domein	11.282	0	11.282	11.296	0	11.296	11.260	0	11.260	11.295	0	11.295
Programma Volksgezondheid en milieu	3.635	0	3.635	3.595	0	3.595	3.708	0	3.708	3.925	0	3.925
Progr. Volkshuisvesting ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	1.789	370	1.419	1.667	219	1.448	1.538	85	1.453	1.454	0	1.454
Totaal lasten (A)	32.538	1.388	31.150	32.558	364	32.194	33.220	85	33.135	33.508	0	33.508
Baten												
Programma Bestuur en ondersteuning	24.671	0	24.671	25.714	0	25.714	26.611	0	26.611	25.237	0	25.237
Programma Veiligheid	5	0	5	5	0	5	5	0	5	5	0	5
Programma Verkeer, vervoer en waterstaat	55	0	55	55	0	55	55	0	55	48	0	48
Programma Economie	62	0	62	62	0	62	62	0	62	62	0	62
Programma Onderwijs	185	0	185	106	0	106	106	0	106	106	0	106
Programma Sport, cultuur en recreatie	223	0	223	223	0	223	219	0	219	218	0	218
Programma Sociaal domein	1.958	0	1.958	1.958	0	1.958	1.959	0	1.959	1.959	0	1.959
Programma Volks-gezondheid en milieu	3.595	0	3.595	3.642	0	3.642	3.726	0	3.726	3.923	0	3.923
Progr. Volkshuisvesting ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	92	0	92	92	0	92	98	0	98	98	0	98
Totaal baten (B)	30.846	0	30.846	31.857	0	31.857	32.841	0	32.841	31.656	0	31.656
Saldo van baten en lasten	-1.692	-1.388	-304	-701	-364	-337	-379	-85	-294	-1.852	0	-1.852
Stortingen in reserves (C)	6	0	6	3	0	3	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves (D)	1.700	1.366	334	793	368	425	519	85	434	428	0	428
Geraamd resultaat (B+D)-(A+C)	2			89			140			-1.424		
Totaal structurele lasten			31.150			32.194			33.135			33.508
Totaal structurele baten			31.180			32.282			33.275			32.084
Structurele baten -/- structurele lasten			30			88			140			-1.424

Uniforme basisset (verplichte) beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio/dimensie	Waarde	Bron	Omschrijving
Formatie	Fte per 1.000 inwoners		Voerendaal	7,9	Eigen gegevens	Het gaat hier om de toegestane 1.000 inwoners formatie in fte van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari.
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners		Voerendaal	7,9	Eigen gegevens	Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is uit het formatieplan.
Apparaatskosten	Kosten per inwoner		Voerendaal	764	Begroting 2023	Apparaatskosten zijn alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + kosten inhuur externen		Voerendaal	7,25	Begroting 2023	
Overheadkosten	% van totale lasten		Voerendaal	13,32	Begroting 2023	Overheadkosten: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.
Verwijzingen Halt	aantal per 1.000 inwoners van 12-18 jaar	2021	Voerendaal	6	Stichting Halt	Het aantal verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.
Verwijzingen Halt	aantal per 1.000 inwoners van 12-18 jaar	2021	Nederland	8	Stichting Halt	
Winkeldiefstallen	aantal per 1.000 inwoners	2021	Voerendaal	0,4	CBS-Diefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
Winkeldiefstallen	aantal per 1.000 inwoners	2021	Nederland	1,8		
Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	2021	Voerendaal	1,2	CBS-Criminaliteit	Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	2021	Nederland	4,3		

Diefstallen uit woning	aantal per 1.000 inwoners	2021	Voerendaal	0,8	CBS-Diefstallen	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
Diefstallen uit woning	aantal per 1.000 inwoners	2021	Nederland	1,3		
Vernieling	aantal per	2021	Voerendaal	4,0	CBS-Criminaliteit	Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.
Vernieling	aantal per 1.000 inwoners	2021	Nederland	6,1		
Func tiemenging	%	2021	Voerendaal	33,2	CBS BA / LISA-bewerking ABF Research	De func tiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
Func tiemenging	%	2021	Nederland	53,3		
Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw. van 15-65 jaar	2021	Voerendaal	157,2	LISA	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.
Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw. van 15-65 jaar	2021	Nederland	165,1		
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2020	Voerendaal	0	DUO/Ingrado	Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven. De periodeaanduiding "2018" staat voor schooljaar "2017/2018.
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2020	Nederland	2,7		
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2021	Voerendaal	14	DUO/Ingrado	Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hier toe worden gerekend. De periodeaanduiding "2019" staat voor schooljaar "2018/2019.
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2021	Nederland	19		

Uniforme basisset (verplichte) beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio/dimensie	Waarde	Bron	Omschrijving
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	%	2021	Voerendaal	0,8	DUO/Ingrado	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. De periodeaanduiding "2020" staat voor schooljaar "2019/2020".
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	%	2021	Nederland	1,9		
Niet-sporters	%	2020	Voerendaal	49,3	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM	Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.
Niet-sporters	%	2020	Nederland	49,3		
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2020	Voerendaal	122	CBS-Statistiek Huishoudelijk afval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2020	Nederland	170		
Hernieuwbare elektriciteit	%	2020	Voerendaal	19,4	Rijkswaterstaat + Klimaatmonitor	
Hernieuwbare elektriciteit	%	2020	Nederland	26,9		
Gemiddelde WOZ waarde x €1.000	x €1.000	2021	Voerendaal	264	CBS-Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
Gemiddelde WOZ waarde x €1.000	x €1.000	2021	Nederland	290		
Nieuw gebouwde woningen	aantal per 1.000 woningen	2021	Voerendaal	0,5	Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research	Het aantal nieuwbouwwoningen.

Nieuw gebouwde woningen	aantal per 1000 woningen	2021	Nederland	8,9	
Demografische druk	%	2022	Voerendaal	88,4	CBS-Bevolkingsstatistiek De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
Demografische druk	%	2022	Nederland	70,3	
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2022	Voerendaal	1.051	COELO, Groningen Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2022	Nederland	Geen data	
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2022	Voerendaal	1.107	COELO, Groningen Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2022	Nederland	Geen data	
Banen	aantal per 1.000 inwoners van 15-65 jaar	2021	Voerendaal	395,0	LISA Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 65 jaar.
Banen	aantal per 1.000 inwoners van 15-65 jaar	2021	Nederland	805,5	
Jongeren met delict voor rechter	%	2015	Voerendaal	0	CBS Jeugd Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
Jongeren met delict voor rechter	%	2015	Nederland	1	
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	%	2020	Voerendaal	5	CBS Jeugd Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan.

Uniforme basisset (verplichte) beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio/dimensie	Waarde	Bron	Omschrijving
Achterstand onder jeugd - % Kinderen in uitkeringsgezin	%	2020	Nederland	6		
Achterstand onder jeugd - % Werkloze jongeren	%	2020	Voerendaal	1	CBS Jeugd	Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer.
Achterstand onder jeugd - % Werkloze jongeren	%	2020	Nederland	2		
Netto arbeidsparticipatie	%	2021	Voerendaal	68,4	CBS-Arbeids-deelname	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.
Netto arbeidsparticipatie	%	2021	Nederland	70,4		
Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2021	Voerendaal	197,7	CBS- Participatiewet	Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leeftijd) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.
Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2021	Nederland	431,2		
Lopende re-integratie- voorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	2020	Voerendaal	378,7	CBS- Participatiewet	Het aantal reïntegratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar
Lopende re-integratie- voorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	2020	Nederland	202		
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2021	Voerendaal	8,1	CBS-Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2021	Nederland	12,9		

Jongeren met jeugd- bescherming	%	2021	Voerendaal	1,0	CB-Jeugd	Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.
Jongeren met jeugd- bescherming	%	2021	Nederland	1,2		
Jongeren met jeugd- reclassering	%	2021	Voerendaal	Geen data	CBS-Jeugd	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18 ^e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.
Jongeren met jeugd- reclassering	%	2021	Nederland	0,3		
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	per 10.000	2021	Voerendaal	730	CBS-Monitor Sociaal Domein WMO	Aantal per 1.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	per 10.000 inwoners	2021	Nederland	niet bekend		

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl (donderdag 8 september 2022)

Berekening Algemene Uitkering

Verdeelmaatstaven	2023 bedrag	2024 bedrag	2025 bedrag	2026 bedrag
┐ inwoners	4.657.900,74	4.658.895,46	4.661.009,24	4.665.361,14
┐ grote woonkernen	225.499,98	225.499,98	225.499,98	225.499,98
┐ jongeren	1.188.390,87	1.051.498,71	1.051.498,71	1.051.498,71
┐ inwoners 75+ met drempel	1.168.475,00	1.164.922,50	1.140.256,25	1.137.955,00
┐ huishoudens met een laag inkomen met drempel	3.822.380,90	3.260.482,85	3.249.749,74	3.249.204,50
┐ bijstandontvangers (miv 2016 3 jaars gemiddelde)	559.028,24	549.469,74	557.009,20	557.805,60
┐ loonkostensubsidie	60.617,52	60.677,64	60.764,64	60.851,52
┐ eenpersoonshuishoudens	275.024,76	274.186,32	268.399,44	267.856,92
┐ migratieachtergrond	172.625,70	177.440,40	177.380,60	177.431,20
┐ doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	60.931,13	65.461,12	65.555,20	65.648,64
┐ laag opleidingsniveau met drempel	344.335,41	338.892,80	331.724,80	331.059,20
┐ onderwijsachterstand	16.363,12	16.290,72	16.290,72	16.290,72
┐ landelijke centrumfunctie	58.942,18	59.305,46	59.305,46	59.305,46
┐ lokale centrumfunctie	99.423,30	99.423,30	99.423,30	99.423,30
┐ regionale centrumfunctie	247.467,60	231.694,80	229.993,50	229.882,20
┐ oppervlakte land	122.850,00	122.850,00	122.850,00	122.850,00
┐ land * bodemfactor gemeente	81.018,00	81.018,00	81.018,00	81.018,00
┐ oppervlakte binnenwater	252,20	252,20	252,20	252,20
┐ oppervlakte bebouwing buitengebied	94.729,80	94.729,80	94.729,80	94.472,04
┐ oppervlakte bebouwing woonkern	526.794,06	526.794,06	526.794,06	526.244,16
┐ oppervlakte bebouwde woonkern * bodemfactor woonkern	837.993,78	837.993,78	837.993,78	837.993,78
┐ oppervlakte bebouwd buitengebied * bodemfactor buitengebied	35.231,40	35.231,40	35.231,40	35.231,40
┐ woonruimten	70.304,93	70.895,43	71.485,93	71.485,93
┐ woonruimten * bodemfactor woonkern	315.449,47	318.098,97	320.748,47	320.748,47
┐ omgevingsadressendichtheid	280.562,03	301.274,06	303.783,42	303.849,64
┐ oeverlengte * bodemfactor	3.328,40	3.328,40	3.328,40	3.328,40
┐ oeverlengte * factor bodem * dichtheidsfactor	5.611,55	5.611,55	5.611,55	5.611,55
┐ kernen	688.130,04	687.669,60	684.658,38	684.416,82
┐ bedrijven (was bedrijfsvestigingen)	176.966,14	176.966,14	176.966,14	176.966,14
┐ vast bedrag voor elke gemeente	977.596,56	977.596,56	977.596,56	977.596,56
Totaal in basis	17.174.224,82	16.474.451,76	16.436.908,88	16.437.139,19
Uitkeringsfactor	1,285000	1,356000	1,419000	1,345000
Bedrag in basis * uitkeringsfactor	22.068.878,89	22.339.356,58	23.323.973,70	22.107.952,21

Berekening Algemene Uitkering

Verdeelmaatstaven	2023 bedrag	2024 bedrag	2025 bedrag	2026 bedrag
Inkomstenmaatstaf				
▮ verevening niet woningen gebruiker	-141.277,52	-141.277,52	-141.277,52	-141.277,52
▮ verevening niet woningen eigenaar	-235.417,09	-235.417,09	-235.417,09	-235.417,09
▮ verevening woningen	-1.128.977,91	-1.136.519,51	-1.140.633,11	-1.140.633,1
Overgangsregime				
▮ suppletie bommenregeling	0,00	0,00	0,00	0,00
▮ suppletie nieuwe verdeling GF	-578.789,00	-391.799,00	-204.809,00	-204.809,00
Totaal algemene uitkering	19.984.417,37	20.434.343,46	21.601.836,98	20.385.815,49
Decentralisatie-uitkeringen				
▮ Decentralisatie-uitkering VTH-taken	16.052,00	16.052,00	16.052,00	16.052,00
▮ Decentralisatie-uitkering voorschoolse voorziening peuters	20.059,00	20.059,00	20.059,00	20.059,00
▮ Decentralisatie-uitkering Implus brede scholen, sport en cultuur 4 ^e tranche	0,00	0,00	0,00	0,00
▮ Decentralisatie-uitkering armoedebestrijding kinderen	45.341,00	45.341,00	45.341,00	45.341,00
▮ Decentralisatie-uitkering versterking omgevings-veiligheidsdiensten	2.000,00	2.000,00	0,00	0,00
▮ Decentralisatie-uitkering extra capaciteit BOA's	30.661,00	30.661,00	30.661,00	30.661,00
▮ Decentralisatie-uitkering mantelzorgbeleid	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal Decentralisatie-uitkeringen	114.113,00	114.113,00	112.113,00	112.113,00
Integratie-uitkeringen (sociaal domein)				
▮ Jeugd 2015 / m.i.v. 2019 Voogdij/18+	0,00	0,00	0,00	0,00
▮ WMO taken / m.i.v. 2019 beschermd wonen	0,00	0,00	0,00	0,00
▮ Participatiebudget (Kompas) / m.i.v. 2019 exclusief WWB	22.009,00	23.972,00	25.942,00	27.927,00
▮ Participatiebudget (WoZL)	1.134.827,00	962.940,00	868.124,00	857.443,00
Totaal Integratie-uitkeringen	1.156.836,00	986.912,00	894.066,00	885.370,00
Totaal uitkeringsjaar	21.255.366,37	21.535.368,46	22.608.015,98	21.383.298,49

Overzicht reserves en voorzieningen

Reserve	Begrotingsjaar 2023			Begrotingsjaar 2024	
	Beginstand	Toevoegingen	Onttrekkingen	Eindstand	Toevoegingen
Algemene Reserve	4.534.000	6.000	-875.000	3.665.000	3.000
Reserve Ruimtelijke ontwikkelingen	69.000	0	-7.000	62.000	0
Reserve Krimpgelden	0	0	0	0	0
Reserve afschrijvingen	12.752.000	0	-790.000	11.962.000	0
Reserve overloop	0	0	0	0	0
Reserve sociaal domein	1.355.000	0	-27.000	1.328.000	0
Innovatiereserve	206.000	0	0	206.000	0
Reserve duurzaamheid	367.000	0	0	367.000	0
Subtotaal bestemmingsreserves	14.749.000	0	-824.000	13.925.000	0
Totaal reserves	19.283.000	6.000	-1.699.000	17.590.000	3.000

Voorziening	Begrotingsjaar 2023			Begrotingsjaar 2024	
	Beginstand	Toevoegingen	Onttrekkingen	Eindstand	Toevoegingen
Egalisatievoorziening onderhoud gem. gebouwen	936.000	472.000	-410.000	998.000	472.000
Voorziening verplichting personeel uit dienst	1.047.000	114.000	-137.000	1.024.000	14.000
Voorziening dubieuze debiteuren	302.000	0	0	302.000	0
Voorziening sporttoestellen gymzalen	17.000	12.000	-8.000	21.000	12.000
Voorziening egalisatie voorziening riolen	176.000	0	-3.000	173.000	0
Voorziening egalisatie afvalstoffenheffing	41.000	0	0	41.000	0
Totaal voorzieningen	2.519.000	598.000	-558.000	2.559.000	498.000
Totaal reserves en voorzieningen	21.802.000	604.000	-2.257.000	20.149.000	501.000

Verzamellijst investeringen Begroting 2023-2027

Omschrijving investering	raming 2023	raming 2024	raming 2025	raming 2026
Aanpassing apparatuur raadzaal	39.500			
Aanpassing vergaderruimten t.b.v. teamsoverleggen	26.500			
Aanpassing gemeentehuis t.b.v. activiteit gerelateerd werken	-			
Toplaagrenovatie hoofdveld RKVV Voerendaal	100.000			
Vervanging toeristische bewegwijzeringsborden	26.000			
Opstellen omgevingsplan	410.000			
Opslag accu's	12.000			
Vervanging werkbussen (3-2-2 stuks)	300.000	200.000	200.000	
Vervanging (kleine) John Deere Trekker		50.000		
Vervanging Nissan elektrische bedrijfsvoertuigen (2 stuks)			80.000	
Vervanging Toro kooimaaier (sportvelden)				65.000
Vervanging veegmachine Citymaster 1250 comfort				90.000
Vervanging Stiga zitmaaier (begraafplaats)				
	914.000	250.000	280.000	155.000

		Begrotingsjaar 2025			Begrotingsjaar 2026		
Onttrekkingen	Eindstand	Toevoegingen	Onttrekkingen	Eindstand	Toevoegingen	Onttrekkingen	Eindstand
-378.000	3.290.000	0	-95.000	3.195.000	0	-10.000	3.185.000
-7.000	55.000	0	-7.000	48.000	0	-7.000	41.000
0	0	0	0	0	0	0	0
-400.000	11.562.000	0	-415.000	11.147.000	0	-418.000	10.729.000
0	0	0	0	0	0	0	0
-8.000	1.320.000	0	-3.000	1.317.000	0	-3.000	1.314.000
0	206.000	0	0	206.000	0	0	206.000
0	367.000	0	0	367.000	0	0	367.000
-415.000	13.510.000	0	-425.000	13.085.000	0	-428.000	12.657.000
-793.000	16.800.000	0	-520.000	16.280.000	0	-438.000	15.842.000
		Begrotingsjaar 2025			Begrotingsjaar 2026		
Onttrekkingen	Eindstand	Toevoegingen	Onttrekkingen	Eindstand	Toevoegingen	Onttrekkingen	Eindstand
-554.000	916.000	472.000	-346.000	1.042.000	472.000	-320.000	1.194.000
-37.000	1.001.000	14.000	-37.000	978.000	14.000	-37.000	955.000
0	302.000	0	0	302.000	0	0	302.000
-4.000	29.000	12.000	-7.000	34.000	12.000	-1.000	45.000
-53.000	120.000	0	-91.000	29.000	0	-241.000	-212.000
0	41.000	0	0	41.000	0	0	41.000
-648.000	2.409.000	498.000	-481.000	2.426.000	498.000	-599.000	2.325.000
-1.441.000	19.209.000	498.000	-1.001.000	18.706.000	498.000	-1.037.000	18.167.000

(Afgerond op een veelvoud van 1.000)

raming 2027	dekking	afschrijvings termijn	Kapitaal- lasten 2023	Kapitaal- lasten 2024	Kapitaal- lasten 2025	Kapitaal- lasten 2026	Kapitaal- lasten 2027
	afschrijving	10	0	4.345	4.306	4.266	4.227
	afschrijving	10	0	2.915	2.889	2.862	2.836
	afschrijving	10	0	0	0	0	0
	afschrijving	15	0	7.667	7.600	7.533	7.467
	afschrijving	10	0	2.860	2.834	2.808	2.782
	afschrijving	10	0	45.100	44.690	44.280	43.870
	afschrijving	10	0	1.320	1.308	1.296	1.284
	afschrijving	6	0	53.000	87.833	122.333	121.167
	afschrijving	10	0	0	5.500	5.450	5.400
	afschrijving	6	0	0	0	14.133	14.000
	afschrijving	8	0	0	0	0	8.775
	afschrijving	8	0	0	0	0	12.150
14.000	afschrijving	8	0	0	0	0	0
14.000			0	117.207	156.959	204.962	223.956

Lijst van afkortingen

AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk	OCK	Open Club Klimmen
BAG	Basisadministratie Adressen en Gebouwen	OZB	Onroerendezaakbelasting
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten	Palet	Parkstad Limburg Energie Transitie
BBZ	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen	PDCA	Plan Do Check Act
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie	PIOFACH	Personeel Informatievoorziening Organisatie Financiën Administratieve organisatie Communicatie en Huisvesting
BIBOB	Bevordering Integriteits Beoordelingen door het Openbaar Bestuur	PIT	Parkstad IT
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten	PGB	Persoonsgebonden Budget
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar	PM	Pro Memorie
BRP	Basisrioleringsplan	PMD	Plastic, Metalen verpakkingen en Drinkpakken
BsGW	Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen	Psz	Peuterspeelzaal
BSO	Buiten Schoolse Opvang	P&C	Planning en Control
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde	RAK	Regionaal Afwegingskader
BWO	Beschermde Wonen en Opvang	RES	Regionale Energie Strategie
B&W	Burgemeester en Wethouders	RIEC	Regionale Informatie en Expertise Centra
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst	RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden	Ruddo	Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
CPB	Centraal Planbureau	SGOVp	Samen Grip Op Verbonden Partijen
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek	Strip	Strategisch investeringsprogramma
DPRA	Deltaplan Ruimtelijke adaptatie	SVBBL	Simpelveld, Voerendaal, Beekdaalen, Brunssum en Landgraaf
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet	VSV	Voortijdig schoolverlaten
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit	VTH	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
EMU	Economische en Monetaire Unie	VVE	Voor- en vroegschoolse educatie
Fte	Fulltime-equivalent	WIJ	Werk Investeren Jongeren
Fido	Financiering decentrale overheden	WKPB	Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken
GFT	Groente-, fruit- en tuinafval	Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
GEO	Geografie	WOZ	Waardering Onroerende Zaken
GGD	Gemeenschappelijke gezondheidsdienst	WOZL	Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg	WSP	Werkgeversservicepunt Parkstad
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen	Wsw	Wet sociale werkvoorziening
GR	Gemeenschappelijke Regeling	WvGGZ	Wet Verplichte GGZ
GIKJ	Gesloten en Intensief Klinische Jeugdhulp	Wwb	Wet werk en bijstand
GVVP	Gemeentelijk Verkeers en Vervoers Plan		
IBA	Internationale Bau Ausstellung		
ICT	Informatie en communicatietechnologie		
IOAW	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers		
IOAZ	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen		
IVOR	Integrale Visie Openbare Ruimte		
JOGG	Jongeren op Gezond Gewicht		
KBL	Kredietbank Limburg		
LEA	Lokale Educatieve Agenda		
LLB	Levensloop bestendig		
LVB	Licht verstandelijke beperking		
MFC	Multifunctioneel Centrum		
MOP	Meerjarig Onderhoudsprogramma		
MOR	Melding openbare ruimte		
MVA	Maatschappelijk Verantwoorde Activiteit		

Raadsbesluit

Raadsbesluit

Voerendaal, 2022 \

Vaststellen Begroting 2023

De raad van de gemeente Voerendaal besluit:

1. in te stemmen met de in de begroting 2023 en de meerjarenramingen 2024-2026 opgenomen opbrengsten van de gemeentelijke belastingen en heffingen en de daaraan ten grondslag liggende tarieven te verwerken in de op 8 december 2022 vast te stellen belastingverordeningen;
2. voor het overige in te stemmen met de begroting 2023 en de meerjarenramingen 2024-2026 inclusief het financieel dekkingsplan.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 10 november 2022.

de griffier,

F. Meijerink

de voorzitter,

W. Houben

Colofon

tekst

Gemeente Voerendaal

fotografie

Roger Coenders

Stan Keulen

Peter Lambrichs

Gemeente Voerendaal

iStock

vormgeving

ARTs Now

Beeldplus

druk

Andi smart print solutions

voerendaal

Gemeente Voerendaal

Raadhuisplein 1
Postbus 23000
6367 ZG Voerendaal
045-5753399
Voerendaal.nl